

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2006-3-76 (Soruşturma)
Karar Sayısı : 07-60/713-245
Karar Tarihi : 24.7.2007

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

Başkan : Tuncay SONGÖR (İkinci Başkan)
Üyeler : Prof. Dr. Nurettin KALDIRIMCI, M. Sıraç ASLAN, Süreyya
ÇAKIN, Mehmet Akif ERSİN

B. RAPORTÖRLER: Hilmi BOLATOĞLU, O. Tan ÇATALCALI, Aytül TOKATLI, Nazlı
UĞURLU

C. ŞİKAYET EDENLER:

1. Ziver KESKİN, Vişneli Köyü Muhtarı
Vişneli Köyü Kemalpaşa/İzmir
2. Manisa Ziraat Odası Başkanlığı
Şehitler Mah. Mehmetçik Cad. No:18 Manisa
3. A. Şeref ERGUN, Bağyurdu Yaş Sebze ve Meyve Pazarlama
Kooperatif Başkanı
Şehit Er Bekir Varol Cad. No:3 Bağyurdu Kemalpaşa/İzmir

(19 şikayetçinin gizlilik talebi vardır)

D. HAKKINDA SORUŞTURMA YAPILANLAR:

1. Alara Tarım Ürünleri San. ve Tic. A. Ş.
Hasanköy 1. km Gürsu/Bursa
2. Cena Dış Tic. ve Tarım Ürünleri San. A. Ş.
Dokuz Eylül Meydanı Hüdaverdi İş Merkezi No:3 Kat.6 D:11
Basmane-Konak/İzmir
3. Çelikoğlu Otomotiv Kom. Nak. Gıda San. ve Tic. Ltd. Şti.
Badınca Köyü Alaşehir / Manisa
4. Sultan Tarım Ürünleri Gıda Sanayi Ticaret Ltd. Şti.
Cumhuriyet Bulvarı No:118/4 Elçin Apt. Pasaport/İzmir
5. Er-şah Gıda İth. İhr. Ve Tic. Ltd. Şti.
İlica Mah. Alaşehir Denizli Karayolu Üzeri No.1
Alaşehir/Manisa
6. Pia Frucht Gıda Lojistik ve Dış Tic. Ltd. Şti

A.C.S. Karşısı Yenitaşkent Beldesi Anadolu Mh.
Homurlu/Mersin

7. Dönüş İthalat İhracat ve Tic. A.Ş.
Soda Sanayi Yolu Üzeri Kazanlı Mersin
8. Yavuzlar Gıda Mad. İth. İhr. ve Paz. Ltd. Şti.
Yeni Yalova Yolu Buttım İş Merkezi Kat:23 No:1677 Bursa
9. Paşam Tarım Turizm Gıda Sanayi Pazarlama Ltd. Şti.
Köprübaşı Mevkii Gülbudak Soğukhava Tesisleri Eğirdir/Isparta
10. Andiç Gıda Tekstil Makine Taşıma Ltd. Şti.
Baraj Mah. Baraj İlköğretim Okulu Yanı 5828. Sok. No:1 Antalya
11. Köklü Tarım Nakliye Petrol Ürünleri Gıda San. Tic. Ltd. Şti.
Köklü Soğukhava Tesisleri Sanayi Çarşısı D.Ş.L. Eğirdir/Isparta
12. Ana Meyve Tarım Ticaret Ltd. Şti.
Serpil Köyü Eğirdir/Isparta
13. Gök İthalat İhracat San. ve Tic. Ltd. Şti.
Yayla Mah. 1. Cad. No:28 Eğirdir/Isparta
14. Başer Tarım Gıda San. ve Tic. Pazarlama A.Ş.
Köprübaşı Mevkii Belediye Eski Soğuk Hava Deposu
Eğirdir/Isparta
15. Lara Dış Ticaret Ltd. Şti.
Toptancı Hali No:565 Antalya
16. Barış Deniz Uluslararası Tarım Tic. İth. İhr. San. A.Ş.
Sinan Mh. Antalya Cd. Aksekili Sk. No:9 Altınova/Antalya
17. Antalya Dış Tic. ve San. Ltd. Şti
Zerdalilik Mahallesi Burhanettin Onat Caddesi No:96/2 Antalya

E. DOSYA KONUSU: Kiraz alımı ve ihracatı yapan firmaların üretilen kirazların alım fiyatlarını ve diğer koşulları belirlemek suretiyle 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesini ihlal ettikleri iddiası.

F. İDDİALARIN ÖZETİ: Kiraz ihracatı yapan bazı firmaların 22.5.2006 tarihinde Ege İhracatçı Birlikleri'nde bir toplantı yaptıkları ve toplantıda 2006 yılında üretilen kirazların alım fiyatını ve diğer koşulları anlaşarak belirledikleri ve bu eylemlerinden dolayı kiraz üreticilerinin mağdur olduğu iddia edilmiştir.

G. DOSYA EVRELERİ

Kurum kayıtlarına giren muhtelif başvurular üzerine hazırlanan 23.6.2006 tarih, 2006-3-76/İİ-05-AİÇ sayılı İlk İnceleme Raporu, Rekabet Kurulu'nun 29.6.2006 tarih ve 06-

46 sayılı toplantısında görüşülmüş ve 4054 sayılı Kanun çerçevesinde bir soruşturma açılmasına gerek olup olmadığının belirlenmesi amacıyla, Kanun'un 40/1. maddesi uyarınca önaraştırma yapılmasına karar verilmiştir.

Söz konusu karar uyarınca yapılan inceleme sonucunda düzenlenen 31.7.2006, 2006-3-76/ÖA-06-OTÇ sayılı Önaraştırma Raporu Kurul'un 3.8.2006 tarihli toplantısında görüşülmüş, kiraz ihracatçısı bazı firmaların kiraz alım pazarında rekabeti engellemeye yönelik davranışları olduğuna ilişkin bulgulara ulaşıldığından, 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesinin ihlal edilip edilmediğinin tespiti amacıyla Kurul tarafından 06-57/728-M sayı ile Alara Tarım Ürünleri San. ve Tic. A.Ş., Cena Dış Tic. ve Tarım Ürünleri San. A. Ş., Çelikoğlu Otomotiv Kom. Nak. Gıda San. ve Tic. Ltd. Şti., Sultan Tarım Ürünleri Gıda Sanayi Ticaret Ltd. Şti., Er-şah Gıda İth. İhr. ve Tic. Ltd. Şti., Pia Frucht Gıda Lojistik ve Dış Tic. Ltd. Şti, Dönüş İthalat İhracat ve Tic. A.Ş., Yavuzlar Gıda Mad. İth. İhr. ve Paz. Ltd. Şti., Paşam Tarım Turizm Gıda Sanayi Pazarlama Ltd. Şti., Andiç Gıda Tekstil Makine Taşıma Ltd. Şti., Köklü Tarım Nakliye Petrol Ürünleri Gıda Sanayi Ticaret Ltd. Şti., Ana Meyve Tarım Ticaret Ltd. Şti., Gök İthalat İhracat San. ve Tic. Ltd. Şti., Başer Tarım Gıda San. ve Tic. Pazarlama A.Ş., Lara Dış Ticaret Ltd. Şti., Barış Deniz Uluslararası Tarım Ticaret İthalat İhracat Sanayi A.Ş. ile Antalya Dış Tic. ve San. Ltd. Şti. hakkında, 4054 sayılı Kanun'un 41. maddesi uyarınca soruşturma açılmasına karar verilmiştir.

Kanun'un 43. maddesinin ikinci fıkrası uyarınca taraflara soruşturma açıldığına dair bildirimde bulunularak 30 gün içinde ilk yazılı savunmalarının gönderilmesi istenmiştir. Andiç Gıda Tekstil Makine Taşıma Ltd. Şti hariç olmak üzere tarafların ilk yazılı savunmaları Kurum kayıtlarına süresi içinde intikal etmiştir.

Soruşturma sonucunda hazırlanan 2.2.2007, tarih ve S.R/07-02 sayılı Soruşturma Raporu Kanun'un 45. maddesinin birinci fıkrası uyarınca Başkanlıkça tüm Kurul Üyeleri ve ilgili taraflara tebliğ olunarak aynı maddenin ikinci fıkrası gereğince taraflardan 30 gün içinde yazılı savunmalarını göndermeleri istenmiştir. Soruşturma muhatabı teşebbüslerden Alara Tarım Ürünleri San. ve Tic. A.Ş., Barış Deniz Uluslararası Tarım Ticaret İthalat İhracat Sanayi A.Ş. ve Sultan Tarım Ürünleri Gıda Sanayi Ticaret Ltd. Şti.'nin temsilcileri tarafından Kanun'un 45. maddesi uyarınca ek süre talep edilmiş, Rekabet Kurulu tarafından bahse konu teşebbüsler için birer kat ek süre verilmiş ve ilgili teşebbüslerin savunmaları Kurum kayıtlarına 9.4.2007 tarihinde intikal etmiştir. Dönüş İthalat İhracat ve Tic. A.Ş., Er-şah Gıda İth. İhr. ve Tic. Ltd. Şti ve Gök İthalat İhracat San. ve Tic. Ltd. Şti. ise bu süre içerisinde savunmalarını göndermemiştir. Diğer teşebbüslerin ikinci yazılı savunmaları Kurum'a süresi içinde intikal etmiştir.

Soruşturma Heyeti'nin hazırladığı 24.4.2007 tarihli "Ek Yazılı Görüş", Kanun'un 45. maddesinin ikinci fıkrası uyarınca, tüm Kurul Üyeleri ve taraflara tebliğ edilmiştir. Alara Tarım Ürünleri San. ve Tic. A.Ş. ve Barış Deniz Uluslararası Tarım Ticaret İthalat İhracat Sanayi A.Ş. temsilcileri tarafından Kanun'un 45. maddesi uyarınca Ek Yazılı Görüş'e karşı savunma yapmak için ek süre talep edilmiş, Rekabet Kurulu tarafından bahse konu teşebbüsler için on gün ek süre verilmiştir. Tarafların ek görüşe karşı cevapları yasal süresi içinde Rekabet Kurumu'na intikal etmiştir.

Rekabet Kurulu'nun 13.6.2007 tarih ve 07-51 sayılı toplantısında, yürütülen soruşturma ile ilgili olarak 24.7.2007 tarihinde sözlü savunma toplantısı yapılmasına

karar verilmiş ve sözlü savunma toplantısı davetiyeleri, Kanun'un 46. maddesinin ikinci fıkrası uyarınca ilgililere gönderilmiştir.

24.7.2007 tarihinde sözlü savunma toplantısı yapılmıştır.

Rekabet Kurulu 24.7.2007 tarihinde 07-60/713-245 sayılı nihai kararını vermiştir.

H. RAPORTÖRLERİN GÖRÜŞÜ: İlgili Rapor'da;

1. Alara Tarım Ürünleri San. ve Tic. A.Ş., Cena Dış Tic. ve Tarım Ürünleri San. A.Ş., Çelikoğlu Otomotiv Kom. Nak. Gıda San. ve Tic. Ltd. Şti., Sultan Tarım Ürünleri Gıda Sanayi Ticaret Ltd. Şti., Er-şah Gıda İth. İhr. ve Tic. Ltd. Şti., Pia Frucht Gıda Lojistik ve Dış Tic. Ltd. Şti., Dönüş İthalat İhracat ve Tic. A.Ş., Yavuzlar Gıda Mad. İth. İhr. ve Paz. Ltd. Şti., Paşam Tarım Turizm Gıda Sanayi Pazarlama Ltd. Şti., Andiç Gıda Tekstil Makine Taşıma Ltd. Şti., Köklü Tarım Nakliye Petrol Ürünleri Gıda Sanayi Ticaret Ltd. Şti., Ana Meyve Tarım Ticaret Ltd. Şti., Başer Tarım Gıda San. ve Tic. Pazarlama A.Ş., Lara Dış Ticaret Ltd. Şti., Barış Deniz Uluslararası Tarım Ticaret İthalat İhracat San. A.Ş.'nin 22.05.2006 tarihinde Ege İhracatçı Birlikleri'nde yapılan toplantıda tutanak altına alınan kartel anlaşmasına katılarak 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesini ihlal ettikleri,
2. Söz konusu anlaşmaya 4054 sayılı Kanun'un 5. maddesi uyarınca muafiyet tanınamayacağı,
3. Yukarıda madde 1'de adı geçen teşebbüslerin 4054 sayılı Kanun'un 16. maddesinin ikinci fıkrası uyarınca cezalandırılmalarının gerektiği,
4. Gök İthalat İhracat San. ve Tic. Ltd. Şti. ve Antalya Dış Tic. ve San. Ltd. Şti.'nin anılan kartel anlaşmasına katıldığına dair yeterli ve inandırıcı kanıt bulunmadığından anılan şirketler hakkında bir işlem yapılmasına gerek olmadığı ve bu nedenle soruşturma dışına çıkarılmalarının gerektiği

ifade edilmektedir.

I. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

I.1. İlgili Pazar

I.1.1. İlgili Ürün Pazarı

Türkiye'de 24 farklı kiraz çeşidi bulunmaktadır. Ancak farklı kiraz çeşitleri içinden "0900 Ziraat" tipi kiraz; ebat, kalite, dayanıklılık, tat ve aroma yönünden diğer kiraz türlerinden ayrılmaktadır. Bu özellikleri nedeniyle ihracatın çok büyük bir kısmını "0900 Ziraat" tipi kiraz oluşturmakta ve ihraçlık kiraz nitelmesini karşılamaktadır. Nitekim ihraçlık kiraz ürününe ilişkin alınan 17.6.2004 tarih ve 04-42/519-126 sayılı Kurul kararında da ilgili ürün pazarı benzer şekilde tanımlanmıştır.

Bu açıklamalar çerçevesinde ilgili ürün pazarı "0900 Ziraat tipi ihraçlık kiraz pazarı" olarak belirlenmiştir.

I.1.2. İlgili Coğrafi Pazar

Teşebbüslerin faaliyet gösterdikleri alanın rekabet koşullarının yeterli derecede homojen ve özellikle komşu bölgelerden hissedilir derecede farklı olması, ilgili coğrafi pazarın tespitinde büyük bir önem taşımakta ve coğrafi pazar açısından belirleyici olmaktadır. İlgili taraflarca yapıldığı iddia edilen anlaşmada İzmir, Çanakkale, Denizli ve Manisa bölgeleri erkenci kirazlarından bahsedilmektedir. Buna ek olarak, ihraç edilen kirazın belirli bir derecede soğutulması, nakledilmesi ve depolanması gerektiğinden üreticiler ürünlerini alternatif pazarlara taşıyamamaktadır. Diğer yandan, söz konusu ürün iç pazarda çok sınırlı miktarda tüketildiğinden iç piyasa aktörlerinin pazara girişi de sınırlı kalmaktadır. Bu değerlendirmeler ışığında, ilgili coğrafi pazarlar ayrı ayrı olmak üzere "İzmir, Çanakkale, Denizli ve Manisa illeri" olarak belirlenmiştir.

I.2. Haklarında Soruşturma Yürütülen Taraflar

I.2.1. Alara Tarım Ürünleri San. ve Tic. A.Ş (Alara)

Alara, 1992 yılında kurulmuş ve merkezi Bursa'da bulunan bir aile şirkettir. Şirketin 20.9.2005 tarihinde yapılan 2004 yılı olağan genel kurul toplantısı 6.10.2005 tarihli Ticaret Sicili Gazetesi'nde yayınlanmıştır. Alara'nın 20.9.2005 tarihli olağan genel kurul toplantısı esas alınarak hazırlanmış mevcut ortaklık yapısına Tablo 1'de yer verilmektedir.

Tablo 1: Alara'nın Ortaklık Yapısı

Hissedar	Hisse Sayısı	Oran (%)
Yavuz Taner	290.000	56,86
Kerim Taner	213.999	41,96
Fatma Ayşen Taner	3.000	0,59
Aysel Karabulut	3.000	0,59
Aynur Çakıcı	1	0,00
Toplam	510.000	100,00

I.2.2. Cena Dış Tic. Ve Tarım Ürünleri San. A. Ş. (Cena)

Merkezi İzmir'de bulunan şirketin 16.6.2005 tarihli Ticaret Sicili Gazetesi'nde yayınlanan sermaye artırımını sonrasında oluşan ortaklık yapısına Tablo 2'de yer verilmektedir.

Tablo 2: Cena'nın Ortaklık Yapısı

Hissedar	Sermaye (YTL)	Oran (%)
Cengiz Balık	425.000	52,00
Nazmi Sağlam	294.000	36,00
Süleyman Balık	48.000	6,00
Mithat Sağlam	25.000	3,00
Tülay Balık	28.000	3,00
Toplam	100	100,00

I.2.3. Çelikoğlu Otomotiv Kom. Nak. Gıda San. ve Tic. Ltd. Şti. (Çelikoğlu)

Merkezi Manisa'da bulunan Çelikoğlu şirketinin 6.5.2005 tarihli Ticaret Sicili Gazetesi'nde yayınlanan sermaye artırımını sonrasında oluşan ortaklık yapısına Tablo 3'te yer verilmektedir.

Tablo 3: Çelikoğlu'nun Ortaklık Yapısı

Hissedar	Hisse Sayısı	Oran (%)
Mustafa Çelik	13.350	33,50
Süleyman Çelik	13.350	33,50
Yüksel Çelik	13.300	33,00
Toplam	510.000	100,00

I.2.4. Sultan Tarım Ürünleri Gıda Sanayi Ticaret Ltd. Şti. (Sultan)

Merkezi İzmir olan şirketin 3.5.2006 tarihli Ticaret Sicili Gazetesi'nde yayınlanan sermaye artırımını sonrasında oluşan ortaklık yapısına Tablo 4'te yer verilmektedir.

Tablo 4: Sultan'ın Ortaklık Yapısı

Hissedar	Hisse Sayısı	Oran (%)
Adnan Görümlü	400	80,00
Hüsnü Görümlü	100	20,00
Toplam	500	100,00

I.2.5. Pia Frucht Gıda Lolistik ve Dış Tic. Ltd. Şti. (Pia)

Merkezi Mersin olan şirketin ortakları Salih Taşkın ve Nicole Zegler'dir. 6617 sayılı Ticaret Sicili Gazetesi'nde tescil ettirilen 24.7.2006 tarihli ortaklar kurulu kararına göre Baqir Ali Sheikh şirket müdürü tayin edilmiştir.

I.2.6. Dönüş İthalat İhracat ve Tic. A.Ş. (Dönüş)

Mersin Ticaret Siciline kayıtlı bulunan Dönüş'ün ortaklık yapısına Tablo:5'te yer verilmektedir.

Tablo 5: Dönüş'ün Ortaklık Yapısı

Hissedar	Hisse Sayısı	Oran (%)
Hüseyin Olgun	32.564	20,35
Halil Olgun	31.744	19,84
Satılmış Olgun	31.744	19,84
Hayati Olgun	31.744	19,84
Muzaffer Çankaya	204	0,13
Hasan Olgun	32.000	20,00
Toplam	160.000	100,00

I.2.7. Yavuzlar Gıda Mad. İth. İhr. ve Paz. Ltd. Şti. (Yavuzlar)

Merkezi Bursa'da bulunan ve 1987 yılında kurulan şirketin 16.12.2003 tarihli Ticaret Sicili Gazetesi'nde yer alan ortaklık yapısına Tablo 6'da yer verilmektedir. Şirketin müdürü olan Mustafa Ulusoy aynı zamanda Uludağ Yaş Sebze ve Meyve İhracatçıları Birliği Başkanıdır.

Tablo 6: Yavuzlar'ın Ortaklık Yapısı

Hissedar	Hisse Sayısı	Oran (%)
Ahmet Yavuz	8.750	50,00
Halil Yavuz	8.750	50,00
Toplam	17.500	100,00

I.2.8. Paşam Tarım Turizm Gıda Sanayi Pazarlama Ltd. Şti. (Paşam)

Paşam şirketinin ortakları Mustafa Emil Üstün, Tufan Ünal ve Halil Bozdoğan'dır. 6495 sayılı Ticaret Sicili Gazetesi'nde tescil ettirilmiş hisse dağılımına göre oluşan Paşam'ın mevcut ortaklık yapısı aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo 7: Paşam'ın Ortaklık Yapısı

Hissedar	Hisse Sayısı	Oran (%)
Mustafa Emil Üstün	89	74,17
Tufan Ünal	30	25,00
Halil Bozdoğan	1	0,83
Toplam	120	100,00

I.2.9. Andiç Gıda Tekstil Makine Taşıma Ltd. Şti. (Andiç)

Antalya merkezli şirketin ortakları Kenan Güner ve Yeter Güner'dir. Şirketin mevcut ortaklık yapısı Tablo 8'de gösterilmektedir:

Tablo 8: Andiç'in Ortaklık Yapısı

Hissedar	Ortaklık Payı (%)
Yeter Güner	90,00
Kenan Güner	10,00
Toplam	100,00

I.2.10. Köklü Tarım Nakliye Petrol Ürünleri Gıda Sanayi Ticaret Ltd. Şti. (Köklü)

Isparta merkezli şirketin ortakları Abidin Köklü, Kadir Köklü, Emine Köklü ve Ayşe Köklü'dür. 20.10.2004 tarih, 6161 sayılı Ticaret Sicili Gazetesi'ne göre Köklü'nün ortaklık yapısı Tablo 9'da yer almaktadır:

Tablo 9: Köklü'nün Ortaklık Yapısı

Hissedar	Hisse Sayısı	Oran (%)
Abidin Köklü	50	50,00
Kadir Köklü	30	30,00
Emine Köklü	10	10,00
Ayşe Köklü	10	10,00
Toplam	100	100,00

I.2.11. Ana Meyve Tarım Ticaret Ltd. Şti. (Ana)

Isparta merkezli şirketin 23.1.2003 tarihli Ticaret Sicili Gazetesi'nde yayınlanan sermaye artırımı kararına göre oluşan ortaklık yapısına Tablo 10'da yer verilmiştir.

Tablo 10: Ana şirketinin Ortaklık Yapısı

Hissedar	Hisse Sayısı	Oran (%)
----------	--------------	----------

Mustafa Erdoğan	400	25,00
İsa Erdoğan	400	25,00
İbrahim Erdoğan	400	25,00
Necati Erdoğan	400	25,00
Toplam	1.600	100,00

I.2.12. Gök İthalat İhracat Sanayi Ltd. Şti. (Gök)

Ankara merkezli şirketin 20.10.2004 tarihli Ticaret Sicili Gazetesi'nde yayınlanan ortaklık yapısına Tablo 11'de yer verilmektedir.

Tablo 11: Gök'ün ortaklık yapısı

Hissedar	Hisse Sayısı	Oran (%)
Erkan Atrek	665	33,25
İlker Gök	665	33,25
Veli Gök	670	33,50
Toplam	2.000	100,00

I.2.13. Başer Gıda San. ve Tic. Pazarlama A.Ş. (Başer)

Merkezi Antalya olan şirketin 2006 yılı genel kurul toplantısı tescilli 21 Nisan 2006 tarihli 6540 sayılı Ticaret Sicili Gazetesi'nde yayınlanmıştır. Başer'in ortaklık yapısına Tablo 12'de yer verilmiştir.

Tablo 12: Başer'in Ortaklık Yapısı

Hissedar	Hisse Sayısı	Oran (%)
Mehmet Bestelci	2.000	20,00
Cengiz Erdoğan	2.000	20,00
Bayram Doktor	2.000	20,00
M.Vedat Ergüder	2.000	20,00
Atif Baş	2.000	20,00
Toplam	10.000	100,00

I.2.14. Lara Dış Ticaret Ltd. Şti. (Lara)

Şirketin ortaklık yapısı bilgilerine aşağıda yer verilmektedir:

Tablo 13: Lara'nın Ortaklık Yapısı

Hissedar	Hisse Sayısı	Oran (%)
İsmail Duman	80	33,33
Hakan Köleoğlu	160	66,67
Toplam	240	100

I.2.15. Barış Deniz Uluslararası Tarım Ticaret İthalat İhracat Sanayi A.Ş. (Barış)

Merkezi Antalya olan şirketin 2004 yılı genel kurul toplantısı tescilli 12.4.2005 tarihli Ticaret Sicili Gazetesi'nde yayınlanmıştır. Şirketin ortaklık yapısına Tablo 14'te yer verilmektedir.

Tablo 14: Barış'ın Ortaklık Yapısı

Hissedar	Hisse Sayısı	Oran (%)
----------	--------------	----------

Barış Deniz	1.994.375	99,72
İlhan Deniz	1.250	0,06
İsmail Murat Ertürk	1.000	0,05
Anna Deniz	1.000	0,05
Aycan Leblebici	1.000	0,05
Armağan Deniz	1.375	0,06
Toplam	2.000.000	100,00

I.2.16. Antalya Dış Tic. Ve San. Ltd. Şti. (Antalya Ltd.)

Ticaret Sicili'ne 20.6.2002 tarihinde tescil edilen şirketin merkezi Antalya'dadır. Şirketin ortakları Ercan Boztepe ve Gülşen Boztepe'dir. 6.10.2003 tarih, 5922 sayılı Ticaret Sicili Gazetesi'nde tescil ettirildiği haliyle şirketin ortaklık yapısı aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

Tablo 15: Antalya Ltd.'nin Ortaklık Yapısı

Hissedar	Hisse Sayısı	Oran (%)
Ercan Boztepe	6750	90,00
Gülşen Boztepe	750	10,00
Toplam	7.500	100,00

I.2.17. Er-Şah Gıda İthalat İhracat ve Ticaret Ltd. Şti. (Er-şah)

22.3.2006 tarih, 6528 sayılı Ticaret Sicili Gazetesi'nde tescil edildiği üzere Merkezi Manisa'da bulunan Er-şah'ın şirket müdürü Emel Buldak'tır. 2.8.2002 tarih, 5605 sayılı Ticaret Sicili Gazetesi'nde ise şirketin sermaye yapısı aşağıdaki tabloda yer alan şekliyle tescil edilmiştir:

Tablo 16: Er-şah'ın Ortaklık Yapısı

Hissedar	Hisse Sayısı	Oran (%)
Şahin Buldak	18000	90,90
Yasemin Buldak	1800	9,09
Ergün Buldak	200	1,01
Toplam	19.800	100,00

I.3. Yapılan Tespitler ve Elde Edilen Deliller

İlk inceleme, tarafların yazılı savunmaları ve soruşturma sürecinde 4054 sayılı Kanun'un 14, 15 ve 44. maddeleri uyarınca gerçekleştirilen yerinde inceleme ve bilgi isteme süreçleri sonucunda elde edilen bulgular aşağıda sunulmuştur.

I.3.1. Elde Edilen Bilgi ve Belgeler Çerçevesinde Olayların Gelişimi

Yapılan görüşmeler ve elde edilen bilgi ve belgelerden, kiraz ihracatçısı firmaların 2006 yılında ilk olarak Stepak ünvanlı ambalaj firması tarafından düzenlenen 8 Nisan 2006 tarihli toplantıda bir araya geldikleri anlaşılmaktadır. Raportörlerce Alara'da yapılan yerinde inceleme sırasında Stepak tarafından Alara'nın en büyük ortağı Yavuz Taner adına gönderilmiş bir davetiye metni elde edilmiş olup, bu davetiyeden toplantının "Kiraz Yetiştiriciliğinde Eurepgap İyi Tarım Uygulamalarının Türkiye'deki Durumu" konulu "5. Geleneksel Bilgilendirme Konferansı" olduğu, anlaşılmaktadır. Kendisi ile Raportörlerce yapılan görüşmede Yavuzlar şirketi müdürü Mustafa Ulusoy

tarafından söz konusu toplantıda kirazda ilaçlama ile ilgili araştırmalar yapılması yönünde karar alındığı ifade edilmiştir.

Söz konusu toplantıyı takiben, kiraz ihracatçısı bazı teşebbüsler, 5.5.2006 tarihinde Ege İhracatçı Birlikleri'nde yapılan bir başka toplantıda bir araya geldikleri mevcut bilgi ve belgelerden anlaşılmaktadır. Bu toplantı Ege İhracatçı Birlikleri tarafından koordine edilmiş, katılım formları 18.4.2006 tarihinde ilgili teşebbüslere gönderilmiştir. Toplantıya katılım davetinde toplantının amacı aşağıdaki gibi açıklanmaktadır:

“Bazı ihracatçı firmaların önerisi üzerine, ilgili İhracatçı Birlikleri Başkanlarının görüş birliği sağlanarak, Ege Yaş Meyve Sebze İhracatçıları Birliği Yönetim Kurulu, ülkemizin önemli ihraç ürünlerinden olan ve idrak tarihine çok az bir süre kalmış bulunan KİRAZ ile ilgili olarak, şu ana kadarki gelişmeler dahilinde ülkemiz üretimi, ihracatta ilaç kalıntısı başta olmak üzere karşılaşılabilecek sorunlar ve çözüm önerileri, rakiplerimizin durumu gibi konularda değerlendirmeler yapmak, bilgi alışverişinde bulunmak amacıyla, Türkiye genelinde potansiyel arz eden kiraz ihracatçısı firmaların üst düzey yetkililerinin katılımıyla 5 Mayıs 2006 Cuma günü saat 15.00 – 18.00 arasında İzmir’de Birliklerimiz binasında (Atatürk Caddesi 1. Kordon No:382 Alsancak/İzmir) bir toplantı düzenlenmesi ... kararlaştırılmıştır.”

Söz konusu toplantıya katılan teşebbüsler ve yetkililerine Tablo 22’de yer verilmektedir¹;

Tablo 17: 5.5.2006 tarihli toplantıya katılanların listesi

Şirket Unvanı	Katılımcı
Pia	Ali Baqir Scheik
	Fatma Ünker
Dönüş	Ömer Şefik
Yavuzlar	Ahmet Yavuz
Sultan	Adnan Görümlü
Antalya Ltd.	Uğur Toprak
Alara	Arif Güney
	Kerim Taner
Cena	Cengiz Balık
Er-şah	Şahin Buldak
Çelikoğlu	Süleyman Çelik
Narpak Narenciye Paketleme ve Dış Ticaret A.Ş	Deniz Deletioğlu

5.5.2006 tarihli toplantıda 4054 sayılı Kanun’a aykırı herhangi bir tutanak veya anlaşma imzalandığına ilişkin bir kanıt bulunamamıştır. Söz konusu toplantı talebinin kimden geldiğine yönelik soruya Ege İhracatçı Birlikleri’nden verilen yanıtta, talebin Ege Yaş Meyve ve Sebze İhracatçıları Birliği yönetim kurulu üyeliği de yapan Cengiz Balık’tan geldiği belirtilmiştir. Toplantıda, uluslararası pazarlardaki sorunlar, Türkiye’deki üretim kalitesi, bahçe ziraatındaki iyi tarım uygulamaları, ihracatçılar için önemli bir risk oluşturan pestisit, kirazda ana hastalık ve zararlılar için genel/fenolojik ilaçlama programı, Türkiye’de akredite bir laboratuvarın kurulması, Eurepgap sertifikası ile üreticilerin aydınlatılması gibi konuların konuşulduğu, bunun yanında,

¹ Antalya Ltd. adına toplantıya katıldığına dair imza atan Uğur Toprak’ın toplantının başlamasından bir süre sonra Ege İhracatçı Birliği Başkanı Mustafa Türkmenoğlu tarafından yetkisiz olduğu gerekçesiyle toplantıdan çıkartıldığı anlaşılmıştır.

ileri bir tarihte bir başka toplantı daha yapılması konusunda görüş birliğine varıldığı anlaşılmaktadır.

22.5.2006 tarihinde Ege İhracatçı Birlikleri'nde bazı kiraz ihracatçılarının katılımıyla yeni bir toplantı düzenlenmiştir. Toplantı için bazı kiraz ihracatçısı firmalara gönderilen davetiyelerde toplantının amacı

“Üretimi ve ihracatı bakımından ülkemizin önemli ürünleri arasında yer alan KİRAZ ile ilgili olarak, yeni sezon üretimi, rakiplerimizin ve alıcı pazarlarının durumu, ihracatta karşılaşılabilecek olası sorunlar hakkında değerlendirmeler yapmak ve karşılıklı bilgi alışverişinde bulunmak ...”

şeklinde açıklanmıştır.

5.5.2006 tarihli toplantı çağrısının Ege İhracatçı Birliklerinin Yönetim Kurulu'ndan gelmesine karşın, 22.5.2006 tarihli toplantıya ilişkin çağrının kim tarafından yapıldığına ilişkin herhangi bir bilgi mevcut değildir. 22.5.2006 tarihli toplantıya kimlerin katıldığı, toplantıda imzalanmış olan tutanak metninde görülmektedir. Söz konusu tutanakta imzaları bulunan teşebbüs yetkililerine Tablo 18'de yer verilmektedir:

Tablo 18: 22.5.2006 tarihli toplantıya katılanların listesi

Şirket Unvanı	Katılımcı	Görevi
Er-şah	Şahin Buldak	Ortak
Çelikoğlu	Süleyman Çelik	Ortak
Paşam	Ömer Bozdağ	Yetkili
Andiç	Kenan Güner	Ortak
Sultan	Adnan Görümlü	Ortak
Yavuzlar	Ahmet Yavuz	Ortak
Cena	Cengiz Balık	Ortak
Pia	Ali Baqir Scheik	Müdür
Dönüş	Ömer Şefik	Yetkili
Alara	Arif Güney	Dış Ticaret Koordinatörü

Söz konusu tutanak, Kurumumuza yapılan başvuru ve ihbarların eklerinde ve basında çıkan haberlerde yer almış, aynı belge Kurum uzmanlarınca Alara'da yapılan yerinde incelemede de bulunmuştur. Ege İhracatçı Birlikleri'ne ait binada 22.5.2006 tarihinde yapılan toplantıda düzenlendiği anlaşılan söz konusu tutanak aşağıdaki gibidir:

“Tutanak

Kiraz ihracatçısı firmaların talebi üzerine, 22.05.2006 tarihinde Türkiye geneli potansiyel arz eden kiraz ihracatçısı firmaların katılımıyla Ege İhracatçı Birlikleri'nde yapılan toplantıda, erkenci kiraz üretim bölgelerinden (İzmir-Kemalpaşa, Manisa, Denizli, Çanakkale) alınacak Salihli cinsi kirazın;

- 1. 31.5.2006 Çarşamba gününden önce üreticiden alım yapılmaması,*
- 2. Üretici alım fiyatlarının başlangıç maksimum(en fazla) 2,5-YTL/kg olması ve bu fiyatın üzerine hiçbir şekilde çıkılmaması hususunda alınan karara firmamız olarak beyan ve taahhüt ederiz.*

Not: Söz konusu toplantıya katılmamış olan LARA TARIM, BAŞER TARIM, BARIŞ TARIM, ANTALYA TARIM, VELİ GÖK, ABİDİN KÖKLÜ, ANA MEYVE firmaları yetkilileri ile konu telefonda görüşülmüş ve yukarıda belirtilen şartlara uyacaklarını beyan ve taahhüt etmişlerdir.

Bu toplantıda Yavuzlar Ltd. Ahmet Yavuz komite başkanı olarak seçilmiştir.

<i>Er-Şah Gıda</i>	<i>Şahin Buldak</i>	<i>imza</i>
<i>Çelikoğlu</i>	<i>Süleyman Çelik</i>	<i>imza</i>
<i>Paşam Tarım</i>	<i>Ömer Bozdağ</i>	<i>imza</i>
<i>Andiç Gıda</i>	<i>Kenan Güner</i>	<i>imza</i>
<i>Sultan Tarım</i>	<i>Adnan Görümlü</i>	<i>imza</i>
<i>Yavuzlar</i>	<i>Ahmet Yavuz</i>	<i>imza</i>
<i>Cena Dış Ticaret</i>	<i>Cengiz Balık</i>	<i>imza</i>
<i>Pia Ltd. Şti.</i>	<i>Ali Baqir Scheik</i>	<i>imza</i>
<i>Dönüş A.Ş.</i>	<i>Ömer Şefik</i>	<i>imza</i>
<i>Alara Dış Ticaret</i>	<i>Arif Güney</i>	<i>imza”</i>

Bu belgeden, kiraz ihracatçısı bazı teşebbüslerin 2006 yılı sezonunda yapılacak olan kiraz alımlarına 31 Mayıs tarihinden sonra başlanması ve alınacak kirazlar için en fazla 2.5 YTL/kg ödenmesi hususlarında anlaşarak bir alım karteli oluşturdukları anlaşılmaktadır. Söz konusu belgede 10 kiraz ihracatçısının imzası bulunurken 7 firmanın da alınan kararlara uyacağı yönünde taahhütte bulunduğu bilgisi yer almaktadır. Ayrıca söz konusu kararların uygulanmasını sağlamak için Ahmet Yavuz'un (Yavuzlar şirketi ortağı) koordinatör olarak görevlendirildiği belirtilmiştir.

22.5.2006 tarihli toplantıdan 31.5.2006 tarihine kadar geçen sürede teşebbüslerin alınan kararlara ilişkin görüşlerinin ne olduğunun net bir şekilde görülmesi açısından teşebbüslerde yapılan yerinde incelemelerde Alara'da bulunan, iki ayrı yazışmanın incelenmesinde yarar vardır. Söz konusu yazışmalardan ilki Alara'nın Dış Ticaret Koordinatörü Arif Güney'den Alara şirketinin Genel Müdürü Kerim Taner'e 24.5.2006 tarihinde gönderilen e-posta ve buna cevaben Kerim Taner tarafından 25.5.2006 tarihinde Arif Güney'e gönderilen e-postadan oluşmaktadır. Bu yazışma aşağıdaki gibidir:

24.5.2006 tarihli e-posta:

Kerim Bey,

İzmir toplantı tutanağını size gönderiyorum. 4. toplantıyı da Afyon öncesi 23 Haziran'da Denizli'de yapmayı kararlaştırdık. İnşallah hiç kimse programı delmeden devam eder. Özellikle başlangıçta sorun çıkmaz inşallah. Şimdilik herkes uyuyor. Yapılan anlaşma sadece 0900 kirazını kapsamakta. Kısa sap serbest. Ancak firmalar sonradan aranarak kısa sapı da almamalarına yönelik ikna edildiler. Bu koordinasyonu Ahmet Yavuz yürütüyor. Şu anda her şey düzgün gidiyor. Bakacağız. Belki biz özel mallara yönelik gizli operasyonlar yapmak isteyebiliriz. Ama nasıl bir yöntem uygulayacağız henüz karar vermedim.

Diğer bir konu da (.....) sabah SMS attı. Dönüşün 31.5'te 26 + Napolyon indireceğini yazmış. Burada kasıt kısa sap mı acaba bilmiyorum. Salihli olarak yapamaz. Önceden program vermiş olabilir. Onlarda aynı anlaşmaya uyarak 31.05'te alıma başlayacaklar.

25.5.2006 tarihli yanıt:

Dönüş'ünki kısa sap ya da önceden verilmiş program olabilir.

Gizli operasyon anlaşmaya uymaz. Duyulur ve bir daha ihracatçılarla aynı masaya oturmamıza imkan olmaz. Bana verdiğin programa göre durum normal gözüküyor. Geç başlamamız bizi (.....) ve (...)’de [.....] zorlamasına rağmen ilk hafta için müşterilerle ortak bir çözüm bula[cağız]. Burada zaten sorumluluk sadece bizde değil. Özellikle Kaliforniya’nın durumu ve İspanya da önemli rol oynuyor.

Tüm ihracatçılar plana uyar, yeterli ürün çıkar, Avrupa’da da diğer ürünler bol olursa (ki rekor üretim bekleniyor) Haziran başındaki sıkışıklığı anlaşmaya uyarak ancak tavan fiyatla özel ürünler olarak aşabiliriz. 2500 fiyat Avrupa’dan gelen haberler sonrası hemen yüksek kalabilir. Pazardaki problemler Yunanistan ürünleri kiraz baz fiyatını 1 Euro'lara oturttu. İyi kaliteli kiraz bu baz fiyatın üzerine yapılacak fiyat yapacak Pazarda fiyatlar geçen senenin %30 altında.

Afyon başlayınca zaten sıkışıklıktan bolluğa geçiş olacak. Benim derdim Afyon malını satabilecek strateji geliştirmek. Temmuzda herkes tatile gidecek ve geçen seneki darlık yaşanacak. Afyon’da geçen seneden fazla mal varsa ve geç başlayacaksa pazar geçen seneye göre daha da çok sıkışacak. Sele dağıtmamak için kavga ettiğimiz senelere geri dönebiliriz.

24.5.2006 tarihli e-posta incelendiğinde ihracatçı teşebbüslerin 24.5.2006 tarihine kadar 3 defa bir araya geldikleri anlaşılmaktadır. Söz konusu buluşmaların, daha önce de belirtildiği gibi, 8.4.2006 tarihli Stepak toplantısı, 5.5.2006 tarihinde Ege İhracatçı Birlikleri’nde yapılan toplantı ve 22.5.2006 tarihinde yine Ege İhracatçı Birlikleri’nde yapılan ikinci toplantı olduğu kanaati oluşmuştur. Ayrıca dördüncü bir toplantının da Afyon bölgesinde yetişen kirazların alımı öncesinde 23 Haziran’da Denizli’de yapılmasının planlandığı anlaşılmaktadır. Bu e-postada, 24.5.2006 tarihi itibarıyla bütün teşebbüslerin 22.5.2006 tarihli kartel anlaşmasına uydukları belirtilmektedir. E-posta’nın tarihinin 24.5.2006 olduğu göz önüne alındığında, söz konusu uyumun alım tarihinden önce alım yapılmamasına ilişkin olduğu anlaşılmaktadır. Kerim Taner’in 25.5.2006 tarihli e-postasında geçen “Geç başlamamız bizi (.....) ve (...)’de [.....]] zorlamasına rağmen ilk hafta için müşterilerle ortak bir çözüm bula[cağız].” ifadesinden, 31 Mayıs’ın alımlara başlamak için geç bir tarih olduğu anlaşılmaktadır. Zira bu tarihten sonra alım yapmaya başlanması Kerim Taner tarafından “geç başlamak” olarak nitelendirilmiş, bunun ihracatı geciktireceği ve hatta Alara’nın en büyük müşterilerinden (.....) ve (...)’de [.....] ile sorun yaratacağı da dile getirilmiştir.

Ayrıca, Alara’nın anlaşmada imzası olmasına karşın gizli bir operasyonla anlaşmaya aykırı davranmak istediği ancak, bunu gerçekleştirmediği görülmektedir. Bu durum, 31.5.2006 tarihinden önce yapılacak alımlarda kiraz ürününde pestisit kalıntısı olacağı yönündeki savunmaları temelsiz bırakmaktadır. Kerim Taner’in “...haziran başındaki sıkışıklığı anlaşmaya uyarak, ancak tavan fiyatla özel ürünler olarak aşabiliriz ... ” şeklindeki ifadesinden ise anlaşmada yer verilen fiyatın teşebbüslerce tavan fiyat olarak algılandığı, 31 Mayıs tarihinin belirlenmesinin Haziran’da yaşanacak sıkışıklığı aşmak için seçildiği, Alara’nın anlaşmaya uymak için azami çaba gösterdiği ve anlaşmanın diğer bir alım bölgesi olan Afyon’daki kiraz üreticileri için de genişletilmek istendiği anlaşılmaktadır.

İkinci yazışma 28.5.2006 tarihinde Arif Güney'den Kerim Taner'e gönderilen e-postadan ve Kerim Taner'den Arif Güney'e 29.5.2006 tarihinde gönderilen e-postadan oluşmaktadır. Anılan yazışma aşağıdaki gibidir:

28.5.2006 tarihli e-posta:

Kerim Bey Merhaba,

İzmir'de su ana kadar tüm Avrupa ihracatçıları kararlara uyup beklemedeler. Herkes çarşambayı bekliyor. Rusya'ya alanlar bu sene biraz hızlı ve saçma sapan çalışıyorlar. Onlar birkaç gündür kısa sap ve 0900 alımı yapıyorlar. Fiyatları da çok yüksek tutuyorlardı. Bu da Avrupa'cılarını biraz korkuttu. Bugün pazar günü olduğu için sezonun 0900 ve kısa sap olarak ilk bol çıktığı gün. Rusçular kısa sapı 1,5 – 2,5 arasında aldılar. 0900 'ü de 2,5 – 4,5 arası yerine göre değişken olmak üzere fiyat verip aldılar. Tahmin ediyorum ki çarşambaya kadar istenilen noktalara gelecek.

Diğer bilgi, bu yıl (.....) de tekrar sahnede olacak. Sanıyorum biraz daha güçlü bir iş yapmak üzere deneme yapacak. Eğirdir'de (.....)'ün tesisini kiralamışlar. Belki alım işini (.....) onun adına yapacak. (.....) kendisi ihracat yapmayacak. Ayrıca kesin olmamakla birlikte aldığım duyumlara göre Ahmet Yavuz ile anlaşmışlar. Yavuzlar da Sultanhisar paketlemede (.....)'e fason mal yapacakmış. Bunu da dün öğrendim. Ahmet Yavuz ile görüştüğümde direkt olarak sordum ama kendisi bu konuda renk vermiyor.

Yalnız bir konu da var ki bu yıl ortak kararlar gereği fiyatların 2 – 2,5 seviyesinden açılması birçok ihracatçının iştahını kabartmıştır. İşe girmeyecek olanlar dahi başlama niyetindedirler. Psikolojik olarak fiyat herkese uygun geliyor. Çünkü Avrupa satış fiyatlarını geçen yılki seviyeden baz alıyorlar. Bakalım işlerin süreç içerisindeki seyri nasıl olacak hep birlikte göreceğiz.”

29.5.2006 tarihli cevap:

Kiraz pazarının reaksiyonu Türkiye'den ihraç edilecek kiraz miktarı, diğer çekirdekli ürünlerin miktarı ve diğer kiraz üretici ülkelerinin arzıyla belli olacak. 10–15 günlük dönem her şeyi belli eder. İlk hafta 2,5 cazibe oluşturabilir. Ancak pazarda 10 gün içinde oluşacak fiyatla mukayese sonrası cazibesini ne kadar sürdürür?

Yukarıda yer verilen yazışma incelendiğinde, tüm teşebbüslerin anlaşmaya uymaya çaba gösterdikleri, anlaşmanın Avrupa'ya ihracat yapacak olan teşebbüsleri kapsadığı, 31 Mayıs tarihi yaklaştıkça anlaşmaya taraf olan teşebbüslerin anlaşmaya olan güvenlerinin azaldığı hususları dikkat çekmektedir. Ayrıca ilgili teşebbüs yetkililerinin birbirleriyle devamlı surette temas halinde oldukları ve kiraz üreticilerine ödenmesi kararlaştırılan 2,5 YTL/kg'nin diğer ihracatçı teşebbüsler tarafından düşük bir fiyat olarak algılanması nedeniyle piyasaya yeni oyuncuların girebileceğinin değerlendirildiği görülmektedir.

Raportölerce yapılan incelemelerde, soruşturma muhatabı bazı teşebbüslerin 2006 sezonu kiraz alımlarına 31 Mayıs tarihinde ve azami 2,5 YTL/kg fiyatla başlamaları nedeniyle kiraz üreticilerinin bu duruma tepki gösterdiği, bu durumun görüşülmesi amacıyla 2.6.2006 tarihinde İzmir Hilton Oteli'nde kiraz ihracatçısı bazı firmaların temsilcileriyle yerel yöneticiler ve üretici temsilcilerinin bir araya geldiği bir toplantı düzenlendiği tespit edilmiştir. Söz konusu toplantıya katılmış olan Yiğitler Köyü Tarım

Danışmanı Aynur Günsan'dan alınan bilgiye göre, üreticiler ve ihracatçılar arasında çıkan gerginliğe çözüm bulmak amacıyla İzmir Hilton Oteli'nde 2 Haziran 2006'da üreticilerin doğrudan katılmadığı bir toplantı düzenlendiği, toplantıya üreticileri temsilen Bağyurdu Belediye Başkanı Rıdvan Üreten, Yiğitler Köyü Muhtarı Refik Yay, Vahit Topbaş, Yiğitler Köyü Tarım Danışmanı Aynur Günsan, A. Şeref Ergun, Armutlu Belediye Başkanı Hüseyin Küçükoğlu, Ören Belediye Başkan Vekili ve Ören Sulama Kooperatif Başkanı Hüseyin Yavuz, İğdecik Belediye Başkanı Halil İbrahim Bayır ve Kemalpaşa Belediye Başkanı Yakup Karaosmanoğlu'nun ihracatçı teşebbüsleri temsilen ise Arif Güney (Alara), Ahmet Yavuz (Yavuzlar), Adnan Görümlü (Sultan), Hakan Köleoğlu (Lara), Hüseyin Çelik (Çelikoğlu)'in katıldığı anlaşılmaktadır. Aynur Günsan haricinde şikayetçilerden ve soruşturma muhatabı teşebbüslerden bazıları da, Hilton toplantısında kiraz alım fiyatlarının düşüklüğünün nedenleri üzerine konuşulduğunu dile getirmişlerdir.

Üretici temsilcileri ve yerel yöneticilerle söz konusu teşebbüs yetkilileri arasında yapılan toplantı sonrasında ilgili teşebbüslerin kartel anlaşmasında belirtilen fiyattan daha yüksek seviyelerde alımlar yapmaya başladıkları görülmektedir.

I.3.2. Kiraz İhracatı İle İlgili Düzenlemeler

Ülkemizde yaş meyve ve sebze, bakliyat, bitkisel yağlar, pamuk ile kuru ve kurutulmuş meyvelerin ihracatına ilişkin olarak çeşitli düzenlemeler mevcuttur. 31.12.2003 tarihli ve 25333 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan Dış Ticarete Teknik Düzenlemeler ve Standardizasyon Yönetmeliği (Standardizasyon Yönetmeliği) ihracat ve ithalata konu mallardan gerekli görülenlerin ilişkili oldukları standarda veya teknik düzenlemeye uygunluğunun veya kalitesinin değerlendirilmesi ve belgelendirilmesini konu almaktadır. Söz konusu yönetmelik ekinde yer alan 70 tarımsal ürün, ihracatta zorunlu standart denetimine tabidir. Kiraz da bu kapsamda yer alan bir ürün olduğundan ihracat sırasında Dış Ticarete Standardizasyon Denetmenleri tarafından denetlenmektedir. Bahse konu Yönetmeliğin ilgili maddesi aşağıdaki gibidir:

“Madde 8- Ekli liste kapsamındaki maddelerden ihtiyaç duyulanların yetiştirildikleri bölge ve çeşidin özelliklerine göre ulaşım durumu da göz önüne alınarak, vardığı yerdeki pazar isteklerini karşılayacak olgunlukta ihraç edilebilmelerini sağlamak için, gerekli görülen yerlerde kesim, toplama ve ihraç tarihlerini belirlemek üzere Müsteşarlıkça tespit edilecek ilgililerden oluşan bir komisyon kurmaya Müsteşarlık yetkilidir. İhracatçı firmalar komisyon kararlarına uymakla yükümlüdürler.”

Bu düzenleme uyarınca kesim tarihi belirleme yetkisi Dış Ticaret Müsteşarlığınca, tespit edilecek ilgililerden oluşan bir komisyona verilebilmektedir. Kesim/toplama ve ihraç tarihini belirleyecek bir komisyon kurulmasını ilgili sektörde faaliyette bulunan firmalar, ilgili ihracatçı birlikleri ve ihracata konu ürünlerin kalite ve standardizasyon denetimlerini yaparak uygunluk belgesi düzenleyen Dış Ticaret Müsteşarlığı Bölge Müdürlükleri talep edebilmektedir.

Komisyonlar her yıl önceki yılların ortalama hasat tarihinden 15 gün önce ilgili bölgede incelemelere başlamaktadır. Eğer ilgili ürün, standardında belirlenen olgunluk seviyesine erişmemiş durumda ise tetkiklere üçer gün arayla devam

edilerek, kesim ve toplama tarihleri belirlenmekte, belirlenen kesim/toplama tarihi en geç üç gün önceden ilan edilerek ihracat tarihi de belirtilmektedir. Komisyon kararlarına ihracatçı firmalar tarafından uyulması zorunludur. Kesim ve toplama tarihleri her yıl yeniden belirlenmektedir. Kesim tarihinin belirlenmesindeki amaç ürünün pazar isteklerini karşılayacak niteliğe uygunluğunun tespitidir. Bu özellikler daha çok ürünün büyüklüğü, rengi ve şeker oranıdır. Yapılan tüm kontroller sonucunda ihracatçılar tarafından ihracat edilmek istenilen mallar standartlara uygun bulunduğu takdirde, gümrüklere ibraz edilmek üzere, "Dış Ticarete Standardizasyon Denetmenleri Grup Başkanlığı" tarafından, ihracatçıya "Kontrol Belgesi" verilmektedir. 1930'lu yıllarda başlatılan bu uygulamanın amacı, geleneksel tarım ürünlerimizin dış ülkelerdeki itibarını muhafaza etmek ve istikrarlı pazarlar yaratmaktır.

Dış Ticaret Müsteşarlığı'ndan gelen ve Kurum kayıtlarına 27.11.2006 tarih, 8005 sayılı ile giren yazıda, 2006 yılı öncesinde ve 2006 yılı içerisinde Dış Ticaret Müsteşarlığı'na bir komisyon kurulması yönünde bir talep gelmediği belirtilmektedir.

Kiraz ihracatını etkileyen bir diğer konu ise, ihracatçıların ihracat yapılan ülkelerde tabi oldukları kalite standartlarıdır. Bu standartların en önemlisi "Eurepgap"tir. Eurepgap, büyük perakendeciler arasında yapılmış bir protokol olup tarımsal ürünlerde aranan minimum standartları içermektedir. Avrupa Birliği'nde faaliyet gösteren büyük perakendeciler, satacakları ürünlerin Eurepgap'e uygun olmasını istemektedirler. Eurepgap dışında AB'nin Ortak Tarım Politikası içerisinde meyve ve sebzeler için kalite standartları ve bu standartların yanı sıra paketleme, etiketleme ve çevre ile ilgili düzenlemeler de mevcuttur.

Yaş meyve ve sebze ihracatçıları, ihracatçı birlikleri ve ziraat odalarının dile getirdiği üzere yaş meyve ve sebze ihracatında karşılaşılan en büyük sorun, "pestisit kalıntısı" diye adlandırılan, ürünlerin üzerindeki ilaç kalıntılarıdır. Tarımsal ürünlerin üretimi, işlenmesi, depolanması, taşınması ve dağıtılması sırasında hastalık, zararlı, yabancı ot ve mikroorganizmaların kontrolü, uzaklaştırılması, imha edilmesi, önlenmesi amacıyla kimyasal maddeler kullanılmaktadır. Gıdada, tarım ürünlerinde veya bitkilerde, toprakta, suda veya diğer çevresel bileşenlerde, kullanımına izin verilen bu kimyasal ürünlere pestisit denilmektedir. Pestisitler ürüne zarar veren her türlü organizma ve virüslerden korunmak için en etkili yol olmasına rağmen yanlış kullanım nedeniyle ürün üzerinde ilaç kalıntısı kalabilmektedir. İlaç kalıntısı ürünü tüketenlerin sağlığı açısından zararlı etkilere yol açabilir. Kalıntının insan sağlığı üzerindeki olumsuz etkilerine yönelik riskten korunmak için Avrupa Birliği'ne üye ülkeler ürünlerde kullanılan her ilaç türü için ürün bazında kabul edilebilir en fazla kalıntı seviyesini belirlemiştir². Türkiye'de ise 2004/242 sayılı "Gıdalarda Maksimum Bitki Koruma Ürünleri Kalıntı Limitleri Tebliği", Türk Gıda Kodeksi Yönetmeliği çerçevesinde çıkarılmıştır. Tebliğ'in amacı tahıllarda, meyve ve sebzeler dahil bitkisel ve hayvansal orijinli belirli ürünlerde bulunmasına izin verilen maksimum bitki koruma

² 79/895/EEC "Meyve ve sebzelerin içinde ve üstündeki maksimum kalıntı limitlerinin belirlenmesi", 90/642/EEC "Meyve ve sebzeler dahil bitkisel orijinli belirli ürünlerin içinde ve üstündeki maksimum kalıntı limitlerinin belirlenmesi", 86/362/EEC "Tahıllar içinde ve üstündeki maksimum kalıntı limitlerinin belirlenmesi" ve 86/363/EEC "Hayvansal orijinli gıdaların içinde ve üstündeki maksimum kalıntı limitlerinin belirlenmesi" Konsey Direktifleri ile bu direktiflerin değişikliklerini içeren en son 2002/76/EEC, 86/362/EEC ve 90/642/EEC "tahılların ve meyve ve sebze dahil belirli bitkisel orijinli ürünlerin içinde ve üstündeki maksimum (metsulfuron methyl) kalıntı limitlerinin belirlenmesi" direktiflerinin ikinci ekinde değişiklik yapan Komisyon Direktifi dahil olmak üzere, 36 direktif bulunmaktadır.

ürünleri kalıntı limitlerini belirlemektir. Hem AB'de hem de Türkiye'de kiraz sert çekirdekli meyveler başlığı altında belirli limitlere tabi tutulmuştur.

İhraç yapılan ülkelerde özellikle son zamanlarda ilaç kalıntısına karşı duyarlılık artmıştır. İhracatçılar fiili ihracattan önce pestisit problemi ile karşı karşıya kalmamak için yurtdışında akredite olmuş laboratuvarlarda ürünleri kontrol ettirmekte ve ürün üzerindeki kalıntı, limitlerin aşağısında ise ihracatını gerçekleştirmektedir. Pestisit kalıntısı riskinin belirleyicisi, ürüne atılan ilaçlara ilişkin belirlenen kullanım süreleridir. Pestisit probleminin ortaya çıkmaması için üreticilerin ilacı kullandıktan sonra, ilaç üstünde belirtilen süreler geçmeden önce hasat yapmaması gerekir.

Avrupa Birliği'nin ortak tarım politikası çerçevesinde Avrupa Topluluğunun kurucu anlaşmasına dayanarak, bazı sebze ve meyvelerin giriş fiyatını (entry price) belirlemek üzere, standart ithalat değerlerini düzenlemek için (EC) 1196/2006 sayılı Komisyon Regülasyonu 7.8.2006 tarihinde güncellenmiştir. Bu regülasyon çerçevesinde, kiraz için Türkiye'den ithalat giriş fiyatı 8.8.2006 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere 215,8 €/100kg olarak belirlenmiştir. Giriş fiyatı, AB'ye tarım ürünlerinin girişinde uygulanan bir çeşit ithalat taban fiyatıdır. Söz konusu Regülasyon'da kiraz için ithalat giriş fiyatı belirlenen ülkeler arasında Türkiye'nin, en düşük giriş fiyatı uygulanan ülke konumunda olduğu anlaşılmaktadır. Türkiye'ye uygulanan ve 8.8.2006 tarihinden itibaren geçerli olacak giriş fiyatı kilogram başına YTL karşılığı yaklaşık olarak 4,06 YTL/kg'dir³.

I.4. Savunmalar ve Bunların Değerlendirilmesi

I.4.1. Usule Yönelik Savunmaların Değerlendirilmesi

I.4.1.1. Ortak Savunma: Savunma hakkının kısıtlandığı iddiası

Savunmalarda özetle, soruşturma bildirim yazılarında suçlamalara gerekçe olan her türlü bilgi ve belgenin gönderilmediği, bu durumun 4054 sayılı Kanuna ve 4982 sayılı Bilgi Edinme Hakkı Kanunu'na aykırı olduğu iddia edilmektedir.

4054 sayılı Kanun'un 43. maddesi uyarınca soruşturma açılmasına karar verilmesi halinde karar 15 gün içinde ilgili taraflara bildirilmekte olup, bildirim yazısıyla birlikte iddiaların türü ve niteliği hakkında yeterli bilgi de gönderilmektedir. Madde düzenlemesinde her türlü bilgi ve belgeden bilinçli olarak söz edilmemiş, "yeterli bilgi" gönderilmesi öngörülmüştür. Diğer yandan 44. maddenin ikinci fıkrasında ise, tarafların sözlü savunma hakkını kullanma taleplerine kadar Kurum bünyesinde kendileri ile ilgili düzenlenmiş her türlü evrakın ve mümkünse elde edilmiş olan her türlü delilin bir nüshasının kendilerine verilmesini isteyebileceği düzenlenmiştir. İki düzenleme arasındaki denge, delillerin karartılması ihtimali çerçevesinde kurulmalıdır. Zira, soruşturmanın açılması anında delillerin toplanması henüz tamamlanmadığından delillerin karartılması olasılığı bulunmaktadır. Nitekim bilgi edinme hakkıyla ilgili olarak da 4982 sayılı Kanun'un 19. maddesi istisnalar getirmiş olup maddenin (c) ve (d) bentleri bu durumu teyit eder niteliktedir. Ayrıca, 4054 sayılı Kanun'un 44. maddesinin son fıkrası Kurul'un tarafları bilgilendirmediği ve savunma hakkı vermediği konuları kararlarına dayanak yapamayacağını belirtmektedir. Bu nedenle savunma hakkının kısıtlandığı ileri sürülemez.

³ Dönüşüm oranı merkez Bankası'nın 8.8.2006 tarihli Euro satış fiyatı olan 1.8815 YTL.

Diğer yandan, Danıştay 13. Dairesinin 24.5.2006 tarih, 2006/891 E. sayılı kararında, önaraştırma raporunun taraflara gönderilip gönderilmeyeceğine, her dosya kapsamında ayrıca yapılacak bir inceleme sonucunda durumun özelliklerine göre soruşturma heyetince karar verilmesi gerektiği ifade edilmektedir.

Sonuç olarak, taraflara gönderilen bildirim yazısında, önaraştırma raporunda yer verilen iddia ve bulgulara da en geniş ölçüde yer verilmiş olduğu dikkate alındığında, taraflara iddiaların türü ve niteliği hakkında yeterli bilgi ve belge gönderilmiş olup tarafların savunma haklarının kısıtlanması söz konusu değildir.

I.4.1.2. Ayrık Savunmalar

I.4.1.2.1. Alara: Soruşturma raporunda ticari sırların ifşa edildiği savunması

Savunmada özetle Arif Güney ve Kerim Taner arasındaki yazışmalarda yer alan Alara'nın müşterileri, iş yöntemleri ve planlamaları, stratejik ortakları ve diğer ihracatçı firmalar hakkında beyanlarının alenileştirildiği ve ticari sırların ifşa edildiği iddia edilmiştir.

Teşebbüsün savunmasında Komisyon'un 139/2004 sayılı Duyurusu'ndan bahsedilerek burada yer alan ticari sırlarla ilgili kriterler şu şekilde sıralanmıştır:

“Belgenin ihlalle doğrudan ilgili olup olmadığı, ispat gücü, ispat açısından belgenin açıklanıp açıklanmamasının kaçınılmaz olduğu, belgede yer alan bilgilerin hassasiyet derecesi, ihlalin ciddiyeti.”

Öncelikle belirtmek gerekir ki, ilgili Komisyon Duyurusunun sayısı 139/2004 değil 2005/C 325/07'dir. 139/2004 Yoğunlaşmalara İlişkin Tüzük olup söz konusu duyuru bu Tüzüğün uygulanmasını da içermektedir.

İkinci olarak, bu kriterler ticari sırları da içeren “Gizli Bilgi” kavramı için geçerlidir. Gizli bilgi ve ticari sırların nasıl belirlendiği de söz konusu duyuruda açıklanmaktadır. Bunun için tarafların gizlilik talebi olmalı ve bu talep Komisyon tarafından kabul edilmelidir. Dolayısıyla tarafların gizli olduğunu iddia ettiği her bilgi gizlilik koruması kazanmamaktadır.

Olayımızdaki iddia konusu belgelerde ticari sır olarak nitelendirilmesi gereken bilgilerin neler olduğu dile getirilmeden ve üstelik bu konuda daha önceden bildirilmiş bir gizlilik talebi de yok iken bu belgelere afaki olarak ticari sır denmesi mümkün değildir. Belgede yer alan müşteri bilgileri kiraz ihracatı yapılan en tanınmış perakendecilerin isimleridir. Bu perakendecilerin Alara ile bağlantılı oldukları bilgisi sektörde yaygın olarak bilinen, aleniyeti olan bir bilgidir. Öte yandan, söz konusu belgelerde asıl olarak ticari sır niteliğindeki bilgilerden değil, kartel anlaşmasının kapsamı, içeriği, teşebbüslerin anlaşmaya uyumları ve yapılması planlanan 4. toplantıdan bahsedilmektedir. Kartel anlaşmasına temsil ettiği teşebbüs adına imza atan bir kişi ile temsil ettiği teşebbüsün en yetkili kişisi arasında geçen bir e-postanın açıklanması, kartel anlaşmasının ortaya çıkarılması bakımından gereklidir.

I.4.1.2.2. Barış: Öneraştırma döneminin 32 gün sürdüğü savunması

4054 sayılı Kanun'un 40. maddesi uyarınca öneraştırma yapılmasına karar verildiği takdirde Kurul Başkanı, meslek personeli uzmanlardan bir ya da birkaçını raportör olarak görevlendirir. Bu hükümden anlaşıldığı üzere raportörleri Kurul değil Başkan görevlendirmektedir. Kanunda, Başkan'ın bu görevlendirmeleri Kurul'un kararıyla aynı gün yapacağına dair bir hüküm yoktur. Kurul Başkanı, ilgili mesleki kademelerle koordinasyon içinde kendisine ait takdir hakkını kullanarak gerekli görevlendirmeleri yapar. Dolayısıyla, Öneraştırma süresi Kurul'un öneraştırma açılması yönünde aldığı karar ile değil, raportörlerin görevlendirilmesi ile başlamaktadır.

Olayımızda, Öneraştırma açılmasına ilişkin 29.6.2006 tarihli Kurul Kararı'ndan 4 gün sonra 3.7.2006 tarihinde raportörler görevlendirilmişlerdir. Bu sebeple süreç 3.7.2006 tarihinde başlamıştır. Öneraştırma Raporu ise 31.7.2006 tarihinde, yani raportörlerin görevlendirilmesinden 28 gün sonra hazırlanarak teslim edilmiştir.

Sonuç olarak 4054 sayılı Kanun'da belirlenen sürenin aşılması gibi bir durum söz konusu değildir.

I.4.2. Esasa Yönelik Savunmaların Değerlendirilmesi

I.4.2.1. Ortak Savunmalar

I.4.2.1.1. Teşebbüslerin 2006 yılı ortalama kiraz alım fiyatlarının anlaşmada belirlenen 2,5 YTL/kg'nin çok üzerinde olduğu iddiası

Soruşturmaya konu kartel anlaşmasının kiraz alım piyasası üzerindeki etkisi raportörler tarafından günlük alımlar bazında incelenmiş ve günlük alımlardaki ortalama alım fiyatı tespit edilmiştir. Bu analiz sonucunda, teşebbüslerin kartel anlaşmasına 31.5.2006 ve 1.6.2006 tarihlerinde uydukları, 2.6.2006 tarihinde ise anlaşmanın fiyatlar üzerindeki baskılayıcı etkisinin devam ettiği, 3.6.2006 tarihinden sonra ise anlaşmanın fiilen sona erdiği tespit edilmiştir.

Bu nedenle 2006 yılı ürün sezonuna ait tüm alımlara ilişkin ortalama alım fiyatının 2,5 YTL/kg'nin üzerinde gerçekleşmiş olması, anlaşmanın 31.5.2006 ve 1.6.2006 tarihlerinde uygulanmış olduğu gerçeğini değiştirmemektedir. 2006 sezonu ortalama alım fiyatlarının 2,5 YTL/kg'nin üzerine çıkması, anlaşmanın bozulmasından sonra fiyatların rekabetçi seviyeye çıkması ile ilgilidir. Bu durum, rekabetçi piyasa koşullarında gerçekleşmesi beklenen fiyatların anlaşmada kararlaştırılan 2,5 YTL/kg'nin üzerinde olduğuna da işaret etmektedir.

I.4.2.1.2. Anlaşmada imzası bulunmayan teşebbüslerin 22.5.2006 tarihli toplantı sırasında telefonla aranmadıkları, telefonla aranmış olsalar da bunun rekabet ihlaline kanıt oluşturmayacağı iddiası

4054 sayılı Kanun'da, Medeni Hukuk ve Borçlar Hukuku mevzuatında kullanılan "sözleşme" ya da "akit" terimleri yerine "anlaşma" terimi bilinçli olarak kullanılmıştır. Kanun'un 4. maddesinin gerekçesi de dikkate alınır, anlaşmada Medeni Hukuk'un geçerlilik koşullarına uyma ölçütünün aranmadığı açıktır. 4054 sayılı Kanun'a aykırı

olan bir anlaşmaya teşebbüsün yetkilileri dışında başka bir çalışanın imza atması ya da anlaşmanın yazılı değil sözlü olarak yapılması Rekabet Hukuku bakımından herhangi bir fark yaratmamaktadır.

Ayrıca, soruşturmaya konu kartel anlaşmasında imzası yer almayan, ancak alınan kararlara uyacakları yönünde taahhütte buldukları belirtilen teşebbüslerin bu anlaşmaya taraf olup olmadıklarının tespiti sadece anlaşmada adlarının yer alması ile belirlenmemiştir. Bu teşebbüslerin anlaşmada yer alan kararlara uyup uymadıkları incelenmiş ve kararlara uyumu tespit edilenler anlaşmanın tarafı olarak nitelendirilmiştir. Bu sebeple her ne kadar 22.5.2006 tarihli toplantı sırasında telefonla aranmadıklarını söyleyen teşebbüsler bulunmakta ise de bu teşebbüslerin bazılarının anlaşmada yer alan kararlara uydukları görülmektedir. Ayrıca toplantıda yer alan teşebbüs yetkililerinin ifadelerinde, tutanakta adı geçen firmaların arandıkları, toplantıda alınan kararların kendilerine iletildiği ve kendilerinin de toplantıda alınan kararlara uyacakları yönünde taahhütte buldukları hususları yer almaktadır. Bu savunmayı ileri süren teşebbüslerin isimlerinin ilgili tutanakta yer alması, tutanakta imzası bulunan kişilerin ifadeleri ve bu teşebbüslerin piyasa davranışlarına ilişkin yapılan analizler birleştirildiğinde, anılan teşebbüslerin rekabet ihlaline taraf oldukları anlaşılmaktadır.

1.4.2.1.3. Soruşturmaya konu kartel anlaşmasının yetkisiz kişilerce imzalandığı ya da hiç imzalanmadığı iddiası

Savunma gönderen teşebbüslerden Paşam ve Pia, anlaşmayı imzalayan Ömer Bozdağ ve Ali Baqir Scheick'in şirketlerini temsile yetkili olmadığını, Ana, Başer, Antalya Ltd, Barış, Lara, Köklü ve Gök ise anlaşmayı imzalamadıklarını ileri sürerek sorumlu tutulamayacaklarını iddia etmektedirler.

Konu ile ilgili olarak Alara şirketi Genel Müdürü Kerim Taner ve Alara Dış Ticaret Koordinatörü Arif Güney ile yapılan görüşmelere ilişkin tutanaklarda

"... Taahhütte bulunan firmalar toplantı esnasında arandı. 1. ve 2. maddeler yukarıda belirttiğimiz nedenlerden dolayı kendilerine aktarıldı..."

Andiç şirketi ortağı Kenan Güner ile yapılan görüşmede ise

" ... Toplantı sırasında alınan iki kararı toplantıya katılmayan ihracatçı firmalardan ulaşabildiklerimize telefonla ilettik. Kendileri de bu kararlara mutabık olduklarını belirtti ..."

şeklinde ifadelerin kullanıldığı görülmektedir.

4054 sayılı Kanun'da, Medeni Hukuk ve Borçlar Hukuku mevzuatında kullanılan "sözleşme" ya da "akit" terimleri yerine "anlaşma" terimi bilinçli olarak kullanılmıştır. Kanun'un 4. maddesinin gerekçesi de dikkate alınır, anlaşmada Medeni Hukuk'un geçerlilik koşullarına uyma ölçütünün aranmadığı açıktır.

Rekabet Kurulu; 26.11.1998 tarih ve 93/750-159 sayılı Adıyaman LPG Kararında:

“Rekabet Hukuku açısından anlaşmalarda şekil şartının aranmadığı, dolayısıyla Gaziantep Tilmen Otelinde yapılan toplantıya katılan şahısların ilgili firmaları temsile yetkili olmadığı ve adı geçen anlaşmada imzalarının bulunmadığı yönündeki savunmaların 4054 sayılı Kanun’a aykırı bir anlaşmanın varlığını ortadan kaldırmadığı”;

18.1.2005 tarih ve 05-06/52-21 sayılı Ankara Ekmek Kararında

“..Rekabet Hukuku bağlamında rekabet ihlaline hükmedebilmek için rekabet ihlalinin teşebbüslerin şirketi temsile yetkili kişilerinin eylemleri veya yazılı kararları sonucu oluşması gibi bir gereklilik söz konusu değildir. Kanunlara aykırı anlaşmalar yapan teşebbüsler tarafından böyle bir anlaşmanın yetkili kişilerce imzalanmaması nedeniyle geçersiz olduğu ve kendilerini bağlamayacağını öne sürmeleri anlamsızdır. Esas itibarıyla, teşebbüsler bir bütün olarak yetkili veya yetkisiz tüm personelinin rekabete aykırı eylemlerinden sorumludurlar. Dolayısıyla, yukarıda sayılan marketler adına atılan imzaların yetkisiz kişilerce atılmış olması marketleri 4054 sayılı Kanun bağlamında sorumluluktan kurtarmamaktadır”

tespitlerinde bulunmuştur.

4054 sayılı Kanun’a aykırı olan bir anlaşmaya ilgili teşebbüsün yetkilisi dışında başka bir çalışanın imza atması ya da anlaşmanın yazılı değil sözlü olarak yapılması Rekabet Hukuku bakımından herhangi bir fark yaratmamaktadır. Diğer taraftan, anlaşmaya uyacağı konusunda taahhütte bulunduğu belirtilen teşebbüslerin anlaşmaya gösterdikleri uyum soruşturma raporunda ayrıntılı olarak değerlendirilmiştir.

I.4.2.1.4. Anlaşma içerisinde olan firmaların fiyatlarının ve alım tarihlerinin benzerlik göstermediği, benzerliklerin o güne ait piyasa şartlarından kaynaklandığı iddiası

Soruşturma konusu anlaşmada 31 Mayıs 2006 tarihinden önce alımlara başlanmaması yönünde karar alınmıştır. Bu kararın uygulanmasında önemli olan husus, ilgili tüm teşebbüslerin aynı anda alım yapmaya başlamış olmaları değil, 31 Mayıs tarihinden önce alım yapmamış olmalarıdır. 31 Mayıs sonrası dönemde alımlara başlama günlerinin ve alım yapılan tarihlerin benzerlik göstermemesi kartel anlaşmasında yer alan alım tarihi ile ilgili karara uyulmadığı anlamına gelmemektedir.

Öte yandan, söz konusu anlaşma kiraz alımlarında tavan fiyatı belirleyecek şekilde düzenlenmiştir. Teşebbüsler belirlenen tavan fiyatın üzerine çıkılmaması yönünde bir irade uyuşması oluşturmuşlardır. Bu nedenle, anlaşmada belirlenen tavan fiyat seviyesinin altında kalan fiyat değişikliklerinin anlaşmaya uyulmadığını göstermesi mümkün değildir. Dolayısıyla, üzerinde durulması gereken nokta, firmaların alım fiyatlarının birbirinden farklılaşıp farklılaşmadığı değil, anlaşmada belirlenen 2,5 YTL/kg seviyesinin üzerine çıkıp çıkmadığıdır. Bu açıdan bakıldığında teşebbüslerin anlaşmaya uyumlu davrandıkları görülmektedir.

I.4.2.1.5. Tarım İl Müdürlüğü'nün 15 Mayıs tarihli ilanına göre pestisit riski 31 Mayıs tarihinde ortadan kalkmaktadır iddiası

Söz konusu ilanda Kemalpaşa İlçesi'ndeki kiraz üreticileri "Kiraz Sineği"ne karşı bir ilaçlama yapılması ve sonrasında ilacın etki süresi geçmeden hasat yapılmaması konusunda uyarılmaktadır.

"Kiraz Sineği" için kullanılabilir pek çok ilaç ve her bir ilaca ilişkin farklı bir süre bulunmaktadır. Her ilacın farklı etki süresi olması sebebiyle pestisit riskinin olmadığı 31 Mayıs gibi tek bir tarihe çıkmamaktadır. İsteyen üretici ürününü etkileyen faktörlere göre (kiraz bahçesinin bulunduğu rakım, daha önce yaptığı ilaçlamalar, yöreye özgü iklim koşulları gibi) farklı ilaçlar kullanabilmektedir. Kiraz sineğine yönelik kullanılabilir ilaçların etki süreleri birbirinden farklı olup 7 ile 21 gün arasında değişmekte, buna bağlı olarak hasada başlama süresi de farklılaşmaktadır. Örneğin, 15 Mayıs tarihinde 7 günlük etki süresi olan "Bromo EC-40" ticari isimli bir ilaç atılırsa, üretici 22 Mayıs'ta hasat yapabilirken; 21 günlük etki süresine sahip "Anthio-33" isimli ilacı kullanan üretici ancak 5 Haziran'da hasat yapabilecektir.

Savunmalarda, kiraz sineğine karşı en sık kullanılan ilaçların Diazinon ve Thiaciopride etken maddeleri içerenler olduğu iddia edilmektedir. Bu etken maddelerden Diazinon 15 ile 21 gün arasında, Thiaciopride ise 14 günlük bir etki süresine sahiptir. Kiraz sineği başlangıç tarihi olarak belirtilen 15 Mayıs'da bu ilaçlar kullanıldığında Thiaciopride için 29 Mayıs, Diazinon için 5 Haziran'a kadar bekleme süresi ortaya çıkmaktadır. Bu da göstermektedir ki İzmir Kemalpaşa bölgesiyle sınırlı olmak üzere, pestisit riskinin ortadan kalktığı tarih, teşebbüslere göre dahi 29 Mayıs ve 5 Haziran arasında değişmektedir. Teşebbüslerin 31 Mayıs'ı ısrarla pestisit riskinin tamamen ortadan kalktığı bir tarih olarak benimsedikleri göz önüne alındığında bu iddianın gerçekte bağdaşmadığı, tek ve mutlak bir tarih belirlemenin doğru olmadığı anlaşılmaktadır. Zira, İzmir/Kemalpaşa bölgesinde 5 Haziran'a kadar, pestisitli ürün bulunma olasılığı mevcuttur.

Bununla birlikte, İlçe Tarım Müdürlüğü ilanı Kemalpaşa İlçesi'ndeki kiraz üreticilerine yönelik olup kartel anlaşmasında yer alan Denizli, Çanakkale ve Manisa'daki kiraz üreticileri için bir anlam ifade etmemektedir. Teşebbüslerin alım tablolarından da anlaşıldığı üzere, Çanakkale, Manisa, Denizli ve İzmir'de alımlar farklı tarihlerde başlamaktadır. Pestisit riskini ortadan kaldıran bir tarihi tek bir alım bölgesi için dahi belirlemek mümkün değilken dört farklı alım bölgesini de kapsayan bir tarihin belirlenemeyeceği açıktır.

Tüm teşebbüsler, bir teşebbüsün ihraç ettiği ürünlerde ilaç kalıntısına rastlanması durumunda bundan bütün ihracatçıların etkileneceğini dile getirmişlerdir. Bu durumda 31 Mayıs 2006 tarihi pestisit riskinin ortadan kalktığına inanılan tek tarih ise piyasadaki tüm ihracatçıların da bu anlaşmadan haberdar edilmesi beklenmelidir. Ancak, anlaşmanın ilgili tutanakta adı geçen 17 teşebbüs dışında kalan firmalara da iletildiğine dair bir kanıt bulunamamıştır. Oysa, pestisit kalıntısı gibi ihracata yönelik risklerin aşılmasını hedefleyen yasal düzenlemeler mevcut olup bu konularda yetkili kamu otoritesi Başbakanlık Dış Ticaret Müsteşarlığıdır. Dış Ticaret Müsteşarlığından gelen ve Kurum kayıtlarına 27.11.2006 tarih, 8005 sayı ile giren yazıda, 2006 yılı öncesinde Dış Ticaret Müsteşarlığına kiraz için kesim, toplama ve ihraç tarihini

belirlemek için bir komisyon kurulması yönünde bir talep gelmediği ve 2006 yılı içerisinde de böyle bir talepte bulunulmadığı belirtilmektedir.

I.4.2.1.6. Pestisit ve olgunlaşma ile ilgili öne sürülen diğer savunmalar:

Teşebbüsler, kirazda pestisit kalıntısı sorununun çözümü için, hasat zamanlarının farklı olması nedeniyle, riskin kesin olarak ortadan kalktığı bir tarihin seçilmesi gerektiğini, üreticiler tarafından tam olgunlaşmamış meyvelerin erken toplanması nedeniyle kalitesi nispeten düşük olan bu ürünlerin alıcı sayısının azlığına ve fiyat olumsuzluğuna yol açtığını, AB ve ABD'ye ihracat yapılabilmesi için üründe pestisit kalıntısının olmaması gerektiğini öne sürmektedirler. Teşebbüsler, savunmalarında bu hususu kanıtlamak için Freshfel Press Review'larda yer alan pestisit ile ilgili bazı haberler ve Alara'ya ulaşılan bir yazı gösterilmektedir.

Bu savunmaya dayanak olarak gösterilen haberler genel olarak yaş meyve ve sebze başlığı altında özellikle ıspanaktaki, üzümdeki, biberdeki, Türk incirindeki, Türk üzümündeki, armuttaki, domatesteki ve narenciyedeki pestisit riskine ilişkindir. Savunmaya dayanak olarak gösterilen bu belgelerin hiçbirinde kirazda yaşanan pestisit sorunundan bahsedilmemektedir.

Diğer taraftan, olgunlaşmamış ve pestisit kalıntısı içeren ürünlerin ihracını önlemek için izlenmesi gereken yol ilgili teşebbüslerin anlaşarak bir kamu otoritesi gibi davranması değil, bu konuda yetkili bulunan Dış Ticaret Müsteşarlığına başvurulmasıdır.

I.4.2.1.7. Ege İhracatçı Birlikleri'nde yapılan toplantının ana temasının davet ve çağrı mektuplarında belirtildiği üzere pestisit sorununa ve Türkiye'deki kiraz ihracatının iyileştirilmesine yönelik olduğu, amacın rekabeti engelleme veya kısıtlama olmadığı iddiası

Soruşturmanın konusu, 17 kiraz ihracatçısı teşebbüs tarafından 2006 yılı kiraz alım piyasasında kiraz alımlarında üreticilere verilecek en yüksek alım fiyatının ve en erken alım tarihinin belirlenmesi suretiyle 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesinin ihlal edilmesidir. Ege İhracatçı Birlikleri'nde yapılan toplantının ana temasının pestisit kalıntısı sorunu olması, ilgili teşebbüslerin bir araya gelerek kartel anlaşması yaptıkları gerçeğini değiştirmemektedir. Bu noktada üzerinde durulması gereken husus, söz konusu toplantının görünürdeki hedefi ve amacı değil, toplantı sonunda ortaya çıkan durumdur.

I.4.2.1.8. Pestisit riski ve olgunlaşma ile ilgili olarak yetkili makamlarca kesim/toplama tarihi belirlenmediği iddiası

Bu yöndeki savunmalarda kesim/toplama heyetini oluşturma görevinin Dış Ticaret Müsteşarlığı'na ait olduğu, kirazda kesim/toplama tarihi belirlemeyerek Dış Ticaret Müsteşarlığı'nın görevini yerine getirmediği söylenmektedir.

Yukarıda da belirtildiği gibi, kesim ve ihraç tarihinin belirlenmesini, ilgili sektörde faaliyette bulunan firmalar, ilgili ihracatçı birlikleri ve Dış Ticaret Müsteşarlığı Bölge Müdürlükleri talep edebilmektedir. Dış Ticaret Müsteşarlığının kesim tarihi belirlemesi için öncelikle ilgililerin bunu talep etmeleri gerektiği açıkça ortadadır. Gerek önceki

yıllarda ve gerekse de 2006 yılında Dış Ticaret Müsteşarlığına bu yönde bir talep gelmediği hususu Dış Ticaret Müsteşarlığı tarafından gönderilen resmi yazıda sabittir. Hal böyle iken, Dış Ticaret Müsteşarlığının görevini yerine getirmediğini iddia etmek mümkün değildir.

I.4.2.1.9. Soruşturmaya konu kartel anlaşmasında yer alan kararların bağlayıcı olmadığı, tavsiye niteliğinde olduğu, piyasa koşulları gereği bağlayıcı kararlar alınmasının mümkün olmadığı iddiası

Tavsiye niteliğindeki fiyatlar hukukumuzda ancak dikey ilişkiler (dağıtım anlaşmaları) bakımından muafiyete konu olabilmektedir. Yatay seviyede birbirine rakip firmaların birbirlerine fiyat tavsiye etmeleri ya da bu nitelikte bir fiyat belirlemeleri yasal değildir.

Teşebbüsler, ilgili kartel anlaşmasında belirlenen fiyatın üreticiyi mağdur etmeyecek ve Türkiye'nin kiraz ihracatı için en uygun başlangıç fiyatı olacak şekilde o dönemde Avrupa'da oluşan pazar fiyatı ve maliyetler göz önüne alınarak belirlendiğini iddia etmektedir. Serbest piyasa ekonomisinde fiyatlar arz ve talebe göre piyasada belirlenmektedir. Serbest rekabetin alternatifi regülasyondur. Eğer yasal bir regülasyon yok ise, ilgili piyasalarda fiyat ve diğer alım satım şartları piyasada serbest rekabet şartları çerçevesinde oluşacaktır. Rakip teşebbüslerin fiyatı piyasa dışında belirlemeye çalışmasının Kanun'un 4. maddesinde yasaklanan bir durum olduğu izahtan varestedir.

Son olarak teşebbüsler pazar koşullarının her an değişmesi nedeniyle belirlenen fiyatın piyasaya herhangi bir etkisinin bulunmadığını, tavsiye niteliğinde alınmış bu kararın rekabete müdahaleden ziyade ihracatçıları korumaya yönelik alındığı iddia etmektedirler. Kartel anlaşmaları doğaları gereği anlaşma tarafları lehine sonuçlar doğurmakta, anlaşma sürecinde diğer piyasa aktörlerinden kartel anlaşmasının taraflarına refah aktarımı gerçekleşmektedir. Somut olayda da anlaşmaya taraf teşebbüsler için olumlu sonuçlar doğsa da kiraz üreticilerinin bu anlaşmadan olumsuz etkilendikleri açıktır.

I.4.2.1.10. Kiraz hasadının ülkemizin farklı bölgelerinde Mayıs ortalarında başlayıp Temmuz sonuna kadar uzanan yaklaşık 3 aylık bir dönemde yapıldığı, üç aylık bir kiraz alım süreci içerisinde üç günlük alım hareketlerinin değerlendirilmesinin sağlıklı bir sonuca ulaşılmasına engel teşkil ettiği iddiası

İlgili piyasada üç günlük alım hareketlerinin değerlendirilmiş olması, kartel anlaşmasının uygulanma süresi ile ilgili olup anlaşmanın etkisinin sona erdiği dönemlerdeki alım hareketlerinin de incelenmesine gerek bulunmamaktadır.

Kiraz yetiştiriciliği Türkiye'de çok geniş bir coğrafyada gerçekleşmekte fakat soruşturma konusu kartel anlaşması ve soruşturmanın sınırlı olduğu coğrafi pazar ise tüm Türkiye'yi değil sadece İzmir, Çanakkale, Denizli ve Manisa'yı kapsamaktadır. Bu savunmayı getiren taraflardan biri olan Alara'nın ilk yazılı savunmasında Türkiye'de kiraz hasat zamanlarına dair şu bilgiler verilmektedir:

“..İzmir'de 25 Mayıs- 25 Haziran, Denizli'de 2 Haziran-20 Haziran, Çanakkale'de 5 Haziran-5 Temmuz, Afyon'da 20 Haziran-20 Temmuz,

Adana'da 10 Temmuz- 31 Temmuz, Bursa'da 15 Haziran- 15 Temmuz'dur. (Yıllara göre alım tarihleri en fazla 5 gün oynamaktadır.)"

Yukarıdaki bilgiler çerçevesinde her bir coğrafi alanda hasadın yaklaşık olarak 30 gün sürdüğü görülmektedir. Ayrıca teşebbüslerin 2006 yılı alımları incelendiğinde İzmir ve Manisa'da ortalama olarak 30 gün, Çanakkale ve Denizli'de ortalama 25 gün alım yapıldığı görülmüştür. Diğer taraftan belirtmek gerekir ki; Rekabet Hukuku'nda ihlalin varlığı için etkinin süresi önemli değildir. Bu durum ancak ihlalin ağırlığının tespitinde göz önünde bulundurulabilecek bir husustur.

I.4.2.1.11. 31 Mayıs 2006 tarihinden önce alım yapıldığı iddiası

Söz konusu savunmada bulunan teşebbüsler Cena, Yavuzlar ve Başer'dir. Bu savunma, 31 Mayıs tarihinden önce de ürünün alım yapılabilecek duruma geldiğini gösterdiğinden alım tarihi belirleme kararının pestisit ile ilgili haklı gerekçelere dayanmadığını açıkça ortaya koymaktadır. Soruşturmaya konu anlaşmanın 22 Mayıs'ta imzalanmış olması nedeniyle daha eski tarihli sınırlı alım faaliyetlerinin savunma olarak ileri sürülmesi kabul edilemez. Anlaşmadaki alım yapmama kararına uyulmadığının söylenebilmesi için ilgili ürün pazarını oluşturan 0900 Ziraat tipi kiraz alımlarının 22 Mayıs - 31 Mayıs tarihleri arasında gerçekleştirilmiş olması gereklidir. Bunun yanı sıra, her ne kadar Başer, bu tarihler arasında gerçekleştirdiği kiraz alımlarına ait fatura örneklerini savunma olarak göstermiş olsa da anlaşmada yer alan fiyat kararına piyasada uyum gösterdiğinden dolayı Kanun'u 4. maddesi çerçevesinde oluşan sorumluluktan kurtulması mümkün değildir.

I.4.2.1.12. Fiyatla ilgili kararın piyasaya herhangi bir etkisi olduğuna dair nesnel bir değerlendirme yapılmadığı savunması

Bu başlıktaki savunmalarda, 1-2 Haziran'da teşebbüslerin belirlenen fiyat aralıklarındaki alım oranlarının anlaşmanın varlığını ve uygulanmasını göstermeyeceği, rekabet ortamının etkilenip etkilenmediğinin araştırılmasının gerektiği, etki görülmediği takdirde 4054 sayılı Kanun'un 16. maddesinin ikinci fıkrasına göre ceza verilemeyeceği iddia edilmektedir.

Günlük alım fiyatları kullanılarak yapılan etki analizlerinde 2,5 YTL/kg seviyesi bir eşik olarak belirlenmiştir. Zira, soruşturmaya konu kartel anlaşmasında 2,5 YTL/kg seviyesi tavan fiyat olarak belirlenmektedir. Raportörlerce yapılan analiz alımların ne kadarının bu seviyenin altından ne kadarının bu seviyeden ve ne kadarının bu seviyenin üstünden yapıldığını göstermektedir. Anlaşmaya uygun davranış 2,5 YTL/kg seviyesi ve altından yapılan alımları ifade etmektedir. Alım fiyatının uygulanması ile ilgili analizler dikkatlice okunduğunda teşebbüslerin gün bazında anlaşma fiyatına uyup uymadıklarının tespit edildiği görülmektedir. Her ne kadar analizlerin nesnellikten uzak olduğu söylene de raporda 2,5 YTL/kg seviyesi üstünde kalan alımların varlığı da göz ardı edilmeyerek değerlendirmeye alınmıştır. Bu sebeple analizin nesnel olmadığı söylenemez.

Teşebbüslerden elde edilen pazar verilerinden alımların başladığı ilk aşamada bazı teşebbüslerin anlaşmaya uygun hareket ederek piyasayı etkiledikleri ve alım fiyatı konusunda rekabet halinde olmadıkları anlaşılmaktadır. Etki analizlerinde alım fiyatlarının ilk günlerde 2,50 YTL/kg seviyesinde seyrettiği tespit edilmiştir. Ancak

anlaşmanın fiilen sona erdiği 3 Haziran tarihi itibarıyla anlaşmaya taraf teşebbüslerin alım fiyatları belirgin bir şekilde yükselerek 3 YTL/kg seviyelerine çıkmış ve alımların bittiği güne kadar yüksek bir seyir izlemiştir.

Etki olmadığı takdirde 4054 sayılı Kanun'un 16. maddesinin ikinci fıkrasına göre ceza verilemeyeceği düşüncesi isabetsizdir. Bahse konu madde fıkrası şu şekildedir:

“Bu Kanunun 4 üncü ve 6 ncı maddesinde yasaklanmış olan davranışları gerçekleştirdiği Kurul kararı ile sabit olanlarla bu Kanunun 11 inci maddesinin (b) bendinde yazılı davranışlarda bulunanlara ikiyüz milyon liradan aşağı olmamak üzere, ceza verilecek teşebbüs niteliğindeki gerçek ve tüzel kişiler ile teşebbüs birlikleri ve/veya bu birliklerin üyelerinin bir yıl önceki malî yıl sonunda oluşan ve Kurul tarafından saptanacak olan yıllık gayri safi gelirinin yüzde onuna kadar para cezası verilir.”

Kanun'un 4. maddesinde ise rekabeti engelleme, bozma ya da kısıtlama amacını taşıyan veya bu etkiyi doğuran yahut doğurabilecek anlaşmalar yapmak yasaklanmıştır. Bu nedenle, rekabeti kısıtlama amacı olan, amacı olmasa da bu etkiyi doğuran veya etki doğurma potansiyeli olan anlaşmalar 16. madde uyarınca cezalandırılmaktadır. Piyasada etkisi görülmeyen bir anlaşmaya ceza verilemeyeceği kanısı hatalıdır. Bununla birlikte, anlaşmanın piyasada olumsuz etkiler doğurduğu hususu soruşturma raporunda ayrıca ortaya konmuş bulunmaktadır.

I.4.2.1.13. Fiyat kararının rekabeti engellemeyi amaçlamadığı savunması

Tarafların konu ile ilgili iddiaları şunlardır:

“İklim koşulları nedeniyle sezon öncesi beklentiler dünyada kiraz rekoltesinin çok yüksek olacağı yönündedir ve bu perakendecinin ihracatçıya vereceği fiyatın düşük olmasına yol açmıştır.⁴ Bu beklenti dış pazarda rekabetçi olabilmek adına ihracatçı firmaları bir strateji geliştirmeye zorlamıştır. Türk ihraç piyasalarının koşullarına uymayan yüksek bir fiyat ile pazara girmeye çalışması, Türkiye'nin dış pazardaki payını daraltacak ve üretici açısından telafisi imkansız zararlar doğuracaktır. Önemli bir ihracat potansiyeline sahip narenciyede bu durum yaşanmıştır⁵.”

Teşebbüslerin bu savunması haklı bir gerekçe yaratıyor gibi görünmekle beraber, ilgili teşebbüslerin dış pazarda Türkiye'nin rekabet gücünü artırmak gibi ulvi bir amaçla hareket ettiklerinin kabulü mümkün değildir. Diğer taraftan, oluşturulan kartelin dış piyasalardaki satımlara yönelik değil yurt içinden yapılan alımlara yönelik olduğu göz önüne alındığında asıl amacın ihracat politikasının düzenlenmesi değil üreticiye aktarılacak marjın mümkün olduğunca daraltılması olduğu anlaşılmaktadır. Kaldı ki, Türkiye'nin ihracat politikaları ve hedefleri konusunda düzenleme yapmak

⁴Alara'nın Mayıs 2006'nın ilk haftalarında müşterileri ile yaptığı görüşmelere ait proforma öngörü fiyat anlaşması bu duruma örnek olarak gösterilmiştir. Bu anlaşmada yer alan kiraz alım fiyatlarının YTL cinsinden karşılığı, ortalama (...) YTL/kg civarı olup teşebbüs promosyon masrafı düşünüldüğünde karlılığının daha da azalacağını iddia etmektedir.

⁵TMMOB Türkiye Ziraat Mühendisleri Odası Adana Şubesi tarafından hazırlanan 1.2.2006 tarihli raporda ürünün alıcı bulamadığı için çürümeye terk edildiği, maliyetinin altında satışlar yapıldığı, üretici fiyatlarının düşmesini engellemeye ihracatın önemli bir role sahip olduğu ancak bu olanağın yeterli ölçüde değerlendirilmediği belirtilmektedir.

piyasadaki şirketlerin değil başta Başbakanlık Dış Ticaret Müsteşarlığı olmak üzere, konu ile ilgili ve yetkili kamu kurumlarındadır.

1.4.2.1.14. Kiraz fiyatlarında anlık iniş çıkışlar görülebildiği savunması

Bu savunmada kirazın ortalama bir aylık bir dönemde hasat edilmesi, ilave bir işleme tabi tutulmadan derhal tüketiciye sunulması, tüketicinin tüketim eğilimi ve tercihleri nedeniyle fiyatların gün içinde bile değiştiği, fiyatların sabitlenmesinin arz talep koşulları, piyasada üretici açısından bir çok alternatif yer alması sebebiyle imkansız olduğu iddia edilmektedir.

Anlaşmada yer alan fiyat bir tavan fiyatı düzenlemesi şeklindedir. Bu tavan fiyatı seviyesinin altındaki fiyat dalgalanmaları engellenmemekte, üreticiye verilen fiyatın bu seviye üzerine çıkması önlenmektedir. Piyasada anlık iniş çıkışlar olsa da anlaşma nedeniyle dalganın üst sınırı kontrol altına alınmaya çalışılmış, fiyat aralığı daraltılmıştır. Etki analizleri incelendiğinde anlaşmanın uygulandığı günlerde fiyatların 2,50 YTL/kg altında dalgalandığı görülmektedir. Anlaşmanın bozulduğu dönemden sonra ise fiyat 3 YTL/kg'nin üzerinde değişken bir seyir izlemiştir.

1.4.2.1.15. Üreticinin anlaşma tarafı teşebbüsler haricinde de ürününü satabileceği birçok alternatif olduğu savunması

Savunmalarda, kiraz sektöründe faaliyet gösteren ve ihracata yönelik alım yapan 416 firma olduğu, anlaşmayı imzalayan 10 teşebbüs haricinde 406 firmanın da üretici açısından alternatif oluşturduğu, pazarda haller, zincir mağazalar, aracı tüccarlar, işleme sanayinde faaliyet gösteren firmalar tarafından da kiraz satın alındığı ifade edilmektedir.

Gümrük Müsteşarlığı'ndan alınan bilgilere göre 2006 yılında kiraz ihracatı yapan 106 teşebbüs olduğu görülmektedir. Savunmada yer alan 416 rakamının hangi kaynağa dayandığı anlaşılamamaktadır.

Türkiye'de üretilen 0900 Ziraat tipi kiraz hasat edilir edilmez soğuk su ile şoklandıktan sonra ihraç edilmektedir. 0900 Ziraat tipi kiraz sanayide kullanılmak için çok pahalı bir ürün niteliği taşımakta olup sınaî kullanımı son derece sınırlı olan bu üründe bu türdeki alımların ihracatçılar üzerinde rekabetçi bir baskı oluşturacak derecede güçlü bir alternatif olduğu savunması kabul edilemez.

İç piyasaya arz edilen kirazdan çok daha kaliteli olan 0900 Ziraat cinsi kiraz, gerek maliyet ve gerekse yurt dışı piyasalardaki yüksek satış fiyatı bakımından diğer kirazlardan ayrılmaktadır. Yüksek fiyatı nedeniyle yurt içi piyasaların bu ürüne olan talebi çok sınırlı olduğundan yurt içi aktörlerin üreticiler için alternatif bir satış kanalı olduğunu söylemek mümkün değildir.

1.4.2.1.16. Küçük pazar payları ile kartel oluşturabilecek güce sahip olunmadığı savunması

Yavuzlar'ın % (...-...) Cena'nın da %(...-...) pazar payı ile fiyatları sabitleyemeyecekleri, kartel oluşturabilecek güce sahip olmadıkları bu teşebbüsler tarafından iddia edilmektedir.

Kartel tanımındaki en önemli unsur rakip teşebbüslerin bir araya gelmesidir. Soruşturmaya konu alım karteli 13 teşebbüsün sorumluluk altında bulunduğu bir karteldir. Anlaşmada yer alan teşebbüslerin tek tek kapasiteleri bu bakımdan konu ile ilgisizdir.

I.4.2.1.17. Alara firmasının e-postalarının ve Uludağ Yaş Sebze ve Meyve İhracatçıları Birliği Başkanı ve Yavuzlar Şirket Müdürü Mustafa Ulusoy'un açıklamalarının diğer teşebbüsler aleyhine bir kanıt oluşturmadığı savunması

Alara'nın e-postaları kartel belgesi ile beraber değerlendirildiğinde anlam kazanmaktadır ve kartelin varlığını destekler niteliktedir. Mustafa Ulusoy'un açıklamaları pestisit riskinin olmadığını belirtmek amacıyla kullanılmıştır. Söz konusu belge bu amaçla kullanılan tek belge olmayıp yine pestisitle ilgili soruşturma heyetinin iddialarını destekler nitelikteki pek çok belge ile birlikte kullanılmıştır. Mustafa Ulusoy uzun zamandır piyasada faaliyet gösteren önemli bir ihracatçı firmanın genel müdürü ve Uludağ Yaş Meyve ve Sebze İhracatçıları Birliği başkanı olup pestisit riski konusunda bilgisiz olduğunu ve ifadelerinin kabul edilemeyeceğini ileri sürmek yanlıştır.

I.4.2.1.18. 2006 yılında olgunlaşmanın mevsimsel nedenlerle 2005 yılına göre daha geç gerçekleştiği savunması

Dosya kapsamındaki görüşmelerde olgunlaşmanın 31 Mayıs'tan önce gerçekleştiğini söyleyen üreticiler mevcuttur. Ayrıca tıpkı pestisit kullanımı için farklı zamanlar söz konusu olduğu gibi, kirazın her bölgede olgunlaşması farklı tarihlerde gerçekleşmektedir. Bu durumda geç olgunlaşma gerekçesi ile dört farklı ili kapsayan bir anlaşma yaparak tek bir alım başlangıcı tarihi belirlemek mantıklı değildir.

I.4.2.1.19. Bazı üreticilerin 31 Mayıs'ın doğru bir karar olduğunu söyledikleri savunması

Görüşme tutanaklarında yer alan bazı üreticilerin 31 Mayıs tarihini olgunlaşma açısından doğru buldukları hususu bir savunma olarak kabul edilemez. Bazı üreticilerin 31 Mayıs tarihini kendileri açısından doğru kabul etmeleri bu konuda düzenleme yapma yetkisinin ilgili teşebbüslere değil Dış Ticaret Müsteşarlığına ait olduğu gerçeğini değiştirmemektedir.

I.4.2.1.20. İlgili pazarda uyumlu eylemden söz edilmesinin mümkün olmadığı savunması

Soruşturma bir kartel anlaşmasını konu almakta olup, soruşturma taraflarının uyumlu eylem içerisinde oldukları yönünde bir değerlendirme yapılmamıştır.

I.4.2.1.21. 0900 Ziraat tipi ihraçlık kirazların dış piyasaya yönelik olması sebebiyle, bu kirazların alımının iç piyasayı etkilemeyeceği ve 4054 sayılı Kanun kapsamı dışına çıkıldığı savunması

4054 sayılı Kanun'un kapsamını belirleyen 2. maddesinde ve bu maddenin gerekçesinde de belirtildiği üzere, 4054 sayılı Kanun Türkiye Cumhuriyeti Sınırları

dahilindeki piyasaları etkileyen eylemleri kapsamaktadır. Somut olay, Türkiye Cumhuriyeti Sınırları dahilinde yapılan ihracılık kiraz alımı ile ilgilidir. Soruşturma kapsamında 0900 tipi ihracılık kiraz pazarında alım yapan teşebbüslerin 4054 sayılı Kanun'a aykırı faaliyetler içerisinde olup olmadıklarının tespiti yapılmış olup bu teşebbüslerin satış yaptıkları dış piyasalardaki durum konu ile ilgisizdir.

I.4.2.1.22. Andiç ve Paşam'ın alım fiyatı ile ilgili karara uymadıkları savunması

Andiç ve Paşam'ın alım fiyatı ile ilgili karara uymamış olmaları, bu iki teşebbüsün soruşturmaya konu kartel anlaşmasını imzalayarak rekabet ihlalinin tarafı oldukları gerçeğini değiştirmemektedir. Bu nedenle, Andiç ve Paşam'ın anlaşmadaki fiyata uyum göstermemiş olmaları ancak bir hafifletici neden olarak göz önüne alınmıştır.

I.4.2.1.23. Soruşturma konusu anlaşmanın bir teşebbüs birliği kararı olduğu savunması

Bu başlıktaki savunmada özetle 5.5.2006 ve 22.5.2006 tarihli toplantıların birbirinin devamı niteliğinde olduğu, toplantı davetiyelerinin Ege İhracatçı Birlikleri Genel Sekreteri veya Sekreter Yardımcısı tarafından imzalandığı, toplantıya Ege İhracatçı Birlikleri ve Ege Yaş Meyve ve Sebze İhracatçı Birliği yönetim kurulu üyesi Cengiz Balık ve Şahin Buldak'ın katıldığı, 22.5.2006 tarihli toplantının yapılması yönündeki ortak kararın, Ege Yaş Meyve ve Sebze İhracatçıları Birliği yönetim kurulu kararı ile 5.5.2006 tarihinde yapılan toplantının sonucunda alındığı iddia edilmektedir.

Soruşturma muhatabı teşebbüsler 2006 yılında Ege İhracatçı Birlikleri'nde iki ayrı toplantı yapmıştır. Bu toplantılardan ilki, pazar koşullarının konuşulması için Ege İhracatçı Birlikleri tarafından yapılan çağrı neticesinde gerçekleşmiştir. Soruşturma konusu kartel belgesinin imzalandığı ikinci toplantı, Ege İhracatçı Birlikleri'nin yönetim organı tarafından düzenlenmemiştir. 22 Mayıs 2006 tarihli ikinci toplantı, sadece bazı ihracatçıların talebi üzerine düzenlenen ve resmi niteliği olmayan bir toplantıdır.

Ege İhracatçı Birlikleri 4054 sayılı Kanun anlamında bir teşebbüs birliğidir. Ancak; hukuki olarak bir teşebbüs birliği kararından söz edebilmek için kararın teşebbüs birliğinin yetkili organları tarafından alınması gerekmektedir. Bu noktada önemli olan husus, ilgili organların kararın alındığı konuda yetkili olup olmaması ya da kararların resmi bir belgeye geçirilip geçirilmemesi değil kararı alan organların teşebbüs birliğini temsil edebilme yeteneğidir. Soruşturma çerçevesinde elde edilen bilgi ve belgelerde kararın Ege İhracatçı Birlikleri'nin yasal organları olan yönetim kurulu ya da genel kurul tarafından alınmış bir karar olduğuna dair bir emare yoktur. Aksine, Ege Yaş Meyve ve Sebze İhracatçıları Birliklerinin 42 üyesinden sadece yedisi toplantıya katılmıştır. Toplantıya katılan üç teşebbüs ise zaten Ege İhracatçı Birlikleri'ne üye değildir.

Rekabet Kurulu'nun 6.9.2002 tarihli, 02-53/685-278 sayılı Kararı'nda yonga levha ve/veya lif levha pazarında faaliyet gösteren teşebbüslerin Yonga Levha Sanayicileri Derneği bünyesinde düzenledikleri toplantılarda bir araya gelerek satış ve vade koşullarını belirlediklerine karar verilmiştir. Ancak söz konusu kararda aylık toplantıların organizasyonunda Yonga Levha Sanayicileri Derneği'nin sadece yer temin eden bir işleve sahip olması dolayısıyla, bu derneğe ceza verilmemiştir.

Sonuç olarak söz konusu kartel anlaşmasında yer alan kararların teşebbüs birliği kararı niteliğine sahip olmadığı, Ege İhracatçı Birlikleri'nin rolünün toplantı mekanı sağlamaktan ibaret olduğu, ilgili tutanağın toplantıya katılan teşebbüslerin ürünü olduğu anlaşılmaktadır.

I.4.2.1.24. “0900 Ziraat” tipi ihracatçı kirazda fiyat belirleme gücünün üreticide olduğu savunması

Savunmada, sezonun ilk ve son ürününe olan talebin fazla olduğu ancak talebin arzdan fazla olduğu bu dönemlerde alıcıların değil üreticilerin güçlü konumda bulunduğu iddia edilmektedir.

Sezonun ilk ve son ürününe olan talebin çok yüksek olması, üreticinin güçlü konuma geldiğini göstermemektedir. 2006 yılı verilerine göre sayısı 106 olan ve ihracatçı birlikleri bünyesinde organize olabilen ihracatçı teşebbüsler pazarda aynı derecede organize olamayan binlerce irili ufaklı üreticiden mal almaktadır.

I.4.2.1.25. Monopson gücünün uygulanabilmesi için gerekli şartların bulunmadığı savunması

Teşebbüsler tarafından monopson gücünün uygulanabilmesi için üç şart sıralanmış ve bu şartların sağlanmadığı belirtilmiştir:

- Alıcıların piyasadaki alımların büyük bir kısmını yapmaları,
- Alım pazarında giriş engelleri olması
- Arz esnekliğinin katı olması.

Alara ve Barış, anlaşmanın etki gösterdiği sürede çok az alım yaptıklarını, anlaşmanın etki doğurduğu dönemdeki alımlarının sadece 2006 yılında İzmir bölgesinde yapılan alımların %(...-...)'ini ve %(...-...)'ini oluşturduğunu, monopson gücü ölçülürken pazar paylarının alınmasının doğru olmadığını, yoğunlaşma oranına bakılması gerektiğini dile getirmişlerdir. Ayrıca üreticilerin kirazın dayanıklılığını artıracak cıbralik asit kullanarak hasat süresini 7-10 gün uzattığı ve bu nedenle ürünün çabuk bozulmadığı da iddia edilmiştir.

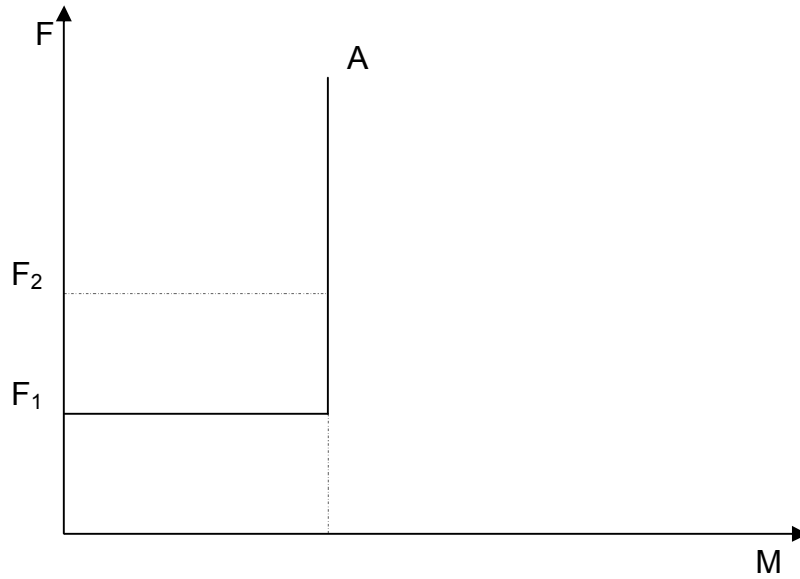
Anlaşmaya taraf teşebbüsler ilgili piyasada alımların büyük bir kısmını yapmaktadırlar. Teşebbüslerin değer bazında 2006 yılı toplam pazar payları %60,18'dir. Anlaşmaya taraf teşebbüslerden sonra gelen en büyük teşebbüsün pazar payı ise %%(...-...)'tir.

Kartel anlaşmasının uygulandığı durumda pazardaki CR_4 yoğunlaşma oranı %70,60, HHI indeksi ise 3684 olmaktadır. HHI analizine göre bu rakamın 1800'ün üzerinde olması, yüksek yoğunlaşma düzeyini ifade etmektedir. Öte yandan, piyasaya uzun dönemde girişlerin olması muhtemel iken bu girişlerin, ortalama 30 gün süren bir piyasa için zamanında ve yeterli bir alternatif oluşturmaları mümkün görünmemektedir. Bu nedenle teşebbüslerin anlaşma yoluyla bir monopson gücü oluşturdukları söylenebilir.

Savunmada yapılan iktisadi analizde, arz esnekliğinin katı olmadığı Grafik 1'den yola çıkılarak kanıtlanmaya çalışılmış ve savunmada arzın dik olmadığı, Grafik 1 'deki gibi dirsekli olduğu iddia edilmiştir. Savunmada yer alan Grafik 1'deki arz eğrisi ihracatçıların karşılaştıkları arz eğrisi olup fiyat F_1 düzeyine indiğinde arzın sonsuz esnek olduğu iddia edilmektedir. Bu durumun gerekçesi olarak da F_1 'in altında iç pazarın ihracatçılarla rekabet eder hale gelmeleri gösterilmektedir. F_1 düzeyinin altındaki fiyattan ise hiç arz olmadığı varsayılmaktadır.

Savunmada fiyatların hasattan sonra belirlendiği varsayımı altında, üreticinin alternatifi varsa hasattan sonra bile, üreticinin ürünün ne kadarını arz edeceği konusunda seçenekleri olabileceği, üreticinin bir 'satmaya razı olma fiyatı' (F_1) seçeceği, fiyatın üst sınırını ise ihracatçıların talebinin çizeceği iddia edilmektedir.

Grafik 1- Savunmada Yer Alan Arz Eğrisi

Savunmada getirilen iktisadi analizler sadece teorik olup, varsayımları ile beraber olaya uygulanabilmekten uzaktır. Bu savunma, ürünün hasat edildikten sonra fiyatın belirlendiği gibi gerçek dışı bir varsayıma dayanmakta olup Grafik 1 gerçeği yansıtmamaktadır. Çünkü bu eğriye göre, ihracatçının F_1 fiyatı altında alım yapması mümkün değildir ve her şekilde ihracatçı firmaların alım yapabilmesi için, fiyat F_1 'de veya F_1 'in üzerinde gerçekleşmelidir. Pazarda ihracatçıların alım yapabildikleri normal durum eğrinin sıfır esnek olduğu kısımdır. İç piyasa alıcılarının fiyat anlaşması uygulanırken piyasada alım yaptıkları belirtildiği için bu durum da eğrinin sonsuz elastik olduğu kısım olmalıdır. Piyasanın faaliyet gösterdiği bölüm sıfır esnekliğe yaklaşmaktadır ve iç piyasa alıcılarının piyasaya girdiği fiyatta eğrinin sadece esnekliği yükselmektedir. Bununla beraber sonsuz elastik olmamaktadır.

İddia edildiği gibi bir 'satmaya razı olma fiyatı' (F_1) belirlenmesi halinde, bu seviyenin altındaki fiyatlarda, ihracatçı alımlar üretici için bir alternatif olmaktan çıkmaktadır. Ancak, üretici, aynı fiyatı verdikleri sürece ihracatçı ile diğer alternatifler arasında kayıtsızdır.

Savunmanın buradaki tek dikkate değer iddiası arz eğrisinin sadece üreticilerin ihracatçılardan başka bir alternatifi bulunmadığında tam inelastik olacağıdır. Fakat iç

piyasa fiyatlarından çok daha yüksek fiyatlar verebilmeleri nedeniyle alım pazarında ihracatçıları tam olarak ikame eden bir alternatifleri yoktur. Sadece fiyatlar çok düştüğünde iç pazar alıcıları da 0900 Ziraat alımlarına katılmaktadır. İhracatçıların iç piyasa alıcılarından daha yüksek fiyatlardan alım yaptığı düşünüldüğünde, arz eğrisinde piyasanın oluştuğu bölüm eğrinin inelastik kısmı olmaktadır.

Ayrıca, ihracatçıların karşılaştığı arz eğrisinin savunmada iddia edildiği şekilde olduğu dikkate alınır, alıcılar arasında rekabet olduğu varsayımı altında, fiyatı belirleyici etken tamamen talep olacak ve piyasa dengesinin F1 veya F1'in üzerinde gerçekleşmesi gündeme gelecektir. Fakat taraflar anlaşılırsa, denge sadece ve sadece F1'de oluşacaktır. Savunmada ileri sürülen ve yukarıda yer verilen Grafik 1'deki gibi bir eğri üreticiyi tamamen güçsüz kılmakta, ihracatçıyı tam güçlü konuma getirmektedir. Bu da iddianın aksine bir kartel anlaşmasının uygulanmasını çok kolaylaştıran bir durumdur.

I.4.2.1.26. Aşırı kar olmadığı için monopson gücünün uygulanamayacağı yönündeki Kurul Kararları'ndan yola çıkarak somut olayda aşırı kar elde edilmediğinden monopson gücünün olmadığı savunması

Savunmalarda bazı Rekabet Kurulu kararlarına atıfta bulunarak savunma yapılmıştır:

23.3.2000 tarihli, 00-11/109-54 sayılı Rekabet Kurulu kararına konu dosyada Rekabet Hukuku anlamında bir anlaşmanın varlığına ilişkin verilere rastlanmamıştır. Bu sebeple söz konusu teşebbüsler arasında bir uyumlu eylemin olup olmadığı araştırılmıştır. Somut olayda ise bir kartel anlaşması incelenmektedir. Uyumlu eylem tespitinde piyasa davranışlarından yola çıkılmaktadır. Aşırı karın elde edilmemesinden dolayı teşebbüslerin fiyatı istedikleri gibi belirleyemedikleri kanaatine varılan dosyada, monopson gücü olması için aşırı karın olması gerektiği şeklinde bir yorum yapılmamıştır.

19.9.2002 tarihli, 02-56/699-283 sayılı kararda ise 14 adet tütün alıcısı şirket hakkında benzer sözleşmeler hazırladıkları ve aynı fiyatları uyguladıkları iddiasıyla yapılan şikayet, fiyatların birlikte belirlenmediği, ortada rekabetçi bir piyasanın bulunduğu tespitleri yapılarak Rekabet Kurulunca reddedilmiştir. Somut olayda ise açık bir anlaşma mevcuttur.

I.4.2.1.27. Rekabet Kurulu'nun 17.6.2004 tarih ve 04-42/519-126 sayılı kararında ihraçlık kiraz piyasasında kartel kurulması hakkında yaptığı tespitlere ilişkin savunma:

İlgili kararda, o karara özel bir piyasada o döneme ait şartlar çerçevesinde bir kartel kurulmasının mümkün görülmediği hususu tespit edilmiştir. Somut olayda ise, birlikte fiyat tespit edilip edilemeyeceğine yönelik teorik tartışmalar ve ekonomik analizlere yer bırakmayacak derecede açık bir anlaşma bulunmaktadır. Rekabet hukuku uygulamalarında az rastlanan bir biçimde yazılı ve imzalı olarak yapılan bu kartel anlaşmasının bir sorumluluk doğurmayacağı iddiası yersizdir.

I.4.2.2. Ayrık Savunmalar

I.4.2.2.1. Çelikoğlu

I.4.2.2.1.1. Dış Ticarete Teknik Düzenlemeler ve Standardizasyon Yönetmeliğinin 8. maddesinde bu tür bir düzenlemeye rastlanmadığı ve kesim tarihinin belirlenmesi için başvurma mecburiyetinin söz konusu olmadığı savunması

31.12.2003 tarihli ve 25333 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan Dış Ticarete Teknik Düzenlemeler ve Standardizasyon Yönetmeliği'nin (Standardizasyon Yönetmeliği) kapsamı ihracat ve ithalata konu mallardan gerekli görülenlerin ilişkili oldukları standarda veya teknik düzenlemeye uygunluğunun veya kalitesinin değerlendirilmesi ve belgelendirilmesidir. Söz konusu yönetmelik ekinde yer alan 70 tarımsal ürün, ihracatta zorunlu standart denetimine tabidir. Kiraz da bu kapsamda yer alan bir ürün olduğundan ihracat sırasında DİB ilgili maddesi aşağıdaki gibidir:

“Madde 8- Ekli liste kapsamındaki maddelerden ihtiyaç duyulanların yetiştirildikleri bölge ve çeşidin özelliklerine göre ulaşım durumu da göz önüne alınarak, vardığı yerdeki pazar isteklerini karşılayacak olgunlukta ihraç edilebilmelerini sağlamak için, gerekli görülen yerlerde kesim, toplama ve ihraç tarihlerini belirlemek üzere Müsteşarlıkça tespit edilecek ilgililerden oluşan bir komisyon kurmaya Müsteşarlık yetkilidir. İhracatçı firmalar komisyon kararlarına uymakla yükümlüdürler.”

I.4.2.2.1.2. Dış Ticaret Müsteşarlığı tarafından tarih belirlenmiş olsaydı bu durumun suç teşkil etmeyeceği savunması

Kesim/toplama tarihlerinin belirlenmesi uygulaması yetkili bir kamu kurumunca yapılan ve bütün ihracatçıları bağlayan objektif, soyut ve genel bir düzenleme olup rekabeti kısıtlama etkisi ya da amacı bulunmamaktadır. Dolayısıyla bu husus bir savunma unsuru olarak kabul edilemez.

I.4.2.2.2. Andıç

I.4.2.2.2.1. Alım tarihi kararının ihracatçıların yanı sıra üreticileri de olumlu etkilediği, doğru zamanda yapılan alımlar sonucu ürünün kalitesinin arttığı, buna bağlı olarak ürünün değerinin de arttığı ve üreticinin bu artıştan olumlu etkilendiği savunması

Kirazın kalitesini belirleyen unsurlar ürünün rengi, tadı, şeker oranı ve ebatlarıdır. Bu hususların hepsi kirazın olgunlaşması ile ilgili olup, bunun sezona geç başlanmasına bağlanması mümkün değildir. Tam tersine, kirazın erken ya da geç hasat edilmesi kirazın kalitesinden kaybetmesine sebep olmaktadır.

Ayrıca, iddianın aksine, anlaşma gereği alım yapılmaması nedeniyle bazı üreticiler ürünlerinin bir kısmını iç piyasaya vermek zorunda kalmış, iç piyasaya yönelik alım yapan firmaların ihracata yönelik alım yapan firmalara göre daha düşük fiyat vermelerinden dolayı üreticiler bu durumdan olumsuz etkilenmişlerdir.

I.4.2.2.3. Sultan

I.4.2.2.3.1. İç piyasada 0900 Ziraat tüketilmemesi nedeniyle ilgili coğrafi pazarın yanlış belirlendiği savunması

İlgili pazar tanımı kiraz ihracatı ile ilgili pazarı değil ihraçlık kiraz alımının yapıldığı ve dolayısıyla kartel anlaşmasının etkilediği pazarı belirtmektedir. Söz konusu alımlar Türkiye sınırları içerisinde gerçekleşmektedir. Bu sebeple savunmada dış piyasanın coğrafi pazara katılmadığı ima edilerek ilgili coğrafi pazarın yanlış belirlendiği iddiası konu ile ilgisizdir.

I.4.2.2.3.2. AB ve ABD’de tarım sektörünün rekabet kuralları uygulamasından muaf olduğu savunması

A.B. mevzuatında tarım sektörüne rekabet kurallarının nasıl uygulanacağını belirlenmesi amacıyla 26 No’lu Konsey Tüzüğü çıkartılmıştır. Bu Tüzük’ten anlaşıldığı üzere, tarım sektörü rekabet hukukunun uygulanmasından muaf değildir. Nitekim, AB ve ABD tarım sektörlerindeki rekabet ihlallerine ilişkin örnek davalar da incelenmiş bulunmaktadır.

I.4.2.2.3.3. Teşebbüsler arasındaki bilgi alışverişi niteliğindeki görüşmenin anlaşma olarak değerlendirildiği savunması

Somut olayda bulgular ilgili teşebbüslerin bir araya gelerek görüşmekten daha ileri gittiklerini, bir kartel anlaşması imzalayarak 4054 sayılı Kanun’a aykırı hareket ettiklerini göstermektedir.

I.4.2.2.3.4. Şirket alım fiyatı ile ilgili değerlendirmelerde, tutanakta yer almayan diğer teşebbüslerin fiyatlarının, miktarlarının ve dış pazar koşullarının incelenmediği savunması

Bu savunma kapsamında ilgili teşebbüs, aynı üretim bölgesinde aynı gün ve saatlerde tutanakta yer almayan diğer firmaların da aynı fiyattan alım yaptıklarını iddia etmekte, bu sebeple 2,50 YTL/kg fiyatının o günkü piyasa koşullarından kaynaklandığını iddia etmektedir.

Söz konusu kartel anlaşmasına taraf teşebbüslerden bazıları anlaşmadaki fiyat seviyesine de uyumlu davranmış olup soruşturma raporunda yapılan analizlerde bu husus açıkça ortaya konmuştur. Durum böyle iken anlaşmadaki fiyata uygun yapılan alımların gerçek piyasa fiyatını yansıttığı savunmasının kabulü mümkün değildir.

I.4.2.2.3.5. Anlaşmanın sadece 1 gün uygulanmasının amaç ve etkinin bulunmamasının, söz konusu tutanağın bir anlaşma niteliği taşımadığını gösterdiği ve tutanakta yer alan soyut beyanların bir anlaşma sayılamayacağı savunması

Anlaşmadaki beyanların soyut beyan olarak kalmayarak hayata da geçirildiği, anlaşmanın belli süre uygulandığı hususları dosya kapsamındaki bilgi ve belgelerden net olarak anlaşılmaktadır.

I.4.2.2.3.6. Alım karteli olduğu takdirde, fiyatların yükselmeyip düşeceği savunması

Somut olayda da kartel anlaşması uygulanırken fiyatlar düşük kalmış, anlaşma fiilen sona erdiğinde fiyatlar yükselmiştir.

I.4.2.2.3.7. Alım fiyatı ile ilgili karara uyulmadığı savunması

Sultan 1 Haziran 2006'da hem İzmir hem de Manisa'da anlaşmada belirlenen fiyata uyum göstermiştir.

I.4.2.2.4. Cena

I.4.2.2.4.1. 31 Mayıs ile ilgili karara yönelik değerlendirme yapılırken Cena'nın müstahsilleri ile görüşülmediği için soruşturmanın eksik olduğu savunması

Dosya kapsamındaki bilgi ve belgelerden ilgili coğrafi pazardaki birçok müstahsille görüşüldüğü, görüşme yapılacak köylerin belirlenmesinde soruşturmaya taraf teşebbüslerin yoğun olarak alım yaptığı köylerin özellikle seçildiği, yapılan görüşmelerde Cena'nın alım yaptığı üreticilerin de bulunduğu görölmektedir.

I.4.2.2.4.2. Cena'nın diğer meyve gruplarında olduğu gibi kirazda da kesim ve alım tarihini üreticiler ile ortaklaşa belirlediği ancak bu durumun üreticilere sorulmadığı savunması

Dosya kapsamında, diğer meyve ve sebzelerde kesim tarihinin üreticilerle belirlendiği iddiasını kanıtlar hiçbir delil bulunmamaktadır. Ayrıca üzüm, incir, narenciye, karpuz gibi ürünlerde kesim tarihlerinin belirlenmesi Dış Ticaret Müsteşarlığı'nın görevlendirdiği kesim heyetleri tarafından yapılmaktadır.

I.4.2.2.4.3. Cena'nın coğrafi pazar dışında kalan yerlerden de alım yaptığı, Denizli ve Çanakkale'den alım yapmadığı savunması

İlgili coğrafi pazarın tamamından alım yapıp yapılmadığı ihlalin varlığı açısından önem arz etmemektedir. Cena İzmir ve Manisa'dan alım yapmıştır.

I.4.2.2.4.4. Şikayet dilekçelerinin Yiğitler Köyü'nden geldiği, Cena'nın bu bölgeden alım yapmadığı, bu sebeple Cena'nın alım tarihi ile ilgili karara uyduğunun söylenemeyeceği savunması

Şikayetin yapıldığı köyün ihlalin varlığı açısından hiçbir önemi bulunmamaktadır. Soruşturmanın kapsamı şikayetin yapıldığı köyle değil, ilgili coğrafi pazarın alanı ile sınırlıdır.

I.4.2.2.4.5. Hilton Oteli'nde yapılan toplantıya firma yetkilisinin katılmadığı, diğer firmalar ile uyum içerisinde olunsaydı Hilton toplantısına da katılınmış olacağı savunması

Cena, diğer firmalar ile Hilton toplantısından önce bir anlaşma akdetmiştir. Hilton toplantısı olaylar zincirinin bir devamı niteliğindedir. Bu toplantıya Cena tarafından

katılımda bulunulmamış olması kartel anlaşmasına taraf olunmadığını göstermemektedir.

I.4.2.2.4.6. Hiçbir kartel anlaşmasının 2-3 günlüğüne yapılmayacağı savunması

Kartel anlaşmaları için herhangi bir süre şartı söz konusu değildir. Özellikle soruşturma konusu ürün bakımından açılış fiyatı önemlidir. Uygulama kısa süreli de olsa kartel anlaşmasının sezon açılış fiyatı üzerindeki baskısı sezonun geri kalanında ve diğer alım bölgelerinde önemli bir etki yaratmıştır.

I.4.2.2.4.7. 2006 yılı içerisinde firmaların 3 defa bir araya gelerek aralarındaki iletişimi artırdıkları, bu yolla kartel kurulmasını kolaylaştırdıkları iddiasının subjektif olduğu, Cena'nın bahsi geçen üç toplantıya katılmadığı savunması

5.5.2006 tarihli toplantı katılım listesinde Cena'nın adı yer almaktadır. Ayrıca 22.5.2006 tarihli toplantı sonrasında imzalanan anlaşma tutanağında Cena yetkilisinin imzasının yer alması, bu toplantıya da bir teşebbüs temsilcisinin katıldığını açıkça göstermektedir.

I.4.2.2.4.8. İhracat sezonunun başlaması sırasında ihracatçı firmaların bir araya gelmelerinin doğal olduğu, kartel kurulmak istense gizli toplantılar yapılacağı savunması

Gizli toplantılar kartel anlaşmalarının ön şartı değildir. Fakat, söz konusu toplantının kamuya açık olmadığı da bilinmektedir.

I.4.2.2.5. Yavuzlar

I.4.2.2.5.1. Tutanakta fiyatlar üzerinde anlaşılmaya çalışılsa da bu durumun kağıt üzerinde kaldığı ve fiyat kararının uygulanmadığı savunması

Bu savunma, aslında yapılan anlaşmanın kabul edilmesi olarak yorumlanmıştır. Yavuzlar bu savunmada fiyatla ilgili kararın uygulanmadığını iddia etse dahi 31 Mayıs ve 1 Haziran'da anlaşma fiyatına uyum gösterdiği anlaşılmaktadır.

I.4.2.2.6. Başer

I.4.2.2.6.1. Müstahsilden olumsuz tepki alınmadığı savunması

Dosya kapsamındaki bilgi ve belgelerden üreticilerin söz konusu anlaşmaya olumsuz tepki verdiği ve hatta bu nedenle gerginlik oluştuğu, bu gerginliğe çözüm bulmak amacıyla 2 Haziran 2006 tarihinde İzmir Hilton Oteli'nde bir toplantı düzenlendiği anlaşılmaktadır.

I.4.2.2.6.2. Alım fiyatı ile ilgili karara uyulmadığı savunması

Teşebbüsün 1 Haziran 2006'daki alımlarının tamamının 2,50 YTL/kg'den yapıldığı, bu şekilde anlaşmaya uyduğu görülmektedir.

I.4.2.2.6.3. Piyasa koşullarında bir malın alım ve satım fiyatları belli iken bunun çok üzerinde bir rakamı tavsiye etmenin rasyonel olmadığı savunması

Soruşturma konusu aslında tam olarak teşebbüsün yaptığı bu savunmanın gerekçesini ilgilendirmektedir. Piyasada oluşan fiyat serbest rekabet şartlarında değil bu piyasada yapılan alımların yaklaşık %60'ını gerçekleştiren teşebbüslerin anlaşması suretiyle yapay olarak piyasaya dayatılan bir fiyattır.

I.4.2.2.6.4. Yurt içi ve dışı bağlantılar neticesinde bir firmanın kendisi için en uygun zamanda mal alımına başlamasının doğal olduğu savunması

Teşebbüs kiraz alım tarihinin ve fiyatının belirlendiği bir anlaşmaya taraf olmuştur. Bu nedenle teşebbüsün kendi ihtiyaçları bakımından en uygun bulunduğu zamana göre hareket etmek yerine rakiplerle anlaşma yaparak bir takvim elde etmeye çalışması Kanun'a aykırıdır.

I.4.2.2.6.5. Başer ile benzer isimlerde başka firmalar olduğu, bu konunun raporda araştırılmadığı savunması

Dosya içeriğinden 5.5.2006 ve 22.5.2006 tarihli toplantı davetiyelerinin Başer adına düzenlendiği, yapılan araştırma ve incelemelerde bu teşebbüsün adına yakın olan başkaca firma adına rastlanmadığı anlaşılmaktadır.

I.4.2.2.7. Alara

I.4.2.2.7.1. Anlaşmanın teknelci kar elde etmeye yönelik olmadığı savunması

Rekolte beklentisinin bir önceki yıla göre önemli oranda yüksek olduğu da göz önünde bulundurulduğunda 2,50 YTL/kg alım fiyatının amacının müstahsil karlarının ihracatçıya aktarılması olmadığı teşebbüs tarafından iddia edilmektedir.

Rekabetçi piyasa dengesinin üzerinde kar elde etme amacına ulaşıp ulaşılmadığı hususu kartelin varlığını değiştirmemektedir. Bu husus kartelin başarısıyla ilgili bir durumdur. Diğer taraftan, 3 Haziran 2006'dan sonra fiyatların yükselmesi ve 2006 yılı ortalama alım fiyatının 2,50 YTL/kg'nin çok üzerine çıkması, anlaşmanın uygulandığı günlerde rekabetçi seviyenin altında bir alım fiyatı gerçekleştirilerek teknelci kar elde edildiğine işaret etmektedir.

I.4.2.2.7.2. Üreticilerin maliyetleri son derece düşük olduğu için 2,50 YTL/kg'lik fiyatın üreticinin zarar etmesine neden olmayacağı savunması

İlk olarak belirlenen fiyatın üreticinin zarar etmesine neden olmayacağı düşüncesi tamamen rekabet anlayışına aykırıdır. Üreticiye düşen kar marjının rekabet süreci içerisinde belirlenmesi gerekmektedir ve piyasanın bir seviyesinde faaliyet gösteren aktörlerinin anlaşarak diğer bir seviyedeki aktörlerin kar marjı hakkında karar alması kabul edilemez bir durumdur.

I.4.2.2.7.3. Tarım sektörünün genel itibarıyla gerek AB’de gerekse ABD’de regüle edildiği, Türkiye’de regülasyon eksikliği bulunduğu savunması

AB ve ABD’de tarım piyasası regüle edilse de, rekabet kurallarının uygulanmasından muaf değildir.

I.4.2.2.7.4. Sektördeki olumsuzlukların ihracatçıları etkilediği savunması

Savunmada sektöre ilişkin şu noktalara değinilmiştir:

- Tarım sektöründe üretim tüketim zincirinin sorunlu halkalarından birisi giderek güçlenen perakende sektörüdür. Perakende zincirlerinin bazı davranışları piyasaların işleyişini bozmakta bundan en olumsuz etkilenen kesim en güçsüz olan çiftçiler olmaktadır. 0900 ziraat tipi ihraçlık kiraz pazarında sözleşmeli tarım yapılamadığından, bu durum alıcıların ihtiyaç duydukları ürünleri belirli bir alım fiyatından temin etmelerini engellemektedir. Bu nedenle dış pazarın gerektirdiği ihracat politikalarının perakendeciler tarafından yönlendirilmesine imkan tanımaktadır.
- o Perakende sektöründe yaşanan sorunlardan dolayı yapıldığı iddia edilen bir kartel anlaşması, ihracatçıların korunmasını sağlarken, bir üst pazardaki üreticilerin üzerine daha da fazla yük binmesine yol açacaktır. Üretici, kartel anlaşmasının varlığı nedeniyle perakende seviyesindeki rekabetten ihracatçının payına düşmesi gereken olumsuzluğa da katlanmaktadır.
- Sektördeki üreticiler genellikle kendi arazisini işleyen küçük aile işletmeleri olduğundan, üretimde etkinlik ve verimlilik yoktur. Üretim her sene artmaktadır. Türkiye’nin rakibi ülkelerde ise üreticilerin ölçek ekonomilerinin büyüklüğü ihracatçıları açısından önemli bir avantaj sağlamaktadır. Bu hususlara bağlı olarak Türkiye aleyhine artan rekabet ülkemiz açısından 0900 Ziraat tipi kiraz pazarında ihracat yapacak yeni pazarların bulunması giderek zorlaşmaktadır.
- o Alara savunmasının 29. sayfasında, üretici maliyetlerinin çok düşük olduğunu ifade etmiştir. Bu savunmasında ise üretimde etkinlik ve verimlilik olmadığını belirtmektedir. Bu nedenle iki savunma birbiriyle çelişmektedir. Ayrıca Türkiye’nin dünya ihracatındaki payı aşağıdaki tablodan da anlaşıldığı üzere yıldan yıla sürekli bir artış göstermektedir. Türkiye kiraz ihracatında endişe verici bir tablo söz konusu değildir. Kaldı ki bu tür olumsuzluklara rakiplerin anlaşması yolu ile çözüm aranması yasal değildir.

Tablo 19: Türkiye’nin Dünya Kiraz Ticaretindeki Payı

	2003	2004	2005
Türkiye	77.696.471	118.000.892	93.594.361
Dünya	499.077.574	560.554.227	364.269.063
Yüzde	15,57	21,05	25,69

Kaynak: Dış Ticaret Müsteşarlığı

I.4.2.2.7.5. Alara Dış Ticaret Koordinatörü Arif Güney'in e-postasının yanlış yorumlandığı savunması

Arif Güney'in e-postasında özel mallar olarak ifade edilen ürünlerin standartları yüksek olan bir grup ürünü ifade ettiği, ekstra sınıf tabir edilen bu ürünlerin piyasaya arzının diğer ürünlerden farklı olduğu, bu özel mallara özgü yapılacak gizli operasyonun ise 31 Mayıs 2006 tarihinden önce alım yapılması değil, yüksek bir fiyat ile söz konusu ürünlerin alınması ile alakalı olduğu iddia edilmektedir.

Dosya içeriğinde yer alan söz konusu e-postalar incelendiğinde ortada bir anlaşma olduğu, bu anlaşmaya uyulduğu, anlaşmanın 0900 Ziraat tipi kiraz için yapıldığı, anlaşmaya aykırı bir gizli operasyon yapıldığı takdirde bir daha ihracatçılarla anlaşma zemini sağlanamayacağı, kartel anlaşmasının Haziran başındaki sıkışıklığı aşmak için yapıldığı hususlarının ifade edildiği anlaşılmaktadır. Diğer yandan, "*Haziran başındaki sıkışıklığı tavan fiyattan özel mallar olarak aşabiliriz*" ifadesi, savunmada belirtilen ekstra sınıfın da anlaşma kapsamında oluşunu göstermektedir. Anlaşmaya uyma konusunda kararlı olan Alara'nın, bu ürünleri tavan fiyattan satın almayı planladığı anlaşılmaktadır. Ayrıca söz konusu e-postalarda 31 Mayıs'ın alımlara başlamak için geç bir tarih olduğunun dile getirildiği görülmektedir.

I.4.2.2.7.6. İhracatçı firmaların büyüklükleri farklı olsa da maliyet yapılarının benzer olduğu savunması

Savunmada maliyetlerin içerisindeki en büyük pay %80 ile kiraz alım fiyatı olduğundan, 22.5.2006 tarihinde yapılan toplantıda firmaların ve üreticilerin maliyet yapıları göz önünde bulundurularak en uygun başlangıç alım fiyatı olarak 2,50YTL/kg'nin uygun görüldüğü ifade edilmektedir.

Alara savunmasında (...) YTL/kg fiyat düzeyinin firması için başa baş noktasını oluşturduğunu, bu sebeple üzerinde anlaşılan 2,50YTL/kg'lik kiraz alım fiyatı ile dahi (...) YTL/kg'lik bir zarar gerçekleştiğini iddia etmektedir. Ancak firmanın 2006 yılı alımları incelendiğinde %(...-...) YTL/kg arasındaki alımların başa baş noktasından çok uzak olduğu ve hatta bazı alımların (...)YTL/kg'yi gördüğü, ortalama alım fiyatının da (...) YTL/kg olarak 2,50 YTL/kg'nin çok üzerinde gerçekleştiği anlaşılmaktadır.

Öte yandan, Firmaların kar marjlarının düşmesi kartel kurmanın haklı gerekçesini teşkil edemez. Kar etmeyen firmaların, kar marjlarını yükseltme çabasıyla piyasada yer alan diğer aktörlerin kar marjlarından yararlanmaya çabalaması verimlilikten uzak bir davranıştır. "*Herkes için uygun ve makul*" fiyata kartel kurarak değil rekabetçi piyasa sürecinde ulaşılması gerekmektedir.

I.4.2.2.7.7. Per se doktrininin AB Komisyonu tarafından tamamı ile benimsenmediği savunması

Avrupa'da düzenli hat taşımacı birliklerinin fiyat tespiti anlaşmaları yapmasının 4056/86 sayılı Tüzük ile sağlanan grup muafiyeti kapsamında değerlendirildiği ve Komisyonun AMP & Binon Kararı ile gazete pazarındaki fiyat tespitine yönelik anlaşmalara bireysel muafiyet verdiği; Rekabet Kurulu'nun ise 24.3.2005 tarih ve 05-18/201-65 sayılı kararında düzenli hat taşımacılığında fiyat tespitinin rekabet kurallarının uygulanmasından muaf tutulabileceğini ifade ettiği Alara tarafından ileri sürülmektedir.

Rekabet Hukukunun temel kavramlarının yanlış kurgulanmasına ve kullanılmasına dayanan bu savunmada Alara, dikey nitelikteki dağıtım anlaşmalarındaki rekabet kısıtlarıyla yatay nitelikteki kartel anlaşmalarını aynı kategoride değerlendirmektedir. ATAD, AMP & Binon kararında, gazete ve süreli yayınların seçici dağıtım sistemi içinde yeniden satış fiyatının belirlenmesinin Roma Anlaşmasının 81(1) maddesine aykırı olduğuna ve sözleşmelerin bu aykırılıktan ancak Komisyonun muafiyet kararıyla kurtulabileceğine işaret etmiş, Komisyonun pazarın dağıtım açısından özelliklerini dikkate alarak Roma Anlaşması'nın 81(3) maddesi çerçevesinde bu düzenlemelere muafiyet tanıyabileceğini belirtmiştir. Soruşturma kapsamındaki anlaşma ise yatay seviyedeki rakipler arasında imzalanmış bir anlaşmadır. Bu sebeple, AMP & Binon kararında yer verilen bir dikey ilişkideki fiyat tespiti ile bir kartel anlaşmasındaki fiyat tespitinin karşılaştırılması yersizdir.

Rekabet Kurulu 24.3.2005 tarih ve 05-18/201-65 sayılı kararı ile, uluslararası düzenli hat taşımacılığında fiyat tespiti hakkında soruşturma açmamıştır. 1947 tarihli UNCTAD Konvansiyonu çerçevesinde bir çok ülke bu tür konferans yapılanmalarına muafiyet tanımış, Komisyon ise 4056/86 sayılı Tüzük ile muafiyet düzenlemesine gitmiştir. Bu konvansiyonu imzalayan Türkiye, henüz iç hukuk düzenlemesi yapmamıştır. Diğer yandan, bu tür muafiyet uygulamaları tartışma konusu olmaktadır. 2003 yılında Komisyon ilgili düzenlemeyi tartışmaya açmış, 2004 yılının Ekim ayı içinde çıkarılan Beyaz Kitap'ta, düzenli hat konferanslarına muafiyet tanınması gerekçeleri mevcut pazar koşulları çerçevesinde değerlendirilmiş ve bu gerekçelerin öneminin azaldığı kanaatine ulaşılmıştır. Komisyonun söz konusu değerlendirmeleri gelecekte düzenli hat konferanslarına tanınan kapsamlı muafiyetin kaldırılmasını tavsiye etmiştir. Konunun bu açıdan soruşturma ile doğrudan ilgisi bulunmamaktadır.

Bu savunmaya örnek olarak gösterilen bir başka olay, T-68/89 ve T-77-78/89 sayılı birleşik davalardır. Teşebbüs savunmasında Komisyon'un söz konusu kararda fiyat saptama ve pazar paylaşma anlaşmalarının yazılı delillere dayanması nedeniyle rekabeti sınırlayıcı amacın çok açık olduğunu bu nedenle rekabet üzerindeki aktüel veya potansiyel etkilerin incelenmesine gerek olmadığı yönünde karar verdiğini, ancak Adalet Divanı'nın bu kararı ilgili piyasanın yeterince incelenmediği gerekçesi ile bozduğunu iddia etmektedir.

Söz konusu Komisyon kararları birlikte hakim durumun kötüye kullanılması ile ilgili ilk kararlardandır. Adalet Divanı, Komisyon'un yaptığı piyasa incelemesini hakim durum tespitinin tam olarak yapılmasını sağlayacak nitelikte bulmamış ve Komisyon'un bu kararını kısmen bozmuştur. Konu somut olayla yakından ilgili değildir.

I.4.2.2.7.8. Rekabet Kurulu'nun 53/384-44 19.2.1998 tarihli kararı:

İlgili kararda uygulamanın 6235 sayılı Kanuna istinaden çıkarılan TMMOB Elektrik Mühendisleri Odası Teknik Uygulama Sorumluluğu (TUS) Uygulama Esasları Yönetmeliği'nde yer alan yetkiye dayandığı tespit edilerek soruşturmaya gerek olmadığına karar verilmiştir. Somut olayda ise böyle bir durum söz konusu değildir.

I.4.2.2.7.9. Rekabet Kurulu'nun 01.07.2005 tarih ve 05-43/602-15 sayılı Karar'da muafiyet verildiği savunması

Bu Karar'da ihlalin varlığı tespit edilmiş ve asgari haddten ceza uygulanmıştır. Ancak pazarın kendine özgü yapısı nedeniyle bu anlaşmanın riskleri azaltılabileceği gerekçesiyle anlaşmaya koşullu muafiyet verilebileceği karara bağlanmıştır. Olayımızda soruşturmaya konu kartel anlaşmasının muafiyet açısından değerlendirilmesi sonucunda bireysel muafiyet alamayacağı kanaatine varılmıştır.

I.4.2.2.7.10. Alara tarafından 2,5 YTL/kg ve altı seviyelerden yapılan alımların piyasayı etkilemediği savunması

Alara'nın üç günlük süre içerisinde (.....) kg'lık alım yaptığı, aynı tarihlerde 2004 yılında (.....) kg., 2005'de (.....) Kg.'lık alım yapıldığı, bu günlerde yapılan alımların İzmir, Çanakkale, Denizli ve Manisa illerinde alımı yapılan toplam 0900 ziraat tipi kirazın %(...)'i bile olmadığı, bu nedenle piyasayı etkileme gücü bulunmadığı iddia edilmektedir. Bu savunmayı haklı çıkarmak için Kurul'un işlenmiş süt alım pazarına ilişkin 23.3.2000 tarih ve 00-11/109-54 sayılı Kararı örnek gösterilmiştir.

Piyasanın etkilenmesi fiilen rekabetin kısıtlanıp kısıtlanmaması ile ilgili bir durumu ifade etmektedir. Alım piyasasında belirlenen bir tavan fiyat rakiplerin müstahsilin ürününe vereceği fiyatın yükselmesini engellemekte, alım fiyatlarını rekabetçi seviyenin altına çekmektedir. Bir alım karteli alım fiyatının düşmesi için piyasa talebini kısmak zorundadır. Piyasa talebinin kısılması talep eğrisinin aşağı doğru kaymasına ve piyasanın rekabetçi miktarın altında bir yerde dengeye gelmesine neden olacak, rekabetçi fiyatın altında bir fiyat uygulanabilecektir. Somut olayda taraf savunmasının bu iktisadi gerçek ile örtüştüğü ve piyasada düşük fiyatların oluşması için talebin kısıldığı bu sebeple geçen senelere nazaran daha az ürün alındığı görülmektedir.

Savunmada örnek gösterilen Kurul Kararı ise uyumlu eylem ile ilgili bir karardır. Kararda paralel fiyat hareketlerinin uyumlu eylemden kaynaklanıp kaynaklanmadığının tespiti için önaraştırma yapılmış ancak uyumlu eylem unsurlarının sağlanmamamsı nedeniyle soruşturma açılmamıştır. Uyumlu eylemin unsurlarından bilinçli paralellik gözlenmesi ve rekabetin kısıtlanması, piyasanın etkilemesi anlamına gelmektedir. Ancak somut olayda bir uyumlu eylem değil bir anlaşma söz konusudur.

I.4.2.2.7.11. Üreticilerin zarar görmediği savunması

Savunmada, üreticilerin ürünü ihracatçı firmalar yerine daha yüksek fiyat veren iç piyasa alıcılarına verdikleri, iç piyasaya (...) YTL/kg'den ürün satıldığı, bu fiyatın üreticilerin maliyeti göz önünde bulundurulduğunda son derece yüksek olduğu, Türkiye'de kiraz üreticilerinin maliyetlerinin AB ve ABD'deki üreticilere nazaran son derece düşük olduğu, 2,5 YTL/kg'lık fiyatın üreticinin zarar etmesi sonucunu doğurmayacağı dile getirilmiştir.

İç piyasa alımlarının ihracat karşısında tam bir alternatif oluşturabilmesi için alım miktarının büyüklüğüne bakılması gerekir. Üreticinin mağduriyetinin söz konusu olmaması için iç piyasa talebinin o dönemki arzı karşılayabilecek kadar yüksek olması ve iç piyasa için oluşan alım fiyatının ihraçlık kiraz alım fiyatı ile denk olması gerekir. Halbuki somut olayda iç piyasaya ürün sattığı tespit edilebilen son derece sınırlı sayıda üretici bulunmakta olup üreticinin kartel anlaşmasından zarar görmediğini söylemek mümkün değildir.

Alara, üreticilerin maliyetlerini tahmin edebildiğini ifade etmiştir. Bu durumda hangi fiyattan alım yaptığı takdirde karlı olabileceğine de bireysel olarak karar vermesi beklenirken rakiplerle anlaşma yoluyla alım fiyatı belirlemeye çalışması izah edilemez.

I.4.2.2.7.12. Societe Technique Miniera /Maschinenbaum Davası:

Savunmada danışıklı ilişkinin bulunmadığı bir durumda rekabetin etkilenip etkilenmediğinin tespiti için ortaya çıkması muhtemel rekabet koşullarının ölçüt alınması gerektiği, soruşturma konusu olayda anlaşma olmasaydı da zaten fiyatların talep artışına kadar düşük seviyelerde seyredeceği söylenmekte ve 2,5 YTL/kg fiyatın rekabetçi bir fiyat olduğu iddia edilmektedir.

Örnek olarak gösterilen davada bir dikey ilişki söz konusu olup, dikey kısıtlamaların değerlendirilmesinde dikey anlaşmanın yapıldığı ilgili pazardaki bütün iktisadi koşulların dikkate alınması gerektiği ancak bu şekilde böyle bir anlaşmanın rekabet üzerindeki gerçek etkisinin değerlendirilerek, anlaşmanın ihlal olup olmadığının belirlenebileceğini vurgulanmıştır. Oysa soruşturma raporunda anlaşmanın yatay niteliği, amacı ve etkisi açıkça ortaya konmuştur.

Diğer yandan, King teoremini ileri sürerek fiyatların piyasadaki üretim miktarına çok hassas olduğunu söyleyen teşebbüs, piyasanın dışında belirlenecek fiyatın nasıl rekabetçi bir fiyat olacağına değinmemektedir. Rekabetçi fiyat ancak ve ancak piyasada oluşur. Bu sebeple sebebi ve amacı ne olursa olsun bir anlaşma ile piyasa dışında belirlenen alım fiyatının rekabetçi bir fiyat olduğu ileri sürülemez.

I.4.2.2.7.13. Üreticilerin kirazdan elde ettikleri kazançtan son derece memnun olduklarını belirttikleri savunması

Raportörlerce dinlenen üreticiler arasından bu yönde bir beyan verene rastlanmamıştır. Aksine birçok üretici, fiyatların beklentilerinin çok aşağısında olduğunu ifade etmiş ve teşebbüslerin yaptıkları anlaşmadan dolayı fiyatların çok düştüğünü, bu yüzden mağdur olduklarını belirtmişlerdir. Üreticilerin elde ettikleri gelirden memnun oldukları kabul edilse dahi, bu memnuniyet kartel anlaşması ile alım fiyatı belirlenmesinin haklı gerekçesi olarak ileri sürülemez ve ihlalin varlığını ortadan kaldırmaz.

I.4.2.2.7.14. Rekabet Kurulu'nun rekabeti kısıtlamayı amaçlayan fakat herhangi bir etki doğurmayan ihlalleri asgari ceza ile yaptırıma bağladığı ve bu nedenle kurulun ceza takdir etmesine gerek olmadığı savunması

17.8.2004 tarih ve 04-54/749-186 sayılı Karar: Bu dosyada, Afyon Veteriner Hekimleri Odası ve Afyon Eczacı Odası'nın aralarında imzaladıkları protokolün,

veteriner ilaçları pazarında rekabeti kısıtlama amacı taşıması nedeniyle 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesine aykırı olduğuna karar verilmiştir. Gerekçesinin meslek etiğinin korunması ve haksız rekabetin önlenmesi olarak açıklanması, protokolü 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi kapsamı dışına çıkarmamıştır. İhlalin ağırlığının belirlenmesi ve para cezası miktarının takdirinde soruşturma döneminin başında taraflara yapılan bildirim üzerine protokolün uygulanmasına son verilmesi ve tarafların tüm süreç boyunca Soruşturma Heyeti ile işbirliği yapması dikkate alınmıştır.

18.9.2000 tarih ve 00-35/392-219 sayılı Karar: Bu dosyada teşebbüs birliği kararının ilgili pazardaki sonuç ve etkilerinin ihlalin varlığı açısından bir önemi bulunmadığı, teşebbüs birliği kararının yaşama geçirilmiş ve uygulanmış olmasının 4054 sayılı Kanun'un ihlali açısından bir ağırlaştırıcı sebep olarak dikkate alınabileceği, ancak piyasalarda etkisi olmasa bile böyle bir kararın varlığının da 4054 sayılı Kanun kapsamında hukuka aykırı ve yasak olduğu söylenmektedir. Cezanın takdirinde dikkate alınması gereken bir başka noktanın da Kanun'un 9/3 maddesi kapsamında taraflara gönderilen görüş yazısına tarafların uydukları konusu olarak görülmüş ve cezaların takdirinde hafifletici sebep olarak dikkate alınmıştır.

26.4.2001 tarih ve 01-21/191-49 sayılı Karar: Teşebbüs ve teşebbüs birliklerinin anlaşarak belirledikleri nakliye liste fiyatlarına aynen uymadığı görülmüş, protokolde ifade edilen müşteri paylaşımına dair hususlarda anlaşmanın devam ettiğine dair bir bulguya rastlanmamış, gümrük bölgesinin hemen çıkışında ilgili teşebbüs ve teşebbüs birliklerine mensup elemanların rekabet etme gayreti gözlenmiştir. Kararda tarafların fiyatı birlikte belirlemelerinin 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesini ihlal ettiği tespiti yapılmış fakat fiyat listeleri üzerinden farklı indirimler yapılmak suretiyle farklı fiyatların uygulanması, tarafların ekonomik güçlerinin azlığı ve doğan zararın hafifliği cezada hafifletici sebepler olarak kabul edilmiştir.

25.7.2002 tarih ve 02-45/530-219 sayılı Karar: Reklamcılar Derneği'nin 1995-2001 döneminde taban fiyat listesi yayınlamasının rekabeti engelleme, bozma ya da kısıtlama etkisini doğurabilecek nitelikte olması sebebiyle 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi kapsamında bir eylem olduğu ifade edilmiştir. Uygulamadan zarar görmesi beklenen reklam verenlerin liste sayesinde reklam bütçelerini önceden tespit edebildikleri ve arama maliyetinin ortadan kalktığı, bu sebeple listeden zarar görmedikleri anlaşılmış ancak liste yürürlükte kaldığı müddetçe, fiyatların listenin belirlediği skala etrafında yoğunlaşarak uyumlu eyleme yol açma ihtimali geçerliliğini sürdüreceği dikkate alınarak anılan listenin yayınlanması ve bir süre yürürlükte kalması eyleminin, 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesine aykırı olduğu ifade edilerek asgari haddten para cezası uygulanmıştır.

26.3.2002 tarih ve 02-16/176-70 sayılı Karar: Turgutlu Sarraf ve Kuyumcular Derneği'nin, altın fiyatının belirli bir seviyenin altına düşmesini önlemeye yönelik eylem ve işlemlerinin rekabeti sınırlama amacı taşıdığına karar verilmiş, ceza miktarının takdirinde, alınan kararların piyasa üzerinde önemli bir etki yaratmadığı ve ilgili piyasanın coğrafi bakımdan küçüklüğü hususları göz önünde bulundurulmuştur.

4.3.1999 tarih ve 13/99-40 sayılı Karar: Türkiye Basın İzleme Araştırması Sözleşmesi'nin bir maddesine dayanılarak gerçekleştirilen uygulamanın 4054 sayılı Kanun'un 4'üncü maddesinin kapsamında olduğu ve Universal Yayıncılık A.S.'nin

başvurusunun reddi ile gerçekleşen durumun pazara giriş engeli yaratılması sebebiyle bir rekabet ihlali oluşturduğu belirtilmiştir.

Yukarıdaki bütün kararlarda hafifletici sebepler, olaydan olaya değişmiştir. Somut olayda, rekabeti sınırlama amacı güden bir anlaşmanın varlığı tespit edilmiş, bu anlaşmanın kısa süreli olsa uygulanarak piyasada etki doğurduğu gözlenmiştir. Bu nedenle, yukarıda yer verilen kararlar somut olay bakımından bir savunma unsuru teşkil etmemektedir.

I.4.2.2.7.15. Soruşturma açılmayıp ihlale son verilmesi istenen Kurul kararlarındaki durumun somut olayda da geçerli olduğu savunması

15.9.2005 tarih ve 05-58/858-233 sayılı Karar: Bahse konu kararda şirketin işleyişine yönelik hazırlanan sözleşmede Rekabet Kuruluna menfi tespit belgesi verilmesi veya muafiyet tanınması için başvuruda bulunulacağına ve Rekabet Kurulu tarafından verilecek menfi tespit veya muafiyet kararı neticesinde sözleşmenin taraflar arasında hüküm ifade edeceğine ilişkin hükümlerin yer aldığı, ayrıca tarafların anlaşmaya ilişkin olarak Kuruma başvuruda buldukları göz önüne alınarak soruşturma açılmasına gerek olmadığına karar verilmiştir. Söz konusu kararla soruşturma kapsamındaki olay arasında benzerlik bulunmamaktadır.

I.4.2.2.8. Barış

I.4.2.2.8.1. Barış'ın herhangi bir anlaşmaya uyma iradesi bulunmadığı, soruşturma heyetinin iradenin varlığını 31 Mayıs ve alım fiyatına ilişkin karara uyulduğu gerekçesiyle ortaya koyduğu, başka ek göstergeler kullanılması gerektiği savunması

Sorumluluk tespitinde kullanılmış iki gösterge vardır. Bunlardan birincisi kartel anlaşmasında ilgili teşebbüs isminin yer alıp almaması, ikincisi anlaşmada yer alan tarih ve/veya fiyat kararına pazar davranışlarıyla uyum gösterip göstermemesidir. Teşebbüsün başka ek göstergeler ile neyi kastettiği hususu açık değildir. Soruşturma raporunda Barış için söz konusu iki göstergenin de sağlandığı tespit edilmiştir.

I.4.2.2.8.2. Barış'ın anlaşma fiyatına uyum göstererek anlaşmaya ilişkin irade beyanını ortaya koyduğu görüşünün, soruşturma raporunun iktisadi değerlendirme kısmıyla çeliştiği savunması

Teşebbüs savunmasında, soruşturma raporunda anlaşmaya uyma iradesi bulunmayan küçük teşebbüslerin uygulayacakları farklı fiyatlarla bu tür bir anlaşmayı bozmasının mümkün olmadığı ifade edildiğini belirterek toplantıya telefonla katıldığı iddia edilen teşebbüslerin anlaşmaya uyma iradelerinin fiyat ve alım tarihi dışında diğer unsurlarla da ortaya konulması gerektiği iddia etmiştir.

Anlaşmada adı hiç geçmeyen ve başka bir kaynaktan da katılımı doğrulanamayan bir teşebbüsün ilgili kartel anlaşmasından sorumlu tutulması mümkün değildir. Kartel

anlaşmasıyla herhangi bir bağlantısı tespit edilemeyen üçüncü bir teşebbüsün pazarın yaklaşık %60'ını kontrol eden kartel anlaşmasıyla oluşan fiyatları takip etmesi mümkündür. Küçük teşebbüslerin, pazarda büyükleri takip edeceği görüşü temelde doğru olmakla beraber, Barış somut olayda üçüncü kişi kategorisinde değerlendirilmesi mümkün olmayan bir teşebbüstür. Anlaşmayı imzalamadığı halde diğer teşebbüs temsilcilerinin beyanına göre uyma taahhüdünde bulunduğu belirtilen bir teşebbüs ancak ve ancak pazar davranışlarıyla anlaşmaya uyum göstermemiş olması durumunda sorumluluktan kurtulabilir. Barış, anlaşmada adı geçen ve pazar davranışlarıyla da anlaşmaya uygun davranan bir şirket olması nedeniyle yasal sorumluluk altındadır.

I.4.2.2.9. Dönüş

I.4.2.2.9.1. Serbest piyasa koşulları gereği belirli bir fiyat politikası belirlenmesinin aynı zamanda ticari ve kişisel özgürlük kapsamında olduğu ve amaçlarının rekabeti engellemek ya da üretici ve ülkeyi zarara sokmak olmadığı savunması

Borçlar Kanunu'nda sözleşme serbestisi kavramı ile ifade edilen husus, teşebbüslerin herhangi bir Kanun'a aykırı olmamak kaydıyla istedikleri şekilde sözleşme imzalayabilecekleridir. Soruşturma konusu kartel anlaşması 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesine aykırı hükümler taşımaktadır. Bu nedenle sözleşme serbestisi kavramına dayanarak 4054 sayılı Kanun'u ihlal eden bir anlaşma imzalanabileceğine ilişkin savunmaya itibar edilemez.

J. GEREKÇE VE HUKUKİ DAYANAK

4054 Sayılı Kanun'un 4. maddesinin 1. fıkrası "belirli bir mal ya da hizmet piyasasında doğrudan veya dolaylı olarak rekabeti engelleme, bozma ya da kısıtlama amacını taşıyan veya bu etkiyi doğuran ya da doğurabilecek nitelikte olan teşebbüsler arası anlaşmaları ve uyumlu eylemleri" yasaklamaktadır.

22.5.2006 tarihinde Ege İhracatçı Birlikleri'nde yapılan anlaşma incelendiğinde iki konu üzerinde uzlaşıldığı görülmektedir. Bunlardan ilki 2006 sezonu kiraz alımlarına 31 Mayıs'tan sonra başlanması, ikincisi de alımlarda kiraz üreticilerine ödenecek fiyatın en fazla 2.5 YTL/kg olmasıdır.

J.1. Kiraz Alımlarının Başlangıç Tarihi Olarak 31 Mayıs Tarihinin Belirlenmesi

Anlaşmada yer alan ve alımların 31 Mayıs'tan önce başlamamasını öngören madde ile hedeflenen husus üreticilere erkenci kiraz için ödenen yüksek ücretlerden kaçınmak ve üreticileri "malın elde kalması" baskısıyla rekabetçi fiyatın altında mal vermeye itmektir. Bu durum 2,5 YTL/kg azami fiyat tespiti maddesiyle de uyumlu olup nihai amaç rekabetçi seviyenin altındaki fiyatlardan alım yapabilmektir. Buna ek olarak, ilk alım bölgesinde oluşan fiyatlar diğer bölgeler açısından da bir referans niteliğinde olduğundan söz konusu kartel anlaşması daha sonra olgunlaşan kirazların fiyatını da etkileme potansiyeline sahiptir. Piyasa parametrelerini etkileme amacı taşıyan ve bir tür boykot görünümü arz eden bu tür bir uygulama 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesinde yasaklanan hallerdendir.

Sonuç olarak:

- Pestisit kalıntısı riski nedeniyle hasat tarihinin belirlenmesi için Dış Ticaret Müsteşarlığı'na başvurulması mümkünken bu yolun seçilmediği,
- 22 Mayıs 2006 tarihindeki toplantıya üreticileri veya ilgili kurum ve kuruluşları temsilen hiçbir kişinin davet edilmemiş olduğu,
- 31 Mayıs tarihinden önce de kiraz alımı yapılabileceğinin bizzat kartel anlaşmasına taraf teşebbüslerin yetkilileri tarafından belirtilmiş olduğu,
- Belirlenen tarihin kiraz alımı için en uygun tarih olduğunu gösteren herhangi bir bilimsel ve somut rapora rastlanmadığı

hususları sabit görülmüştür.

Yukarıdaki tespitler çerçevesinde ilgili teşebbüslerin 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesine aykırı biçimde piyasa parametrelerinin piyasa dışında belirlenmesi anlamı taşıyan bu tür bir kararı toplu halde alarak bir tür alım boykotu uyguladıkları, bu boykotla fiyatları baskılama ve kartel anlaşmasının stabilitesini sağlama amacı taşıdıkları kanaatine varılmıştır.

J.2. Kiraz Üreticisine Ödenecek Fiyatın En Fazla 2.5 YTL/kg Olarak Belirlenmesi

4054 sayılı Kanun'un 4. maddesine göre,

“Belirli bir mal veya hizmet piyasasında doğrudan veya dolaylı olarak rekabeti engelleme, bozma ya da kısıtlama amacını taşıyan veya bu etkiyi doğuran yahut doğurabilecek nitelikte olan teşebbüsler arası anlaşmalar, uyumlu eylemler ve teşebbüs birliklerinin bu tür karar ve eylemleri hukuka aykırı ve yasaktır.”

Soruşturma konusu kartel anlaşmasına taraf olan teşebbüsler, 2006 sezonunda alacakları ihraçlık kiraz için üreticilere en fazla 2.5 YTL/kg ödeme konusunda anlaşmışlardır. İlgili teşebbüslerin yetkilileri ile yapılan görüşmelerde ve bu teşebbüslerin savunmalarında, belirlenen fiyatın başlangıç fiyatı ve o an için uygun bir fiyat olduğu, her kesimi memnun edecek fiyat olduğu, tavsiye fiyat olduğu, minimum fiyat olduğu, ürünün Avrupa'da satılmasına olanak sağlayacak fiyat olduğu gibi çok çeşitli açıklamalar yapılmıştır. Ne var ki, anlaşmaya taraf teşebbüslerin bahse konu kartel anlaşması ile 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesini çok açık ve ağır bir biçimde ihlal ettikleri tüm dosya kapsamından anlaşılmaktadır. Aynı seviyede faaliyet gösteren teşebbüsler arasında akdedilen fiyat anlaşmaları rekabet hukukunda “en ciddi rekabet ihlalleri” arasında sayılmaktadır. Literatürde “per se” olarak nitelendirilen bu tür bir ağır ihlale herhangi bir şekilde muafiyet sağlanması ya da ihlalin önemsizliğine ilişkin bir etkinlik savunmasının dinlenmesi mümkün değildir. Fakat, anlaşma muafiyet koşulları bakımından da incelenmiştir.

Öte yandan, bir eylemin rekabet ihlali sayılması için mutlak surette piyasada etki doğurması gerekmemekte, eylemin rekabeti engelleme amacı taşıması ihlalin gerçekleşmesi için yeterli görülmektedir. Bununla birlikte, ihlalin boyutlarının tespiti açısından fiyat anlaşmasının uygulanması ve anlaşmanın piyasadaki etkileri de incelenerek değerlendirilmiştir.

J.3. İktisadi Değerlendirme

Rekabeti engelleyici, bozucu veya kısıtlayıcı anlaşmalar serbest piyasa ekonomisinden elde edilmesi beklenen faydaları azaltarak kaynakların etkinsiz kullanılmasına ve serbest piyasa sisteminin sağladığı refahın piyasadaki aktörlere hak etmedikleri oranda dağılmasına yol açar. Diğer bir deyişle, bu tür anlaşmalara taraf olan teşebbüsler, normal rekabet şartları içinde elde edemeyecekleri karlara ulaşarak bu ekonomik faaliyetlerle yaratılan refahın çoğunu kendilerine aktarma olanağına sahip olur ve serbest piyasa ekonomisinin en iyi şekilde işlemlerini engellerler.

Kartel anlaşmalarına taraf olan teşebbüslerin üzerinde anlaştıkları konular genellikle, fiyat tespiti, pazar paylaşımı, kota, alım/satım koşullarının belirlenmesi ve ihalelere danışıklı teklif verilmesi şeklinde ortaya çıkmaktadır. Kartel anlaşmaları, bir ürünün satışına ilişkin olabileceği gibi teşebbüsler tarafından hammadde olarak kullanılan ya da yeniden satılmak üzere alınan bir ürünün alımı için de olabilir. Karteller, esas olarak teşebbüslerin birleşerek suni bir tekel (monopol/monopson) olmasını sağlayarak yukarıda belirtilen olumsuz sonuçların doğmasına neden olurlar.

Soruşturma konusu teşebbüsler, 0900 Ziraat tipi ihraçlık kiraz piyasasında fiyat ve alım/satım şartları konusunda anlaşarak alım pazarında monopson (alım tekeli veya tek alıcı) gücü elde etmek istemişlerdir. Monopsonistik pazar, bir büyük alıcının vermiş olduğu alım kararının, alım fiyatlarını etkilediği pazar olarak, monopson gücü ise, alım fiyatlarını rekabetçi seviyenin altında belirleme gücü olarak tanımlanabilir. A.B.D. Adalet Bakanlığı'nca yayınlanan Yatay Birleşme/Devralmalar Rehberi"nde (Horizontal Merger Guideline) ise bu kavram şu şekilde değerlendirilmektedir:

"[Monopsonistik] pazar gücü, bir veya organize olmuş bir grup alıcının ürün fiyatlarını baskı altına alarak fiyatları rekabetçi seviyenin altına düşürmesini, dolayısıyla üretilen hammadde miktarının azalmasını da kapsamaktadır. Alıcılar tarafından alım gücünün [monopson gücü] uygulanması satıcılar tarafından uygulanan pazar gücünde olduğu gibi olumsuz sonuçlar doğurur."

Monopson tek bir teşebbüsü ifade etmekte ise de, birden fazla teşebbüs tek bir alıcı gibi hareket ederek söz konusu monopsonun sahip olduğu güce erişebilir. Sonuç olarak birlikte hareket ederek monopson gücü elde eden teşebbüslerin piyasa üzerindeki etkileri genellikle rekabetçi seviyenin altında oluşan alım miktarı ve fiyatlardır. Bu durum ise kartellerin satış piyasalarında oluşturdukları refah kaybının alım piyasalarındaki türevidir.

Alıcıların sayısının azlığı, ürünün homojen olup olmaması, kapalı teklifler ve arzın esnek olmaması şeklinde ifade edilen dört faktör, literatürde, teşebbüslerin bir araya gelerek monopson gücü elde etmelerine yol açabilecek temel etmenler olarak gösterilmektedir.

Alıcı sayısının az olması, alım yapan teşebbüslerin bir araya gelerek birbirleriyle anlaşma maliyetlerini düşürmesi nedeniyle alım kartellerinin kurulmasını kolaylaştırmaktadır. Türkiye'de 2005 yılında kiraz ihracatı yapan 113, 2006 yılında ise 106 teşebbüs bulunmaktadır. Bu teşebbüslerden 10'u ihraçlık kiraz alımlarında monopson gücü elde etmek için bir anlaşma imzalamış ve 7'si ise söz konusu anlaşmaya uyacağını taahhüt etmiştir. Her ne kadar Türkiye çapında faaliyet

gösteren teşebbüs sayısının fazla olması kartelleşmenin önünde bir engel olarak gözükse de, ilgili coğrafi pazarlarda faaliyet gösteren teşebbüs sayısı çok daha azdır. Buna ilaveten anlaşmaya taraf olan teşebbüslerin ilgili coğrafi pazarlardaki alımların önemli bir kısmını gerçekleştirmesinden dolayı aynı coğrafi alanda faaliyet gösteren diğer teşebbüslerin bu tür bir monopsonistik yapıyı bozabilmesi mümkün değildir.

Anlaşmaya taraf teşebbüsler ilgili piyasada alımların büyük bir kısmını yapmaktadırlar. Teşebbüslerin değer bazında 2006 yılı toplam pazar payları %60,18'dir. Anlaşmaya taraf teşebbüslerden sonra gelen en büyük teşebbüsün pazar payı ise %(...-...) 'tir.

Anlaşmanın uygulandığı durumda pazardaki CR_4 yoğunlaşma oranı %70,60, HHI ise 3684 olarak gerçekleşmiştir. HHI analizine göre bu rakamın 1800'ün üzerinde olması, yüksek yoğunlaşma düzeyini ifade etmektedir. Bu nedenle teşebbüslerin anlaşma yoluyla bir monopson gücüne ulaştıklarını söylemek mümkündür. Diğer taraftan, anlaşma tarafı teşebbüslerin koordinasyon sorununu çözmek amacıyla Yavuzlar şirketinin ortağı Ahmet Yavuz'u koordinatör atadıkları görülmektedir. Nitekim Ahmet Yavuz'un koordinatörlük görevini belli bir zaman için aktif olarak yürüttüğü anlaşılmaktadır. Dönüşün ürün alım sorumlusu Ömer Şefik'in konu ile ilgili ifadesi dikkat çekicidir:

"Ahmet Yavuz'un başkan seçilmesi çoğunluğun istemesinden dolayıdır. Alım yaptığımız bölgelerde el altından alım yapıldığı durumda bizler görebildiğimiz için Ahmet Yavuz bizleri arayıp soruyordu."

Yavuzlar şirketinin ortağı Ahmet Yavuz da konuyla ilgili olarak şunları ifade etmiştir:

"... Toplantı sırasında beni üreticiler ve ihracatçılar arasında sevilen, güvenilir ve bu piyasada en eskilerden olmam nedeniyle grubun iletişimiyle görevlendirdiler. Firmalar, diğer firmalar ve üreticiler ile sıkıntılar yaşadıklarında sorunu çözmeye çalıştım..."

Ayrıca Alara'ya ait iç yazışma e-postalarında Ahmet Yavuz'un faaliyetleri hakkında

"... Ancak firmalar sonradan aranarak kısa sapı da almamalarına yönelik ikna edildiler. Bu koordinasyonu Ahmet Yavuz yürütüyor. Şu anda her şey düzgün gidiyor. ..."

ifadesi kullanılmaktadır. Koordinasyon görevini yerine getirecek bir kişinin seçilmesiyle, anlaşmanın taraf sayısının fazlalığından kaynaklanan ve aldatma (cheating) riskini çoğaltarak karteli kararsızlaştıran gelişmelerin önlenmeye çalışıldığı gözlenmiştir.

Ürün çeşitliliği ne kadar az ise, kartelin kurulması da o derecede kolaylaşmaktadır. Bunun nedeni ürün çeşitliliğinin, ürünün fiyatlarını ve/veya satıldıkları bölgeyi kontrol etmeyi zorlaştırmasıdır. Nitekim teşebbüslerin anlaşmasına konu olan ürün "0900 Ziraat tipi ihraçlık kiraz"dır. Söz konusu kiraz türü diğer kiraz türlerinden kalite ve fiyat yönlerinden ayrılmaktadır. Dolayısıyla, ilgili ürününü diğer kiraz türlerinden farklılaşan fakat kendi içerisinde neredeyse homojen bir ürün olan 0900 Ziraat tipi kiraz olması kartelin kurulmasını kolaylaştırıcı bir etkindir.

Arzın esnekliğinin göreceli olarak az olması alıcılara, alımlarını önemli bir oranda azaltmadan alım fiyatlarını ciddi ölçüde düşürebilme olanağı sağlamaktadır. Ayrıca, alıcıların alım fiyatı üzerinde aşağı yönde baskı yaratma gücü ne kadar fazla olursa alım karteli kurma olasılığı da o kadar artmaktadır. Tarım ürünleri arzının belirli ve sınırlı olması bu ürünlerin arz esnekliğini önemli ölçüde düşürmektedir. Bu nedenle kiraz arzının esnek olmaması, teşebbüsler tarafından alım karteli kurulmasını kolaylaştırmaktadır.

Literatürde “Arzın Katı Olması ve Ürünlerin Çabuk Bozulması Durumu” olarak incelenen teoriye göre, hammadde arzının esnek olmadığı durumlarda arzın kısa dönem içerisindeki fiyat değişimlerine yanıt verememesi, diğer bir deyişle üretim sezonu boyunca üretilen miktarın sabit olması nedeniyle arz eğrisi dike yakın çizilecek ve esnekliği sıfıra yakın olacaktır. Arz eğrisinin bu dik konumu, ürünlerin çabuk bozulduğu ve stok imkanının olmadığı durumlar için de geçerlilik taşımaktadır. Alıcıların talebini baskı altına almak için yapılan anlaşmalar kısa vadede yalnızca dağılım ve fiyat açısından önem taşıyacak ve sağlayıcılar az kazanç elde ettiklerinden uzun vadede daha az ürün üreteceklerdir.

Yukarıda yer verilen kriterlere ek olarak teşebbüslerin 2006 yılı içinde 3 defa bir araya gelmiş olmaları aralarındaki iletişimi arttırmış ve kartel kurmalarını kolaylaştırmıştır. Her ne kadar bu toplantıların farklı amaçlarla düzenlendiği, toplantılarda farklı konuların konuşulduğu öne sürülse de söz konusu toplantılar vasıtasıyla teşebbüslerin aralarındaki iletişimin arttığı açıktır.

Tüm bu faktörlerle birlikte değinilmesi gereken bir diğer husus ise kartelin kararlılığıdır. Kartellerin kararlı bir şekilde faaliyetlerini sürdürebilmeleri iç ve dış faktörlere bağlıdır. İç faktörler kartelin üyeleri arasında gelişebilecek sorunların, dış faktörler ise kartelin dışında gelişen olayların kartele etkisi olarak açıklanabilir. Yukarıda da yer verildiği üzere, kartelin içyapısı, kartel koordinatörünün bulunması, alıma konu malın homojen olması, arzın esnek olmaması, anlaşma taraflarının bir arada pazar gücüne sahip ve piyasada görece büyük teşebbüsler olması gibi faktörler nedeniyle kararlı bir yapıda olduğu görülmektedir. Ancak dış faktörlerin kartelin kararlılığını olumsuz yönde etkiledikleri bu nedenle de 22.5.2006 tarihinde yapılan anlaşmanın alımlar başladıktan sonra sadece 2 gün devam ettirebildiği anlaşılmaktadır.

Kartelin kararlı bir şekilde faaliyet göstermesini engelleyen dışsal nedenlerden en önemlisi yurtdışından Türk kirazına olan talebin beklenenin üzerinde gerçekleşmesidir. Haziran ayında Almanya’da yapılan Dünya Futbol Şampiyonası’na bağlı talep artışı ile birlikte İtalya ve Rusya’daki kiraz bölgelerini olumsuz etkileyen hava koşulları Türk kirazına olan talebi arttırmıştır. Dış piyasalarda artan talep alım piyasasında ihracatçıları daha yüksek fiyattan alım yapmaya zorlamış ve bu nedenle de 31 Mayıs’tan itibaren 2 gün etkili olan anlaşmada belirlenen 2,5 YTL/kg’lık fiyat uygulanabilirliğini yitirmiştir. Önemli bir diğer dışsal etken ise teşebbüslerin uygulamalarından rahatsız olan üreticilerin baskısıdır.

Yukarıda yer verilen açıklamalar ışığında, anlaşma tarafı teşebbüsler arasında bir alım karteli kurulmasını etkileyen pek çok faktör olduğu, bu faktörlerden bazılarının

teşebbüslerin alım karteli kurmasını kolaylaştırdığı, ancak dışsal faktörlerin etkin olması nedeniyle kartel yapısının kısa sürede sona erdiği anlaşılmıştır.

J.4. Anlaşmanın Bireysel Muafiyet Şartları Çerçevesinde Değerlendirilmesi

Bir anlaşmanın Kanun'un 5. maddesiyle sağlanan muafiyetten yararlanması için aşağıda belirtilen şartların tümünü sağlaması gerekmektedir:

- a) Malların üretim veya dağıtımı ile hizmetlerin sunulmasında yeni gelişme ve iyileşmenin ya da ekonomik veya teknik gelişmenin sağlanması,
- b) Tüketicilerin bundan yarar sağlaması,
- c) İlgili piyasanın önemli bir bölümünde rekabetin ortadan kalkmaması,
- d) Rekabetin (a) ve (b) bentlerindeki amaçların elde edilmesi için zorunlu olandan fazla sınırlandırılmaması

Teşebbüsler arasında yapılan anlaşma, üreticilere en fazla 2.5 YTL/kg fiyat verilmesini ve kiraz alımlarına 31 Mayıs'tan önce başlanmamasını öngörmektedir. Alımların 31 Mayıs'tan önce başlamamasını sağlayarak üreticilere erkenci kiraz için ödenen yüksek ücretlerden kaçınmak istemiş ve alınacak kirazlar için en fazla 2.5 YTL/kg ödemeyi kararlaştırmak suretiyle de kiraz alım fiyatını düşük tutmaya çalışmışlardır.

Fiyat ya da her türlü alım ve satım şartlarının tespiti 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesine aykırı, rekabet hukuku bakımından da hiçbir haklı gerekçeye dayandırılmayan "per se" yasak eylemlerdendir. Bununla beraber, teşebbüsler arasında yapılan anlaşmanın Kanun'un 5. maddesi çerçevesinde muafiyet alabilmesi için öncelikli olarak "Malların üretim veya dağıtımı ile hizmetlerin sunulmasında yeni gelişme ve iyileşmenin ya da ekonomik veya teknik gelişmenin sağlanması" gerekmektedir. Ancak anlaşmada yer alan hükümlerden hiçbiri kirazın üretim veya dağıtımında yeni gelişme veya iyileşme sağlamaya yönelik değildir. Aksine, üreticilerden alınacak kiraza rekabetçi fiyatın altında bir fiyat verilmesine neden olan anlaşma, kiraz üreticilerinin gelirlerini azaltmak suretiyle üreticinin refah kaybına yol açmaktadır. Ayrıca, kiraz ürününden elde edilen gelirin azalmasıyla birlikte üreticiler, kiraz yerine diğer ürünleri yetiştirmeye yönelebileceklerinden, ihracatçılar arasında yapılan anlaşmanın kiraz üretimine herhangi bir yararı olmayacağı gibi aksine zararı dokunacaktır. Bu nedenle kiraz ihracatçıları arasında akdedilen anlaşmanın Kanun'un 5. maddesinin (a) bendinde yer alan muafiyet şartını taşımadığı açıktır.

Muafiyet için sağlanması gereken bir diğer koşul ise tüketicilerin anlaşmadan yarar sağlaması gereğidir ki, ihracata yönelik kiraz alımı yapan firmaların alım karteli kurmasını sağlayan anlaşma tüketiciye yarar sağlayacak herhangi bir unsur içermemektedir.

Söz konusu anlaşmanın muafiyet alabilmesi için sağlanması gereken diğer koşullar ise anlaşma ile birlikte ihraçlık kiraz alım pazarının önemli bir bölümünde rekabetin ortadan kalkmaması ve anlaşma ile birlikte rekabetin (a) ve (b) bentlerindeki amaçların elde edilmesi için zorunlu olandan fazla sınırlandırılmaması gereğidir. Bahse konu anlaşma ile ilgili pazardaki rekabetin en önemli parametresi olan fiyat sabitlenmeye ve pazardaki rekabet ortadan tamamen kaldırılmaya çalışılmıştır. Bu nedenle son iki kriterin de sağlanmadığı açıkça görülmektedir.

Sonuç olarak, Kanun'un 4. maddesini ağır biçimde ihlal eden söz konusu anlaşmaya Kanun'un 5. maddesinde yer alan şartları sağlamamasından dolayı muafiyet tanınamayacağı kanaatine varılmıştır.

J.5. Teşebbüslerin Alım Davranışları ve Anlaşmanın Uygulanması

J.5.1. Anlaşmaya Taraf Teşebbüslerin 31 Mayıs Kararı İle İlgili Davranışları

Fiyatla ilgili kararın pazar üzerindeki etkisine geçmeden önce, ilgili teşebbüslerin üzerinde anlaştıkları 31 Mayıs'tan önce alım yapılmaması ile ilgili kararın uygulanıp uygulanmadığı incelenmelidir. Bu inceleme için aşağıdaki tabloda her firmanın İzmir, Manisa, Çanakkale ve Denizli'de alım yapmaya başladıkları tarihler verilmiştir:

Tablo 20: Teşebbüslerin alım yaptıkları bölgeler ve alıma başlama tarihleri

	İZMİR	MANİSA	DENİZLİ	ÇANAKKALE
Alara	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
Pia	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
Yavuzlar	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
Sultan	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
Andiç	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
Dönüş	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
Cena	(.....)	(.....)	-	-
Paşam	(.....)	(.....)	-	-
Çelikoğlu	(.....)	(.....)	-	-
Başer	(.....)	-	(.....)	-
Ana	(.....)	-	(.....)	-
Köklü	(.....)	-	(.....)	-
Gök	2006 sezonunda ihraç ettiği ürünü bu bölgelerden almamıştır.			
Lara	(.....)	-	-	-
Antalya Ltd.	2006 sezonunda ihraç ettiği ürünü bu bölgelerden almamıştır.			
Barış	(.....)	-	-	-
Er-şah	2006 sezonunda yaptığı alımlarla ilgili veri elde edilememiştir.			

Gök ve Antalya Ltd. hariç olmak üzere tüm teşebbüsler İzmir ve Manisa'daki kiraz alımlarına ya tam olarak 31 Mayıs'ta ya da daha sonra başlamışlardır. Kartel anlaşmasında alımlara bu tarihten önce başlanmamasının kararlaştırıldığı göz önüne alındığında, adı geçen iki teşebbüs dışında tüm teşebbüslerin İzmir ve Manisa'da bu karara uyum gösterdiği sonucuna ulaşılmaktadır.

Öte yandan, Denizli ve Çanakkale için aynı değerlendirmeyi yapmak mümkün değildir. Çanakkale ve Denizli'de üreticilerle yapılan görüşmelerde de ifade edildiği üzere, bu bölgedeki ürün zaten Haziran ayının ilk haftası olgunlaşmıştır. Bu sebeple teşebbüslerin 31 Mayıs'tan önce alım yapmama kararının Denizli ve Çanakkale açısından fiili bir geçerliliği söz konusu değildir.

J.5.2. Anlaşmaya Taraf Teşebbüslerin Tavan Fiyat Kararı İle İlgili Davranışları

Bu bölümdeki analizin gerçekleştirilmesinde, anlaşmaya taraf teşebbüslerin 2006 sezonunda ilk kiraz alımı yaptıkları tarihten başlayarak 1 Temmuz 2006 tarihine

kadar olan ve soruşturmanın ilgili coğrafi pazarları olan İzmir, Manisa, Çanakkale ve Denizli illerindeki alım verilerinden yararlanılmıştır. Kullanılan veriler söz konusu illerde gün bazında her müstahsilden yapılan alım miktarını, tutarını ve birim fiyatını içermektedir. Anlaşmanın piyasaya etkisini görebilmek amacıyla teşebbüslerden elde edilen alım verileri, 2 YTL/kg ile 3 YTL/kg arasında incelenmiş, belirlenen aralıklarda yapılan toplam alımlar her gün ve il için hesaplanmıştır. Anlaşmada azami fiyat 2,5 YTL/kg olarak belirlendiği için tüm alımların 3 YTL/kg üzerinde gerçekleştiği günler incelemeye katılmamıştır. Ancak fiyatın anlaşmadaki fiyat olan 2,5YTL/kg'ye ne kadar yaklaştığını görebilmek için 2,5 YTL/kg ve 3 YTL/kg fiyat aralığında gerçekleşen alımlar da incelemeye katılmıştır. Aralıklara ait toplam alımlar bulunduktan sonra belirlenen aralıklardaki alımların toplam alım içindeki yüzde karşılığını ve ilgili günün alım miktarı ile ağırlıklandırılmış ortalama fiyatını⁶ içeren özet tablolar oluşturulmuştur.

J.5.2.1. İzmir Bölgesi

J.5.2.1.1. Alara

Alara'nın 2006 sezonunda İzmir'de gerçekleştirdiği alımlar 31 Mayıs ve 28 Haziran tarihleri arasındadır. Teşebbüs, 31 Mayıs 2006'da yaptığı alımların tamamına yakını (%.....) 2,5 YTL/kg fiyat seviyesinde gerçekleştirmiştir.

Alara İzmir'de, 1 Haziran 2006'da alım yapmamış ve 2 Haziran 2006 günü yaptığı alımlarda fiyatların ağırlıklandırılmış ortalaması (...)YTL/kg olmuş, alımların % (...)’sının 2,50 YTL/kg düzeyinin üzerinde gerçekleşmiştir. 3 Haziran 2006'dan sonra anlaşmada belirlenen fiyat seviyesi ve altından çok sınırlı miktarda alım yapıldığı, yapılan alımların büyük çoğunluğunun özellikle 3 YTL/kg ve üzerindeki fiyatlardan gerçekleştiği görülmüştür. Bu durum, Yiğitler Köyü Tarım Danışmanı Aynur Günsan'ın

“2 Haziran tarihli Hilton toplantısı sonrasında ALARA Bağyurdu Belediye Başkanı'nı arayarak fiyatları yükselteceğini söyledi ve 3,5-4,5 YTL/kg'den alım yaptı”

şeklindeki ifadesiyle de uyuşmaktadır.

Tablo 21: Alara İzmir özet tablosu

	2.00 - 2.24	2.25 - 2.49	2.50	2.51 – 2.74	2.75 - 2.99	>3.00	Toplam
31.05.2006	(...) kg	(...) kg	(...) kg	(...) kg	(...) kg	(...) kg	(...) kg
%	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	100,00
Ort. Fiyat							(...) YTL
02.06.2006	(...) kg	(...) kg	(...) kg	(...) kg	(...) kg	(...) kg	(...) kg
%	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	100,00
Ort. Fiyat							(...) YTL
03.06.2006	(...) kg	(...) kg	(...) kg	(...) kg	(...) kg	(...) kg	(...) kg
%	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	100,00
Ort. Fiyat							(...) YTL
04.06.2006	(...) kg	(...) kg	(...) kg	(...) kg	(...) kg	(...) kg	(...) kg

⁶ ([2-2,24 aralığındaki toplam alım]*2,12+[2,25-2,49 aralığındaki toplam alım]*2,375+[2,50 noktasındaki toplam alım]*2,5+[2,51-2,74 aralığındaki toplam alım]*2,625+[2,75-2,99 aralığındaki toplam alım]*2,87+[3 üzerindeki toplam alım]*3,25) / [ilgili günün toplam alım miktarı]

07-60/713-245

%	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	100,00
Ort. Fiyat							(...) YTL
05.06.2006	(...) kg	(...) kg	(...) kg	(...) kg	(...) kg	(...) kg	(...) kg
%	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	100,00
Ort. Fiyat							(...) YTL
06.06.2006	(...) kg	(...) kg	(...) kg	(...) kg	(...) kg	(...) kg	(...) kg
%	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	100,00
Ort. Fiyat							(...) YTL
07.06.2006	(...) kg	(...) kg	(...) kg	(...) kg	(...) kg	(...) kg	(...) kg
%	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	100,00
Ort. Fiyat							(...) YTL
08.06.2006	(...) kg	(...) kg	(...) kg	(...) kg	(...) kg	(...) kg	(...) kg
%	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	100,00
Ort. Fiyat							(...) YTL

Sonuç olarak Alara'nın İzmir'de 31 Mayıs 2006 günü yaptığı alımlarda anlaşmadaki fiyata uyduğu anlaşılmaktadır.

J.5.2.1.2. Pia

Pia'nın 2006 yılında İzmir'de gerçekleştirdiği alımlar 2 Haziran ve 28 Haziran tarihleri arasındadır. Teşebbüsün özet tablosu aşağıdaki gibidir:

Tablo 22: Pia İzmir özet tablosu

	2.00 - 2.24	2.25 - 2.49	2.50	2.51 - 2.74	2.75 - 2.99	3.00 <	Toplam
02.06.2006	(...) kg	(...) kg	(...) kg	(...) kg	(...) kg	(...) kg	(...) kg
%	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	100,00
Ort. Fiyat							(...) YTL
03.06.2006	(...) kg	(...) kg	(...) kg	(...) kg	(...) kg	(...) kg	(...) kg
%	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	100,00
Ort. Fiyat							(...) YTL
04.06.2006	(...) kg	(...) kg	(...) kg	(...) kg	(...) kg	(...) kg	(...) kg
%	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	100,00
Ort. Fiyat							(...) YTL

Sonuç olarak Pia'nın İzmir'de yaptığı alımlarda anlaşmadaki fiyata uymadığı anlaşılmaktadır.

J.5.2.1.3. Yavuzlar

Yavuzlar şirketinin verileri incelendiğinde teşebbüsün İzmir'de sadece dört gün alım yapmış olduğu görülmektedir. Söz konusu alım tarihleri 17 Mayıs 2006, 1 Haziran 2006, 10 Haziran 2006 ve 20 Haziran 2006'dır. Alımların sadece dört gün gerçekleşmiş gibi görünmesi, şirketin 2006 kiraz sezonuna ait alım verileri olarak Kuruma Bursa Ticaret Borsası'na belirli aralıklarla tescil ettirdiği verileri göndermiş olmasından kaynaklanmaktadır. Tavan fiyat belirleme kararının 22 Mayıs 2006'da alınmış olması nedeniyle 17 Mayıs 2006 tarihli alım inceleme açısından anlamsızdır.

Tablo 23: Yavuzlar İzmir özet tablosu

	2.00 - 2.24	2.25 - 2.49	2,50	2.51 - 2.74	2.75 - 2.99	3.00 <	Toplam
01.06.2006	(...) kg	(...) kg	(...) kg	(...) kg	(...) kg	(...) kg	(...) kg
%	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	100,00

07-60/713-245

Ort. Fiyat							(....) YTL
10.06.2006	(...) kg	(...) kg	(...) kg	(...) kg	(...) kg	(...) kg	(...) kg
%	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	100,00
Ort. Fiyat							(....) YTL

Sonuç olarak Yavuzlar'ın İzmir'de 1 Haziran 2006'da yaptığı alımların tamamı 2,50 YTL/kg ve altında olduğu için anlaşmadaki fiyata uyduğu anlaşılmaktadır. 1 Haziran-10 Haziran arası yapılan alımlara ilişkin günlük veriler mevcut olmadığından bu tarihler arasında Yavuzlar'ın pazardaki fiyat davranışları incelenememiştir.

J.5.2.1.4. Sultan

Sultan'ın 2006 sezonunda İzmir'deki alımları 1 Haziran - 30 Haziran tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir. Şirketin 1 Haziran 2006'daki alımlarının %(....)'si 2,50 YTL/kg ve altındaki fiyatlardan yapılmıştır.

Tablo 24: Sultan İzmir özet tablosu

	2.00 – 2.24	2.25 - 2.49	2.50	2.51 - 2.74	2.75 - 2.99	3.00 <	Toplam
01.06.2006	(...) kg	(...) kg	(...) kg	(...) kg	(...) kg	(...) kg	(...) kg
%	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	100,00
Ort. Fiyat							(....) YTL
02.06.2006	(...) kg	(...) kg	(...) kg	(...) kg	(...) kg	(...) kg	(...) kg
%	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	100,00
Ort. Fiyat							(....) YTL
03.06.2006	(...) kg	(...) kg	(...) kg	(...) kg	(...) kg	(...) kg	(...) kg
%	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	100,00
Ort. Fiyat							(....) YTL
04.06.2006	(...) kg	(...) kg	(...) kg	(...) kg	(...) kg	(...) kg	(...) kg
%	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	100,00
Ort. Fiyat							(....) YTL

Sonuç olarak Sultan'ın İzmir'de 1 Haziran 2006'da yaptığı alımların %(....)'si 2,50 YTL/kg ve altında olduğu için anlaşmadaki fiyata uyduğu anlaşılmaktadır.

J.5.2.1.5. Andiç

Andiç 2006 sezonunda İzmir'deki alımlarını 1 Haziran - 24 Haziran tarihleri arasında yapmıştır. Şirketin alımlarının tamamına yakını 3 YTL/kg'nin üzerinde gerçekleşmiştir. Bu nedenle, Andiç'in anlaşmada yer alan fiyat kararına uymadığı sonucuna varılmıştır.

J.5.2.1.6. Cena

Cena'nın 2006 sezonunda İzmir'de gerçekleştirdiği alımlar 1 Haziran ve 19 Haziran tarihleri arasındadır. Teşebbüsün alımlarının tamamı 2,75 YTL/kg ve üstü fiyatlardan yapılmıştır.

Tablo 25: Cena İzmir özet tablosu

	2.00 - 2.24	2.25 - 2.49	2.50	2.51 - 2.74	2.75 - 2.99	>3.00	Toplam
01.06.2006	(...) kg	(...) kg	(...) kg	(...) kg	(...) kg	(...) kg	(....) kg
%	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	100,00

Ort. Fiyat							(....) YTL
02.06.2006	(...) kg	(...) kg	(...) kg	(...) kg	(...) kg	(...) kg	(....) kg
%	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	100,00
Ort. Fiyat							(....) YTL
03.06.2006						
04.06.2006	(...) kg	(...) kg	(...) kg	(...) kg	(...) kg	(...) kg	(....) kg
%	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	100,00
Ort. Fiyat							(....) YTL

Sonuç olarak Cena'nın İzmir'de yaptığı alımlarda anlaşmadaki fiyata uymadığı anlaşılmaktadır.

J.5.2.1.7. Paşam

Paşam'ın 2006 sezonunda İzmir'deki alımları 3 Haziran ve 11 Haziran tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir. Teşebbüsün alımlarının hepsi 2,5 YTL/kg fiyatının üzerinde gerçekleşmiştir.

Tablo 26: Paşam İzmir özet tablosu

	2.00 - 2.24	2.25 - 2.49	2.50	2.51 - 2.74	2.75 - 2.99	> 3.00	Toplam
03.06.2006	(....) kg	(....) kg	(....) kg	(....) kg	(....) kg	(....) kg	(....) kg
%	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	100,00
Ort. Fiyat							(...) YTL

Sonuç olarak Paşam'ın İzmir'de yaptığı alımlarda anlaşmadaki fiyata uymadığı anlaşılmaktadır.

J.5.2.1.8. Çelikoğlu

Çelikoğlu'nun 2006 sezonunda İzmir'deki alımları 1 Haziran ve 30 Haziran tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir. Teşebbüsün 1 Haziran 2006'daki alımlarının %(...) ü 2,50 YTL/kg, %(...) 'sı da 3 YTL/kg üzerindeki fiyatlardan yapıldığı ve gün ortalamasının (...) YTL/kg olduğu görülmektedir. 2 Haziran 2006'da teşebbüsün alımlarının %(...) ü 2,00 – 2,24 aralığında, %(...) ü 2,50 YTL/kg düzeyinde ve %(...) ü 3 YTL/kg'nin üzerindedir. Bu güne ait ortalama fiyat (....) YTL/kg olarak gerçekleşmiştir. Çelikoğlu'nun alım yaptığı diğer günlerde alımlarının çok büyük bölümü 3 YTL/kg üzerinde gerçekleşmiştir.

Tablo 27: Çelikoğlu İzmir özet tablosu

	2.00 - 2.24	2.25 - 2.49	2.50	2.51 – 2.74	2.75 - 2.99	> 3.00	Toplam
01.06.2006	(....) kg	(....) kg	(....) kg	(....) kg	(....) kg	(....) kg	(....) kg
%	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	100,00
Ort. Fiyat							(...) YTL
02.06.2006	(....) kg	(....) kg	(....) kg	(....) kg	(....) kg	(....) kg	(....) kg
%	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	100,00
Ort. Fiyat							(...) YTL
03.06.2006	(....) kg	(....) kg	(....) kg	(....) kg	(....) kg	(....) kg	(....) kg
%	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	100,00
Ort. Fiyat							(...) YTL
04.06.2006	(....) kg	(....) kg	(....) kg	(....) kg	(....) kg	(....) kg	(....) kg
%	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	100,00
Ort. Fiyat							(...) YTL

Sonuç olarak Paşam'ın İzmir'de yaptığı alımlarda anlaşmadaki fiyata uymadığı anlaşılmaktadır.

J.5.2.1.9. Başer

Başer'in 2006 sezonunda İzmir'deki alımları 1 Haziran ve 13 Haziran tarihleri arasında gerçekleşmiştir. Teşebbüsün 1 Haziran 2006'daki alımlarının tamamı 2,50 YTL/kg'den yapılmıştır. 2 Haziran 2006'da ise, Başer'in alımlarının %43,39'u 2,50 YTL/kg düzeyinde, %18,43'ü 2,51 -2,74 YTL/kg aralığında, %38,17'si de 2,75 – 2,99 YTL/kg fiyat aralığında gerçekleşmiştir.

Tablo 28: Başer İzmir özet tablosu

	2.00 - 2.24	2.25 - 2.49	2.50	2.51 - 2.74	2.75 - 2.99	>3.00	Toplam
01.06.2006	(....) kg	(....) kg	(....) kg	(....) kg	(....) kg	(....) kg	(....) kg
%	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	100,00
Ort. Fiyat							(...) YTL
02.06.2006	(....) kg	(....) kg	(....) kg	(....) kg	(....) kg	(....) kg	(....) kg
%	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	100,00
Ort. Fiyat							(...) YTL
03.06.2006	(....) kg	(....) kg	(....) kg	(....) kg	(....) kg	(....) kg	(....) kg
%	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	100,00
Ort. Fiyat							(...) YTL

Sonuç olarak Başer'in İzmir'de 1 Haziran 2006'da yaptığı alımların tamamı 2,50 YTL/kg seviyesinden gerçekleştiği için anlaşmadaki fiyata uyduğu görülmektedir.

J.5.2.1.10. Ana

Ana şirketinin 2006 sezonunda İzmir'deki alımları 31 Mayıs - 20 Haziran tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir. Teşebbüsün 31 Mayıs 2006'daki bütün alımları 2,5 YTL/kg ve altındaki fiyatlardan yapılmıştır. 1 Haziran 2006'da da bu uyum iradesi devam etmiş ve bugün içerisindeki alımların % (...)’lük kısmı 2,5 YTL/kg ve altında yapılmıştır ve güne ait ortalama fiyat (...) YTL/kg seviyesinde oluşmuştur. Şirketin 1 Haziran'da da anlaşmaya uymaya devam ettiği görülmektedir.

Tablo 29: Ana İzmir özet tablosu

	2.00 - 2.24	2.25 - 2.49	2.50	2.51 - 2.74	2.75 - 2.99	>3.00	Toplam
31.05.2006	(....) kg	(....) kg	(....) kg	(....) kg	(....) kg	(....) kg	(....) kg
%	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	100,00
Ort. Fiyat							(...) YTL
01.06.2006	(....) kg	(....) kg	(....) kg	(....) kg	(....) kg	(....) kg	(....) kg
%	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	100,00
Ort. Fiyat							(...) YTL
02.06.2006	(....) kg	(....) kg	(....) kg	(....) kg	(....) kg	(....) kg	(....) kg
%	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	100,00
Ort. Fiyat							(...) YTL
03.06.2006	(....) kg	(....) kg	(....) kg	(....) kg	(....) kg	(....) kg	(....) kg
%	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	100,00
Ort. Fiyat							(...) YTL
04.06.2006	(....) kg	(....) kg	(....) kg	(....) kg	(....) kg	(....) kg	(....) kg

07-60/713-245

%	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	100,00
Ort. Fiyat							(...) YTL
05.06.2006	(...) kg	(...) kg	(...) kg	(...) kg	(...) kg	(...) kg	(...) kg
%	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	100,00
Ort. Fiyat							(...) YTL

Sonuç olarak Ana şirketinin İzmir'de 31 Mayıs ve 1 Haziran 2006'da yaptığı alımlarda anlaşmadaki fiyata uyduğu görülmektedir.

J.5.2.1.11. Köklü

Köklü 2006 sezonunda İzmir'deki alımlarını 31 Mayıs - 14 Haziran tarihleri arasında yapmıştır. Şirketin alımlarının tamamına yakını 2,5 YTL/kg üzerinde gerçekleşmiştir.

Tablo 30: Köklü İzmir özet tablosu

	2.00 – 2.24	2.25 - 2.49	2.50	2.51 - 2.74	2.75 - 2.99	3.00 <	Toplam
31.05.2006	(...) kg	(...) kg	(...) kg	(...) kg	(...) kg	(...) kg	(...) kg
%	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	100,00
Ort. Fiyat							(...) YTL
01.06.2006	(...) kg	(...) kg	(...) kg	(...) kg	(...) kg	(...) kg	(...) kg
%	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	100,00
Ort. Fiyat							(...) YTL
02.06.2006	(...) kg	(...) kg	(...) kg	(...) kg	(...) kg	(...) kg	(...) kg
%	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	100,00
Ort. Fiyat							(...) YTL

Sonuç olarak Köklü'nün İzmir'de yaptığı alımlarda anlaşmadaki fiyata uymadığı anlaşılmaktadır.

J.5.2.1.12. Lara

Lara'nın 2006 sezonunda İzmir'deki alımları 6 Haziran ve 18 Haziran tarihlerindedir. Kartel anlaşması bu tarihler itibarıyla sona erdiği için fiyat uyumundan bahsetmek mümkün değildir.

Tablo 31: Lara İzmir özet tablosu

	2.00 - 2.24	2.25 - 2.49	2.50	2.51 - 2.74	2.75 - 2.99	3.00 <	Toplam
06.06.2006	(...) kg	(...) kg	(...) kg	(...) kg	(...) kg	(...) kg	(...) kg
%	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	100,00
Ort. Fiyat							(...) YTL
18.06.2006	(...) kg	(...) kg	(...) kg	(...) kg	(...) kg	(...) kg	(...) kg
%	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	100,00
Ort. Fiyat							(...) YTL

J.5.2.1.13. Barış

Barış 2006 sezonunda İzmir'deki alımlarını 31 Mayıs–30 Haziran tarihleri arasında yapmıştır. 31 Mayıs 2006 ve 1 Haziran 2006 tarihlerinde şirketin alımlarının tamamı 2,5 YTL/kg ve altında gerçekleşmiştir.

Tablo 32: Barış İzmir özet tablosu

	2.00 - 2.24	2.25 - 2.49	2.50	2.51 - 2.74	2.75 - 2.99	3.00 <	Toplam
--	-------------	-------------	------	-------------	-------------	--------	--------

07-60/713-245

31.05.2006	(....) kg	(....) kg	(....) kg	(....) kg	(....) kg	(....) kg	(....) kg
%	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	100,00
Ort. Fiyat							(...) YTL
01.06.2006	(....) kg	(....) kg	(....) kg	(....) kg	(....) kg	(....) kg	(....) kg
%	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	100,00
Ort. Fiyat							(...) YTL
02.06.2006	(....) kg	(....) kg	(....) kg	(....) kg	(....) kg	(....) kg	(....) kg
%	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	100,00
Ort. Fiyat							(...) YTL
03.06.2006	(....) kg	(....) kg	(....) kg	(....) kg	(....) kg	(....) kg	(....) kg
%	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	100,00
Ort. Fiyat							(...) YTL
04.06.2006	(....) kg	(....) kg	(....) kg	(....) kg	(....) kg	(....) kg	(....) kg
%	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	100,00
Ort. Fiyat							(...) YTL
05.06.2006	(....) kg	(....) kg	(....) kg	(....) kg	(....) kg	(....) kg	(....) kg
%	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	100,00
Ort. Fiyat							(...) YTL

Sonuç olarak Barış'ın İzmir'de 31 Mayıs ve 1 Haziran 2006'da yaptığı alımların tamamı 2,50 YTL/kg ve altındaki fiyatlardan gerçekleştiği için anlaşmadaki fiyata uyduğu anlaşılmaktadır.

J.5.2.2. Manisa Bölgesi**J.5.2.2.1. Alara**

Alara'nın 2006 sezonunda Manisa'daki alımları 11 Haziran - 28 Haziran tarihleri arasında yapılmıştır. Kartel anlaşması bu tarihler itibarıyla sona erdiği için fiyat uyumundan bahsetmek mümkün değildir.

Tablo 33: Alara Manisa özet tablosu

	2.00 - 2.24	2.25 - 2.49	2.50	2.51 - 2.74	2.75 - 2.99	3.00 <	Toplam
11.06.2006	(....) kg	(....) kg	(....) kg	(....) kg	(....) kg	(....) kg	(....) kg
%	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	100,00
Ort. Fiyat							(...) YTL
12.06.2006	(....) kg	(....) kg	(....) kg	(....) kg	(....) kg	(....) kg	(....) kg
%	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	100,00
Ort. Fiyat							(...) YTL
13.06.2006	(....) kg	(....) kg	(....) kg	(....) kg	(....) kg	(....) kg	(....) kg
%	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	100,00
Ort. Fiyat							(...) YTL
15.06.2006	(....) kg	(....) kg	(....) kg	(....) kg	(....) kg	(....) kg	(....) kg
%	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	100,00
Ort. Fiyat							(...) YTL
16.06.2006	(....) kg	(....) kg	(....) kg	(....) kg	(....) kg	(....) kg	(....) kg
%	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	100,00
Ort. Fiyat							(...) YTL

J.5.2.2.2. Yavuzlar

Yavuzlar'ın 2006 sezonunda Manisa'daki alımları 10 Haziran ve 20 Haziran tarihlerinde gerçekleştirilmiştir. Her iki tarihte teşebbüsün alım fiyatları 3 YTL/kg'nin üzerindedir. Kartel anlaşması bu tarihler itibarıyla sona erdiği için de fiyat uyumundan bahsetmek mümkün değildir.

J.5.2.2.3. Sultan

Sultan'ın 2006 sezonunda Manisa'daki alımları 1 Haziran - 29 Haziran tarihleri arasında yapılmıştır. Teşebbüsün 1 Haziran 2006'da yaptığı alımların tamamı 2,5 YTL/kg ve altındaki fiyatlardan gerçekleşmiştir.

Tablo 34: Sultan Manisa özet tablosu

	2.00 - 2.24	2.25 - 2.49	2.50	2.51 - 2.74	2.75 - 2.99	3.00 <	Toplam
01.06.2006	(....) kg	(....) kg	(....) kg	(....) kg	(....) kg	(....) kg	(....) kg
%	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	100,00
Ort. Fiyat							(...) YTL
02.06.2006							
03.06.2006	(....) kg	(....) kg	(....) kg	(....) kg	(....) kg	(....) kg	(....) kg
%	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	100,00
Ort. Fiyat							(...) YTL
04.06.2006	(....) kg	(....) kg	(....) kg	(....) kg	(....) kg	(....) kg	(....) kg
%	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	100,00
Ort. Fiyat							(...) YTL

Sonuç olarak Sultan'ın Manisa'da 1 Haziran 2006'da yaptığı alımlarda anlaşmadaki fiyata uyduğu görülmektedir.

J.5.2.2.4. Andiç

Andiç'in 2006 sezonunda Manisa'daki alımları 2 Haziran - 21 Haziran tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir. Şirketin alımlarının tamamına yakını 2,50YTL/kg düzeyinin üzerinde gerçekleşmiştir. Bu nedenle Andiç'in Manisa'da yaptığı alımlarda anlaşma fiyatına uymadığı kanaatine varılmıştır.

J.5.2.2.5. Dönüş

Dönüş'ün 2006 sezonunda Manisa'daki alımları 31 Mayıs - 30 Haziran tarihleri arasında yapılmıştır. Şirketin 31 Mayıs'ta yaptığı alımların %(....)'sı 2,50YTL/kg seviyesinin altında gerçekleşmiştir.

Tablo 35: Dönüş Manisa özet tablosu

	2.00 - 2.24	2.25 - 2.49	2.50	2.51 - 2.74	2.75 - 2.99	3.00 <	Toplam
31.05.2006	(....) kg	(....) kg	(....) kg	(....) kg	(....) kg	(....) kg	(....) kg
%	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	100,00
Ort. Fiyat							(...) YTL
01.06.2006	(....) kg	(....) kg	(....) kg	(....) kg	(....) kg	(....) kg	(....) kg
%	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	100,00
Ort. Fiyat							(...) YTL
02.06.2006	(....) kg	(....) kg	(....) kg	(....) kg	(....) kg	(....) kg	(....) kg

%	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	100,00
Ort. Fiyat							(...) YTL
03.06.2006	(...) kg	(...) kg	(...) kg	(...) kg	(...) kg	(...) kg	(...) kg
%	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	100,00
Ort. Fiyat							(...) YTL
04.06.2006	(...) kg	(...) kg	(...) kg	(...) kg	(...) kg	(...) kg	(...) kg
%	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	100,00
Ort. Fiyat							(...) YTL
05.06.2006	(...) kg	(...) kg	(...) kg	(...) kg	(...) kg	(...) kg	(...) kg
%	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	100,00
Ort. Fiyat							(...) YTL
06.06.2006	(...) kg	(...) kg	(...) kg	(...) kg	(...) kg	(...) kg	(...) kg
%	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	100,00
Ort. Fiyat							(...) YTL

Sonuç olarak Dönüş'ün Manisa'da 31 Mayıs 2006'da yaptığı alımlarda anlaşmadaki fiyata uyduğu görülmektedir.

J.5.2.2.6. Cena

Cena'nın 2006 sezonunda Manisa'daki alımları 1 Haziran - 30 Haziran tarihleri arasında yapılmıştır. Teşebbüsün tüm alımları 2,50YTL/kg düzeyinin üzerinde gerçekleşmiştir.

Tablo 36: Cena Manisa özet tablosu

	2.00 - 2.24	2.25 - 2.49	2.50	2.51 - 2.74	2.75 - 2.99	> 3.00	Toplam
01.06.2006	(...) kg	(...) kg	(...) kg	(...) kg	(...) kg	(...) kg	(...) kg
%	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	100,00
Ort. Fiyat							(...) YTL
02.06.2006	(...) kg	(...) kg	(...) kg	(...) kg	(...) kg	(...) kg	(...) kg
%	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	100,00
Ort. Fiyat							(...) YTL
03.06.2006	(...) kg	(...) kg	(...) kg	(...) kg	(...) kg	(...) kg	(...) kg
%	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	100,00
Ort. Fiyat							(...) YTL
04.06.2006	(...) kg	(...) kg	(...) kg	(...) kg	(...) kg	(...) kg	(...) kg
%	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	100,00
Ort. Fiyat							(...) YTL

Sonuç olarak Cena'nın Manisa'da yaptığı alımlarda anlaşmadaki fiyata uymadığı görülmektedir.

J.5.2.2.7. Paşam

Paşam'ın 2006 sezonunda Manisa'daki alımları 3 Haziran - 11 Haziran tarihleri arasında yapılmıştır. Şirket alımlarının tamamını 2,5 YTL/kg üzerinde, büyük bölümünü ise 3 YTL/kg'nin üzerinde yapmıştır. Bu nedenle Paşam, Manisa'da yaptığı alımlarda anlaşma fiyatına uymamıştır.

J.5.2.2.8. Çelikoğlu

Çelikoğlu'nun 2006 sezonunda Manisa'daki alımları 1 – 30 Haziran tarihleri arasında yapılmıştır. Teşebbüsün 1 Haziran tarihinde yaptığı alımlarının %(....)'sı 3 YTL/kg ve üzerinde gerçekleşmiştir.

Tablo 37: Çelikoğlu Manisa özet tablosu

	2.00 - 2.24	2.25 - 2.49	2.50	2.51 - 2.74	2.75 - 2.99	> 3.00	Toplam
01.06.2006	(....) kg	(....) kg	(....) kg	(....) kg	(....) kg	(....) kg	(....) kg
%	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	100,00
Ortalama Fiyat							(...) YTL
02.06.2006	(....) kg	(....) kg	(....) kg	(....) kg	(....) kg	(....) kg	(....) kg
%	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	100,00
Ortalama Fiyat							(...) YTL
03.06.2006	(....) kg	(....) kg	(....) kg	(....) kg	(....) kg	(....) kg	(....) kg
%	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	100,00
Ortalama Fiyat							(...) YTL
04.06.2006	(....) kg	(....) kg	(....) kg	(....) kg	(....) kg	(....) kg	(....) kg
%	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	100,00
Ortalama Fiyat							(...) YTL
05.06.2006	(....) kg	(....) kg	(....) kg	(....) kg	(....) kg	(....) kg	(....) kg
%	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	100,00
Ortalama Fiyat							(...) YTL
06.06.2006	(....) kg	(....) kg	(....) kg	(....) kg	(....) kg	(....) kg	(....) kg
%	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	100,00
Ortalama Fiyat							(...) YTL

Sonuç olarak Çelikoğlu'nun Manisa'da yaptığı alımlarda anlaşmadaki fiyata uymadığı görülmektedir.

J.5.2.3. Çanakkale ve Denizli Bölgesi

Kirazların bu bölgelerde daha önce olgunlaşması sebebiyle 22 Mayıs 2006 tarihli anlaşmanın ilk uygulama alanı İzmir ve Manisa illeridir. 31 Mayıs 2006 ve sonrasında bu bölgelerde alım yapmaya başlayan teşebbüsler anlaşmada yer alan fiyatla ilgili karara 2 gün uyum gösterebilmişlerdir. Üreticilerin pazarda oluşan fiyatlara reaksiyonu ve dış pazarlarda Türk kirazına olan talebin artması anlaşmanın etkisiz hale gelmesinde belirleyici rol oynamış, 2 Haziran 2006'dan sonra teşebbüsler pazarda rekabet eder hale gelmişlerdir. Denizli ve Çanakkale bölgesindeki alımların başlangıcı anlaşmanın artık uygulanmadığı döneme rastlamaktadır. Zira, bu bölgelerde 2006 sezonunda soruşturmaya konu teşebbüslerce yapılan ilk alım 5 Haziran'da gerçekleşmiştir. Anlaşmanın artık uygulanmadığı bir tarihe rastlaması nedeniyle Çanakkale ve Denizli'de teşebbüslerin pazardaki fiyat hareketlerinin incelenmesi gerekliliği de ortadan kalkmaktadır. Ancak yine de bu bölgelere ait alım verileri incelenmiş ve soruşturma kapsamındaki hiçbir teşebbüsün fiyatla ilgili karara uymadığı görülmüştür.

J.6. Anlaşmanın Pazardaki Etkilerinin Değerlendirilmesi

J.6.1 Anlaşmaya Taraf Teşebbüslerin Türkiye'nin Toplam Kiraz İhracatındaki Konumları

22.5.2006 tarihli anlaşmada 10 adet kiraz ihracatçısı teşebbüsün imzası bulunmakta ve 7 teşebbüsün ise ismi sayılarak alınan kararlara uyma konusunda taahhütte buldukları ifade edilmektedir. Söz konusu firmaların 2003-2006 yılları arasında gerçekleştirdikleri ihracata ilişkin bilgilerden yola çıkılarak, soruşturmaya konu teşebbüslerin kiraz ihracatındaki payları değer ve miktar bazında ayrı ayrı hesaplanmıştır. Değer ve miktara göre ayrı ayrı yapılan incelemeye aşağıda yer verilmektedir:

O tarihte ihracatı bulunmayanlar dışında 2003 yılında ilgili teşebbüsler tarafından yapılan ihracat aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo 38: Kanun'u İhlal Ettiği Tespit Edilen Teşebbüsler Tarafından 2003 Yılında Yapılan İhracat

Firma	Değer (\$)	Payı (%)	Sıra	Miktar (kg)	Payı (%)	Sıra ⁷
Alara	(.....)	(...)	(...)	(.....)	(...)	(...)
Dönüş	(.....)	(...)	(...)	(.....)	(...)	(...)
Yavuzlar	(.....)	(...)	(...)	(.....)	(...)	(...)
Cena	(.....)	(...)	(...)	(.....)	(...)	(...)
Andiç	(.....)	(...)	(...)	(.....)	(...)	(...)
Sultan	(.....)	(...)	(...)	(.....)	(...)	(...)
Er-şah	(.....)	(...)	(...)	(.....)	(...)	(...)
Çelikoğlu	(.....)	(...)	(...)	(.....)	(...)	(...)
Başer	(.....)	(...)	(...)	(.....)	(...)	(...)
Ana	(.....)	(...)	(...)	(.....)	(...)	(...)
Paşam	(.....)	(...)	(...)	(.....)	(...)	(...)
Toplam	41.529.125,00	54,05		15.241.655,00	46,74	

Anlaşmada imzası bulunan teşebbüslerden Pia ve Barış bu sene itibarıyla pazarda değillerdir.

2004 yılında ilgili teşebbüsler tarafından yapılan ihracata aşağıda yer verilmektedir:

Tablo 39: Kanun'u İhlal Ettiği Tespit Edilen Teşebbüsler Tarafından 2004 Yılında Yapılan İhracat

Firma	Değer (\$)	Payı (%)	Sıra	Miktar (kg)	Payı (%)	Sıra
Alara	(.....)	(...)	(...)	(.....)	(...)	(...)
Dönüş	(.....)	(...)	(...)	(.....)	(...)	(...)
Pia	(.....)	(...)	(...)	(.....)	(...)	(...)
Barış	(.....)	(...)	(...)	(.....)	(...)	(...)
Yavuzlar	(.....)	(...)	(...)	(.....)	(...)	(...)
Çelikoğlu	(.....)	(...)	(...)	(.....)	(...)	(...)
Cena	(.....)	(...)	(...)	(.....)	(...)	(...)
Sultan	(.....)	(...)	(...)	(.....)	(...)	(...)
Andiç	(.....)	(...)	(...)	(.....)	(...)	(...)
Er-şah	(.....)	(...)	(...)	(.....)	(...)	(...)
Başer	(.....)	(...)	(...)	(.....)	(...)	(...)

⁷ "Sıra" başlıklı sütündeki bilgiler, teşebbüslerin tüm ihracatta ilgili parametre açısından kaçınıcı sırada olduklarını belirtmektedir.

07-60/713-245

Paşam	(.....)	(....)	(...)	(.....)	(....)	(...)
Ana	(.....)	(....)	(...)	(.....)	(....)	(...)
Toplam	83.389.515	69,84		26.644.040	66,45	

2005 yılında ilgili teşebbüsler tarafından yapılan ihracata aşağıdaki tabloda yer verilmektedir:

Tablo 40: Kanun'u İhlal Ettiği Tespit Edilen Teşebbüsler Tarafından 2005 Yılında Yapılan İhracat

Firma	Değer (\$)	Payı (%)	Sıra	Miktar (kg)	Payı (%)	Sıra
Alara	(.....)	(....)	(...)	(.....)	(....)	(...)
Pia	(.....)	(....)	(...)	(.....)	(....)	(...)
Dönüş	(.....)	(....)	(...)	(.....)	(....)	(...)
Barış	(.....)	(....)	(...)	(.....)	(....)	(...)
Çelikoğlu	(.....)	(....)	(...)	(.....)	(....)	(...)
Cena	(.....)	(....)	(...)	(.....)	(....)	(...)
Andiç	(.....)	(....)	(...)	(.....)	(....)	(...)
Başer	(.....)	(....)	(...)	(.....)	(....)	(...)
Sultan	(.....)	(....)	(...)	(.....)	(....)	(...)
Yavuzlar	(.....)	(....)	(...)	(.....)	(....)	(...)
Er-şah	(.....)	(....)	(...)	(.....)	(....)	(...)
Paşam	(.....)	(....)	(...)	(.....)	(....)	(...)
Ana	(.....)	(....)	(...)	(.....)	(....)	(...)
Toplam	63.513.848	70,68		21.845.964	63,24	

2006 yılında ilgili teşebbüsler tarafından yapılan ihracata aşağıda yer verilmektedir:

Tablo 41: Kanun'u İhlal Ettiği Tespit Edilen Teşebbüsler Tarafından 2006⁸ Yılında Yapılan İhracat

Firma	Değer (\$)	Payı (%)	Sıra	Miktar (kg)	Payı (%)	Sıra
Alara	(.....)	(....)	(...)	(.....)	(....)	(...)
Dönüş	(.....)	(....)	(...)	(.....)	(....)	(...)
Pia	(.....)	(....)	(...)	(.....)	(....)	(...)
Yavuzlar	(.....)	(....)	(...)	(.....)	(....)	(...)
Çelikoğlu	(.....)	(....)	(...)	(.....)	(....)	(...)
Barış	(.....)	(....)	(...)	(.....)	(....)	(...)
Sultan	(.....)	(....)	(...)	(.....)	(....)	(...)
Cena	(.....)	(....)	(...)	(.....)	(....)	(...)
Andiç	(.....)	(....)	(...)	(.....)	(....)	(...)
Başer	(.....)	(....)	(...)	(.....)	(....)	(...)
Ana	(.....)	(....)	(...)	(.....)	(....)	(...)
Er-şah	(.....)	(....)	(...)	(.....)	(....)	(...)
Paşam	(.....)	(....)	(...)	(.....)	(....)	(...)
Toplam	72.701.798	%60,18		25.514.932	%51,08	

Yukarıda yer verilen bilgiler doğrultusunda, anlaşmaya taraf teşebbüslerin 2003 ve 2006 yılları arasında Türkiye'den yapılan toplam kiraz ihracatında değer bazında %54-%70 ve miktar bazında %47-%66 arasında değişen bir paya sahip oldukları görülmektedir. Bu bilgilerden anlaşıldığı gibi, anlaşma tarafı teşebbüslerin kiraz ihracatındaki payları son dört yılda hem miktar hem de değer bazında çok önemli seviyelerde seyretmektedir. Bu nedenle söz konusu teşebbüsler tarafından akdedilen

⁸ İlk dokuz aylık veriler.

kartel anlaşmasının ihraçlık kiraz alım pazarını etkileme gücünün yüksek olduğu açıktır.

J.6.2. Anlaşmanın Uygulanmasından Doğan Etkiler

Kiraz piyasası diğer yaş sebze ve meyve piyasalarından ürünün özellikleri nedeniyle farklılaşmaktadır. Kirazın çok kısa bir hasat dönemi vardır (kiraz bütün bir yıl boyunca satılan bir ürün olmayıp bölgeler itibarıyla 20-25 günlük hasat dönemine sahiptir) ve hasat edildikten kısa bir süre sonra tüketiciyle buluşmadığı takdirde bozulmaktadır. Ayrıca, kiraz, diğer yaş sebze ve meyveler gibi dondurulma, kurutulma veya konserve yapılma yoluyla saklanabilme imkanına sahip değildir. Bu nedenle hasat tarihi ile tüketim tarihi arasındaki dönem ürünün satılması açısından çok büyük önem taşımaktadır. Kirazın yılda bir kez hasat edilebilen bir tarım ürünü olması nedeniyle, üreticiler kirazdan elde ettikleri kazançları kimi durumlarda bir yıl boyunca harcamak durumundadırlar. Elde edilecek kazanç ise yaklaşık 20-25 gün süren bir hasat zamanında yapılacak satışlara bağlıdır. İhraçlık kiraz hasat zamanının çok kısa olması nedeniyle kiraz alım piyasasında yaşanacak herhangi bir aksaklık, üreticilerin bir yıllık emeklerini ve bir sonraki sene için yapacakları harcamaları direkt olarak etkileyecektir. Nitekim, soruşturma konusu olayda üreticiler mağduriyetlerini açıkça dile getirmişlerdir.

Yukarıda yer verilen bilgi ve belgeler ışığında, anlaşmayı imzalayan altı teşebbüs fiyat ile ilgili kararı uygulamazken imzası bulunan dört teşebbüsle birlikte imzası olmadığı halde taahhütte bulunduğu ifade edilen üç teşebbüsün anlaşmayı iki günlük bir süre için uyguladıkları, konjonktürel gelişmeler ve üreticiler tarafından gösterilen tepkiler neticesinde ilgili teşebbüslerin uygulamaya son verdikleri, fiyatların 2 Haziran 2006'da 2,5 YTL/kg'nin üzerine çıktığı, fakat, kartel anlaşmasının yol açtığı asimetrik bilgi nedeniyle ürünün fiyatının rekabetçi düzeye çıkmayarak 2,5 YTL/kg seviyesine yakın seyrettiği, 3 Haziran 2006 itibarıyla de anlaşmanın etkisinin büyük ölçüde ortadan kalktığı anlaşılmaktadır.

Bu bilgiler ışığında, anlaşma hükümlerini uygulayan teşebbüslerin 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesinde yasaklanan amaç unsuruna ek olarak pazarda oldukça önemli bir etkiyi de meydana getirdikleri ve bu etkiden dolayı pazardaki güçleri oranında sorumlu oldukları kanaati oluşmuştur.

J.7. İlgili Teşebbüslerin 4054 Sayılı Kanun Karşısındaki Sorumluluklarının Değerlendirilmesi

22.5.2006 tarihli tutanak ile ortaya çıkan kartel anlaşmasının tarafları, bahse konu tutanağı imzalayan teşebbüslerle bu tutanağı imzalamadığı halde kartel anlaşmasına uyma iradesi ortaya koyan teşebbüslerden oluşmaktadır. İlgili tutanağı imzalayan teşebbüsler, soruşturma konusu kartel anlaşmasının etkisine ve uygulanmasına bakılmaksızın doğrudan sorumluluk altındadırlar.

Bunlar:

1. Alara
2. Yavuzlar
3. Cena

4. Pia
5. Çelikoğlu
6. Er-şah
7. Sultan
8. Dönüş
9. Andiç
10. Paşam

şirketleridir.

4054 sayılı Kanun'un 4. maddesini ihlal eden bir anlaşmada Medeni Hukuk'un aradığı geçerlilik koşullarının bulunması gerekmemektedir. Rekabet hukuku bakımından, 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesine aykırı bir anlaşmaya ilişkin sorumluluktan bahsedebilmek için, ilgili anlaşmaya uyma iradesinin gösterilmesi yeterlidir. Bu noktadan hareketle, soruşturma konusu kartel anlaşmasını somutlaştıran tutanağı imzalamadıkları halde, kartel anlaşmasına uyma iradesi beyan ettikleri tespit edilen teşebbüslerin sorumluluklarının belirlenmesi amacıyla bu teşebbüslerde böyle bir iradenin varlığı incelenmiştir. Bu iradenin varlığının belirlenmesi için, söz konusu teşebbüslerin 2006 sezonunda kartel anlaşmasının uygulanmaya başlandığı günlerdeki alım davranışları aşağıda incelenmiştir.

Tablo 42: Taahhütte Bulunan Teşebbüslerin Fiyata İlişkin Alım Davranışları

		Anlaşmanın Uygulandığı Dönem			
Teşebbüs	Bölge	31 Mayıs 2006	1 Haziran 2006		
Lara	İzmir	Alım Yok	Alım Yok	2 Haziran 2006 Anlaşmanın Bozulduğu Fakat Etkisinin Sürdüğü Dönem	3 Haziran 2006 ve Sonrası Anlaşmanın Etkisinin Sona Erdiği Dönem
	Manisa	Alım Yok	Alım Yok		
Başer	İzmir	Alım Yok	Uydu		
	Manisa	Alım Yok	Alım Yok		
Gök	İzmir	Bu bölgelerden ürün almamıştır.			
	Manisa				
Ana	İzmir	Uydu	Uydu		
	Manisa	Alım Yok	Alım Yok		
Köklü	İzmir	Uymadı	Uymadı		
	Manisa	Alım Yok	Alım Yok		
Antalya Ltd.	İzmir	Bu bölgelerden ürün almamıştır.			
	Manisa				
Barış	İzmir	Uydu	Uydu		
	Manisa	Alım Yok	Alım Yok		

Bu bilgiler çerçevesinde, Antalya Ltd. ve Gök şirketlerinin anlaşmaya uyma yönünde bir iradeye sahip olmadıkları ve dolayısıyla soruşturmaya konu kartel anlaşmasıyla ilgili bir sorumluluklarının bulunmadığı kanaatine varılmıştır.

Lara ve Köklü şirketlerinin fiyat hareketlerinde kartel anlaşmasına uyum göstermemelerinden ve ayrıca 31 Mayıs tarihinden önce alım yapmama davranışlarının kartel anlaşmasında karara bağlanan boykot ile ilgili olduğuna dair yeterli ve inandırıcı delil bulunmadığından dolayı soruşturmaya konu kartel anlaşmasıyla ilgili bir sorumluluklarının bulunmadığı kanaatine varılmıştır.

Dosya kapsamına ve yukarıda yer verilen bilgilere göre, Başer, Ana, Barış şirketlerinin söz konusu anlaşmayı imzalamadıkları halde kendilerine ulaşıldığı ve anlaşmaya uyacakları yönünde taahhütte bulduklarına yönelik bilgi ve bulgulara ilaveten piyasadaki fiyat hareketlerinde kartel anlaşmasına uygun davrandıkları anlaşılmakta olduğundan anılan şirketlerin Kanun'un 4. maddesini ihlal ettikleri kanaatine varılmıştır.

K. SONUÇ

3.8.2006 tarih ve 06-57/728-M sayılı Kurul kararı uyarınca kiraz ihracatçısı ve toptancısı 17 firma hakkında yürütülen soruşturma ile ilgili olarak düzenlenen Rapora, toplanan delillere, sözlü savunma toplantısındaki açıklamalara ve incelenen dosya kapsamına göre,

1-

- a) Alara Tarım Ürünleri San. ve Tic. A.Ş., Cena Dış Tic. ve Tarım Ürünleri San. A.Ş., Çelikoğlu Otomotiv Kom. Nak. Gıda San. ve Tic. Ltd. Şti., Sultan Tarım Ürünleri Gıda Sanayi Ticaret Ltd. Şti., Er-şah Gıda İth. İhr. ve Tic. Ltd. Şti., Pia Frucht Gıda Lojistik ve Dış Tic. Ltd. Şti., Dönüş İthalat İhracat ve Tic. A.Ş., Yavuzlar Gıda Mad. İth. İhr. ve Paz. Ltd. Şti., Paşam Tarım Turizm Gıda Sanayi Pazarlama Ltd. Şti., Andiç Gıda Tekstil Makine Taşıma Ltd. Şti.'nin 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesini ihlal ettiklerine OYBİRLİĞİ ile,
- b) Ana Meyve Tarım Ticaret Ltd. Şti., Başer Tarım Gıda San. ve Tic. Pazarlama A.Ş., Barış Deniz Uluslararası Tarım Ticaret İthalat İhracat San. A.Ş.'nin 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesini ihlal ettiklerine OYÇOKLUĞU ile,

2- Bu nedenle 4054 sayılı Kanun'un 16. maddesinin ikinci fıkrası uyarınca; 2005 yılı net satışları üzerinden,

a) takdiren %1'i oranında olmak üzere;

- Alara Tarım Ürünleri San. ve Tic. A.Ş.'ye 487.517,71 YTL.
- Dönüş İthalat İhracat ve Tic. A.Ş.'ye 190.174,62 YTL
- Sultan Tarım Ürünleri Gıda Sanayi Ticaret Ltd. Şti.'ye 58.498,52 YTL
- Yavuzlar Gıda Mad. İth. İhr. ve Paz. Ltd. Şti.'ye 200.553,11 YTL

b) takdiren %0,5 (binde beş)'i oranında olmak üzere;

- Cena Dış Tic. ve Tarım Ürünleri San. A.Ş.'ye 54.006,63 YTL.
- Er-şah Gıda İth. İhr. ve Tic. Ltd. Şti.'ye 24.798,31 YTL.
- Pia Frucht Gıda Lojistik ve Dış Tic. Ltd. Şti.'ye 88.345,34 YTL.
- Paşam Tarım Turizm Gıda Sanayi Pazarlama Ltd. Şti.'ye 8.340,50 YTL.
- Andiç Gıda Tekstil Makine Taşıma Ltd. Şti.'ye 88.186,90 YTL.
- Çelikoğlu Otomotiv Kom. Nak. Gıda San. ve Tic. Ltd. Şti.'ye 53.584,65 YTL.

idari para cezası verilmesine OYBİRLİĞİ ile,

c) takdiren %0,5 (binde beş)'i oranında olmak üzere;

- Ana Meyve Tarım Ticaret Ltd. Şti.'ye 8.139,64 YTL.

- Başer Tarım Gıda San. ve Tic. Pazarlama A.Ş.'ye 28.100,41 YTL

- Barış Deniz Uluslararası Tarım Ticaret İthalat İhracat San. A.Ş.'ye 59.696,92 YTL.

idari para cezası verilmesine OYÇOKLUĞU ile,

3- Köklü Tarım Nakliye Petrol Ürünleri Gıda Sanayi Ticaret Ltd. Şti., Lara Dış Ticaret Ltd. Şti., Gök İthalat İhracat San. ve Tic. Ltd. Şti. ve Antalya Dış Tic. ve San. Ltd. Şti.'nin anılan kartel anlaşmasına katıldığına dair yeterli ve inandırıcı delil bulunamadığından anılan şirketler hakkında herhangi bir işlem yapılmasına gerek olmadığına OYBİRLİĞİ ile

karar verilmiştir.

Rekabet Kurulu'nun 24.7.2007 günlü ve 07-60/713-245 Sayılı Kararına

KARŞI OY

Kiraz ihracatçısı ve toptancısı 17 firma hakkında kiraz alım fiyatlarını ve diğer koşulları belirlemek suretiyle 4054 Sayılı Yasa'nın 4 üncü maddesini ihlal ettikleri iddiası üzerine açılan soruşturmada toplanan deliller ve dosyadaki bilgi ve belgelerden , firmalardan bazılarının 22.5.2006 tarihinde Ege İhracatçı Birlikleri'nde yapılan toplantıda tutanak altına alınan kartel anlaşmasına katıldıkları anlaşılmaktadır.

Ancak; Başer Tarım Gıda San. ve Paz. A.Ş., Ana Meyve Tarım Ticaret Limited Şirketi ile Barış Deniz Uluslararası Tarım Ticaret İthalat İhracat Sanayi Anonim Şirketi'nin söz konusu toplantıda bulunmadıkları, kendilerine telefonla bilgi verildiğinden söz edildiği, bu şirketlerin anlaşmaya uyarak fiyat belirlediklerine dair yeterli emare bulunmadığı görüşüyle Kararın (1-b) ve (2-c) hüküm maddelerine karşıyım.

Süreyya ÇAKIN
Kurul Üyesi